

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Lagerlöf, Selma.; Autoriseret Oversættelse ved
Ida Falbe-Hansen.

Titel | Title:

Usynlige Lænker : Fortællinger

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : Gyldendal, 1894

Fysiske størrelse | Physical extent:

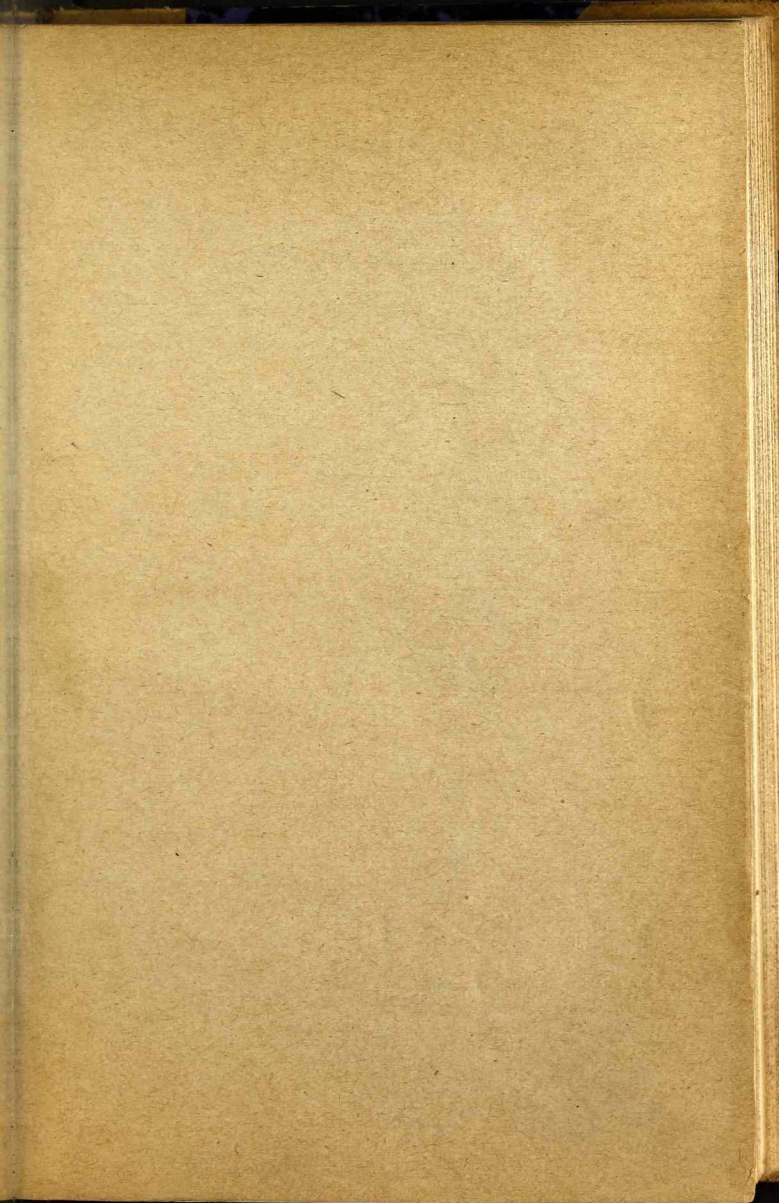
258 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

USYNLIGE LÆNKER

SELMA LAGERLÖF

USYNLIGE LÆNKER

FORTÆLLINGER

— ♦ —
AUTORISERET OVERSÆTTELSE

VED

IDA FALBE-HANSEN

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)

GRÆBES BOGTRYKKERI

1894

En falden Konge.

«Mitt var fantasiens rike; nu är jag en
fallen kung.» Snoilsky.

Det ramlede paa Stenbroen, Trætøflerne klappede i urolig Takt. Gadedrengene skyndte sig afsted. De klappede, de fløjtede. Det gik i Galop. Husene rystede. Fra Gyderne kom Ekkoet farende frem som en Lænkehund af sit Hus. Det klappede, det klappede.

Ansigter viste sig i Vinduerne. Var der sket noget? Var der noget paa Færde? Larmen trak ud ad Forstaden til. Kokkepigerne løb den Vej, efter Gadedrengene. De slog Hænderne sammen og raabte: «Gud fri og bevare os! Er det Mord, er det Brand?» Ingen svarede. Trætøflernes Klapren hørtes langt borte. Bag-efter Pigerne kom Byens vise Matroner løbende.

Hele Skaren standsede foran Skomagerens lille Hus ude i Forstaden. Det lille Hus med Vinranken slynget om Døre og Vinduer og

under den, mellem Gaden og Huset, en alenbred Have. Lysthus af Straa, Buskadser for en Mus, Gange for en Kattekillling. Alt indrettet paa bedste Maade. Ærter og Bønner, Roser og Lavendler, en Haandfuld Græs, tre Stikkelsbærbuske og et Æbletræ.

Gadedrengene stod nærmest, kiggede og hviskede. De blanke, mørke Ruder tillod ikke Blikket at komme længer end til de hvide hjemmegjorte Gardiner. En af dem hængte sig fast i Vinranken og trykkede Ansigtet mod Ruden. «Hvad ser han?» hviskede de andre. «Hvad ser han?» Skomagerværkstedet og Skomagerstolen, Blanksværtedaaser og Læderbunder, Læster og Pløkke, Ringe og Remme. «Ser han ingen Mennesker?» Han ser Svenden, som bagflikker en Sko. «Ingen andre, ingen andre?» Store sorte Fluor flyver henover Ruden og gør hans Syn usikkert. «Ser han ingen andre end Svenden?» Ingen andre. Mesterens Stol staar tom. Han saa efter een, to, tre Gange; Mesterens Stol var tom.

Skaren stod stille, undrede sig og spekulerede. Det var altsaa sandt. Den gamle Skomager var løbet sin Vej. Ingen vilde tro det. De stod og ventede paa et Tegn. Katten kom ud paa det skraa Tag. Den spærrede Klørerne ud og gled ned mod Tagrenden. Javist, Husbonden var

borte, Katten havde fri Jagt. Spurvene flagrede omkring og skreg, fuldstændig hjælpeløse.

En hvid Hanekylling tittede frem bag ved Huset. Den var næsten voxen. Kammen skinnede rød som Vinløvet. Vingefjerene begyndte at skyde frem af Dunet. Den kiggede og spejdede, galede og kaldte. Hønsene kom, en Række hvide Høns i fuldt Løb. De hoppede ind imellem Ærterisene. Der opstod Slagsmaal og Skinsyge. En Høne flygtede med en fyldt Ærtebælg. To Haner huggede den i Nakken. Katten opgav Spurverederne og saa til. Bums, der faldt den ned midt i Flokken. Hønsene flygtede i en lang bølgende Række. Folkeskaren tænkte: Ja, det maa være sandt, at Skomageren er løbet sin Vej. Man kan se paa Katten og paa Hønsene, at Husbonden er borte.

Folkeskaren spurgte: «Hvor er den sidste Knop paa den lille Rosenbusk, den mørke, den nys udsprungne, den fløjlsbløde? Lige siden Juni har Busken blomstret med Knop efter Knop, Rose efter Rose. Hvor er den sidste, den, som aabnede sig sent i Gaar Aftes? Plukkede Husbonden den, da han i Nat sneg sig forbi? Smukke, lille Rose, Du aabnede Dig ikke for at modtage Morgenens Solstraaler, men for at gemme en ensom Mands Taarer! Du, Aarets sidste Rose, blev plukket af skælvende Hænder.

Du blev den hjemløses sidste Minde, lille forfrosne Efteraarsrose, lille blide Trøster.

Forstadsgaden med de mange Huller i Bro-lægningen, sølet som den var af Efteraarsregn, genlød af Stemmer. Portene stod aabne, Vinduerne blev lukket op og i. Folk stak Hovederne sammen til forundret Hvissen. «Han er løbet sin Vej!» Mennesker hviskede, Spurve skreg, Træsco klaprede, Rosenbusken sukkede: Han er løbet sin Vej. Den gamle Skomager er løbet sin Vej. Det lille Huses Ejer, den unge Kones Mand, det søde Barns Fader. Han er løbet sin Vej. Hvem kan forstaa det? Hvem kan forstaa det?

En Vise lyder saadan: Gammel Mand i Huset. Ung Elsker i Skoven. Hustru, som flygter; Barn, som græder; Hjem uden Madmoder. — Visen er gammel. Den er sunget mange Gange. Alle forstaa den.

Dette var en ny Vise. Den gamle Mand var gaaet sin Vej! Paa Bordet i Værkstedet laa hans Erklæring om, at han aldrig agtede at komme tilbage. Ved Siden af havde der ogsaa ligget et Brev. Det havde hans Hustru læst, men ingen andre.

Den unge Kone sad i Køkkenet. Kloge gamle Koner sad omkring paa Bænkene. De hviskede ikke, rørte sig ikke, stirrede hen mod

Skorstenen, hvor der blev kogt Kaffe. Den unge Kone tog sig ikke af noget. Nabokonen gik frem og tilbage, bragte geskæftig alt i Orden, satte Kopper frem, lagde Brænde paa, klippede Flynderskind af til at klare Kaffen med, græd saa smaat og tørrede Taarerne med Karkluden.

Nabolagets kloge Kvinder sad stive langs Væggene. De vidste, hvad der passede sig i et Sørgehus. De holdt Tavsheden ved lige, de holdt Sorgen ved lige. De havde taget sig en Fridag for at trøste den forladte Hustru i hendes Sorg. Grove Hænder laa stille i Skødet, skarpe Ansigter var strammede, vejrbidt Hud var furet af dybe Rynker. Tynde Læber blev knebne sammen over tandløse Kæber.

Den unge Kone sad blandt de bronzefarvede, skær og lys, med et fromt Dueansigt. Hun græd ikke, men hun skælvede. Hun var saa bange, at Angsten var nærved at dræbe hende. Hun bed Tænderne sammen, for at ingen skulde høre, hvor de klaprede. Naar der hørtes Trin, naar der blev banket paa Døren, naar der blev talt til hende, for hun sammen. Jeg mindes en Drøm. Jeg var dømt til Døden. Skarp-etterens Øxe hvinede over mig. Jeg vaagnede, skælvende angst. Mit Legeme skælvede, som om en stærk vred Mand havde grebet mig i

Skulderen og rusket mig. En saadan Angst var der over den bortrømte Mands Hustru.

Hun sad med hans Brev i Lommen. Snart tænkte hun paa een Linie af det, snart paa en anden. Der stod: «Jeg kan ikke længer holde ud at se paa Jer to.» Og paa et andet Sted: «Jeg har nu faaet Vished om, at Du og Erikson har i Sinde at flygte.» Og senere: «Du skal ikke gøre det, thi Folks Bagtalelse vil gøre Dig ulykkelig. Jeg skal gaa min Vej, saa kan Du blive skilt fra mig og blive ordentlig gift. Erikson er en flink Arbejder og kan sagtens forsørge Dig.» Og længere nede: «Lad Folk sige om mig, hvad de vil. Jeg er tilfreds, naar de bare ikke tror noget ondt om Dig; thi det kunde Du ikke taale.»

Hun kunde ikke forstaa det. Hun havde ikke haft i Sinde at bedrage ham. Om hun nu ogsaa gjerne talte med den unge Svend — hvad kom det Manden ved? Kærlighed er en Sygdom, men ikke til Døden. Hun havde haft i Sinde at bære det Livet igennem med Taalmodighed. Hvor havde Manden udfundet hendes hemmelige Længsel?

Det gjorde hende ondt for ham. Han maatte have spejdet i Angst og Bæven. Han havde grædt over sin Alderdom, den gamle. Han havde raset over den unges Kræfter og Mod.

Han havde skælvet ved Hvisken, ved Latter, ved Haandtryk. Det, som endnu ingen Ting var, havde han gjort til en hel Bortførelses-historie. I febersygt Vanvid, i tænderskærende Skinsyge.

Hun tænkte paa, hvor gammel han maatte have været i Nat, da han gik. Hans Ryg var bøjet, hans Hænder skælvede. Lange Nætters Kval havde gjort ham saadan. Troen paa, at hun var overvunden af Kærligheden, havde knækket ham. Han var gaaet sin Vej for at slippe for denne Tilværelse fuld af hidsende Tvivl.

Hun mindedes en anden Linie af Brevet: «Det er ikke min Mening at bringe dig i Folke-munde. Jeg har altid været for gammel til Dig.» Og saa en til: «Du skal altid være agtet og æret. Ti blot selv, saa falder al Skammen paa mig.»

Den unge Kones Angst blev større og større. Var det muligt, at Mennesker saadan lod sig bedrage? Kunde det lade sig gøre ogsaa at lyve saadan overfor Gud? Hvorfor sad hun i sit Hus, beklaget som en Moder i Sorg, hædret som en Brud paa Bryllupsdagen? Hvorfor er det ikke hende, som er hjemløs, venneløs, for-agtet? Hvor kan noget saadant ske? Hvor kan Gud saaledes lade sig bedrage?

Over den store Dragkiste hang en lille Boghylde. Øverst oppe paa Hylden stod en stor Bog med Messingspænder. Indenfor Spænderne var der gemt Fortællinger om en Mand og en Kvinde, som løj for Gud og Mennesker. «Hvem har indgivet Dig, Kvinde, at Du skulde gøre noget saadant? Se, de unge Karle ere udenfor Døren, og de skulle udbære Dig.»

Kvinden stirrede paa Bogen, lyttede efter de unge Karles Skridt. Skælvede ved hver Banken, gøs ved hvert Fodtrin. Rede til at staa op og bekende, rede til at falde ned og dø.

Kaffen var færdig. Kvinderne gled højtideligt hen imod Bordet. De skænkede i Kopperne, tog hugget Sukker i Munden og begyndte at slubre den koghede Kaffe i sig. Stille og højtideligt. Haandværkerkonerne først, Arbejderkonerne sidst. Den lille lyse Kone saa op paa de høgenæbbede, de haardhændede. Hun havde et Syn. Midt om Natten sad hun ude paa en nypløjet Mark. Rundt om hende sad store Fugle med stærke Vinger og spidse Næb. De var graa, næppe til at skelne fra den graa Mark, men de vaagede over hende. De holdt Dom over hende. Paa een Gang fløj de op og sænkede sig ned over hendes Hoved. Hun saa deres skarpe Kløer, deres hvasse Næb, deres baskende Vinger komme ned over sig. Det var

som en dræbende Staalregn. Hun bøjede Hovedet og følte, at hun skulde dø. Men da det kom nær, helt nær ind paa hende, maatte hun se op. Da saa hun, at de graa Fugle var alle disse gamle Kvinder.

En af dem gav sig til at tale. Hun vidste, hvad sømmeligt var, hvad der passede sig i et Sørgehus. Nu var der tiet nok. Men den unge Kone for op som ved et Piskeslag. Hvad vilde Kvinden sige? «Du, Anna Wik, Matts Wiks Hustru, bekend! Du har løjet længe nok for Gud og for os. Vi ere Dine Dommere. Vi ville dømme Dig og sønderrive Dig.»

Nej, Kvinden gav sig til at tale om Mændene. Og de andre stemte i med, som Lejligheden fordrede. Der blev ikke talt til Mændenes Pris. Alt det onde, Mænd havde gjort, blev draget frem. Det maatte være Trøst for en forladt Hustru.

Forurettelse dyngedes paa Forurettelse. Hvilke underlige Skabninger disse Mænd er! Hvor er de komne fra, de frygtelige? De prygler os, de drikker vore Penge op. De pantsætter vort Indbo. Hvor kommer de fra!

Tungerne blev som Dragers Braad, spyede Edder, sprudede Ild. Enhver gav sit Ord med i Laget. Historie fulgte Historie. Hustruen flygtede hjemmefra for en drukken Mand. Hu-

struer trællede for fordrukne Mænd. Hustruer blev forladt for andre Kvinder. Tungerne hvinede som Piskesnærte. Hjemmenes Elendighed blottedes. Lange Litanier læstes. Fra Mændenes Tyranni frels os, o Gud!

Sygdom og Fattigdom, Børnenes Død, Vinterens Kulde, Besværet med de gamle, alt kommer fra Manden. Slaverne fnøs mod deres Herrer. Vendte Braadden mod den, for hvis Fod de krøb.

Det hvæsedede og hvinede. Den bortrømte Mands Hustru følte, hvor det gnavede og stak i hendes Øren. Hun vovede at forsvare de skyldige. «Min Mand er god,» sagde hun. Kvinderne for op, rasede og fnøs. «Han er løben sin Vej. Han er ikke bedre end de andre. Han, som er gammel, burde haft bedre Forstand end at løbe bort fra Hustru og Barn. Hvor kan Du tro, han er bedre end de andre?»

Den unge Kone skælvede; hun syntes, hun blev slæbt gennem et stikkende Tjørnekrat. Hendes Mand regnet blandt Syndere! Hun blussede af Skam, vilde tale, men tav. Hun var bange. Hun magtede det ikke. Men hvorfor tav Gud? Hvorfor lod Gud sligt ske?

Hvis hun nu tog Brevet frem og læste det højt. Da vilde Giftstrømmen vende sig; Edderen vilde udtømme sig over hende. Dødens Angst

var over hende. Hun vovede det ikke. Hun ønskede halvt, at en fræk Haand vilde gribe ned i hendes Lomme og tage Brevet op. Hun mægtede ikke at give sig selv til Pris. Inde fra Værkstedet hørte man en Skomagerhammer. Var der ingen, der hørte, hvor den hamrede i Sejrglæde? Hun havde hørt den Hamren og havde harmedes over den hele Dagen. Men ingen af Kvinderne forstod den. Alvidende Gud, havde Du ingen Tjener, som gennemskuede Hjerterne? Hun vilde gerne tage sin Dom, bare hun slap for at bekende. Hun ønskede at høre en sige: Hvem har indgivet Dig, at Du skulde lyve for Gud?

Hun lyttede efter de unge Karles Fodtrin for at falde ned og dø.

*

*

*

Flere Aar efter dette blev en fraskilt Kvinde gift med en, der havde været Svend hos hendes Mand. Det havde ikke været hendes Ønske, men hun var bleven draget til det, som en Gedde lader sig drage hen til Baadens Ræling, naar den først er fanget paa Krogen. Fiskeren lader den lege. Han lader den fare frem og tilbage. Han lader den bilde sig ind, at den er fri. Men naar den er udmattet, naar den ikke kan mere,

da trækker han den hen til Baaden med sagte Ryk, da haler han den op og kaster den ned paa Bunden af Baaden, inden den ret ved, hvad der gaar for sig.

Den bortrømte Skomagers Hustru havde afskediget sin Svend og vilde leve alene. Hun vilde vise sin Mand, at hun var uskyldig. Men hvor var Manden? Brød han sig ikke om hendes Troskab? Hun led Nød. Hendes Barn gik i Pjalter. Hvor længe troede Manden da, hun kunde vente? Hun vantrivedes, da hun ingen havde, som hun kunde støtte sig til.

Det gik Erikson godt. Han havde Butik inde i Byen. Hans Fodtøj stod paa Spejlglasshylder bag store Ruder. Hans Værksted voxede. Han lejede en Lejlighed og købte Plyschmøbler til den bedste Stue. Alting ventede kun paa hende. Da hun var træt af Fattigdommen, kom hun.

I Begyndelsen var hun meget bange. Men der ramte hende ingen Ulykker. Hun blev roligere med hver Dag og stadig lykkeligere. Hun havde Menneskers Agtelse og vidste med sig selv, at hun ikke fortjente den. Dette holdt hendes Samvittighed vaagen, saa hun blev et godt Menneske.

Hendes første Mand kom efter nogle Aars Forløb tilbage til Huset i Forstaden. Det var

hans endnu og han vilde paa ny bosætte sig der og begynde at arbejde. Men han fik intet Arbejde, og heller ikke kunde han faa Omgang med ordentlige Folk. Han blev foragtet, mens hans Hustru nød stor Anseelse. Og dog var det ham, der havde handlet ret, og hende, der havde handlet uret.

Manden bevarede sin Hemmelighed, men den var nær ved at kvæle ham. Han følte, hvordan han sank, fordi alle holdt ham for et slet Menneske. Ingen stolede paa ham, ingen vilde betro ham noget Arbejde. Han søgte hvad Selskab han kunde faa, og vænnede sig til at drikke. Havde han blot kunnet tale, vilde han snart være bleven reddet; men han havde paalagt sig selv at tie. Nu blev hans Egenkærlighed daglig saaret, og han kunde ikke forsvare den. Den var som en Byld, der ikke vil gaa Hul paa: hele hans Sjæl blev syg deraf.

Mens han var i sin Fornedrelse, kom Frelsens Hær til Byen. Den lejede sig en stor Sal og begyndte sin Virksomhed. Allerede fra den første Aften af samledes hele Byens Bærme ved Forestillingen for at gøre Spektakler. Da det havde gaaet saadan omtrent en Uge, kom ogsaa Matts Wik for at være med til Morskaben.

Der var Trængsel paa Gaden, Folk stod sammenpakkede i Porten. Der var haarde Al-

buer og skarpe Tunger. Gadedrenge og Soldater, Tjenestepiger og Skurekoner. Fredeligt Politi og oprørske Pøbel. Hæren var ny og moderne. Balsalene stod tomme. Kroerne havde ingen Søgning. Modeherrer og Sjøvere, alle gik de til Frelsens Hær.

Der var lavt til Loftet i Salen. Inderst inde var der en tom Tribune. Umalede Bænke, laante Stole, slidte Gulvbrædder, Fugtighedspletter i Loftet. Osende Lamper; Jærnkakkelovnen midt paa Gulvet udbredte Varme og Kulos. Alle Pladser fulde i et Øjeblik. Nærmest Tribunen Koner, ærbare som i Kirke, højtidelige som til Bryllup. Bagved dem Sjøvere og Sypiger, frikirkelige og Metodister. Længst borte Drengene. Den ene Afdeling paa Skødet af den anden. Og i Porten Slagsmaal af dem, som ikke kunde komme ind.

Tribunen var tom. Det var ikke Tiden endnu. Forestillingen var ikke begyndt. En fløjtede, en lo. Bænke bleve sparkede itu. «Krigsraabet» fløj som en Drage mellem Skarerne. Publikum underholdt sig selv.

Sidedøren gik op. En Luftstrøm skød ind i Salen. Kaminilden blussede op. Der blev stille. Opmærksom Forventning for igennem Salen.

Endelig kom de. Tre unge Kvinder med store Guitarer, og med vældige Hatte paa Ho-

vedet. De kastede sig paa Knæ, saasnart de vare komne op ad Trinene paa Tribunen.

En af dem bad højt. Hun løftede Hovedet, men lukkede Øjnene. Stemmen skar som en Kniv. Under Bønnen var der stille. Gadedrenge og Sjøvere var endnu ikke komne i Aande. De ventede paa Bekendelserne og de oplivende Melodier.

Kvinderne begyndte Arbejdet. De sang og bad, sang og prædikede; de smilede og talte om deres Lykke. Foran sig havde de et Parterre af Sjøvere; disse rejste sig op, stod op paa Bænkene. En truende Larm steg efterhaanden op fra Masserne. Kvinderne paa Tribunen saa glimtvis skrækkelige Ansigter gennem den tætte Luft. Mændene havde vaade, smudsige Klæder paa, som lugtede ilde. De skraaede og spyttede hvertandet Sekund og bandede ved hvert Ord. Disse Kvinder, som skulde kæmpe med dem, talte om deres Lykke.

Hvor denne lille Hær var tapper! Oh, er det ikke skønt at være tapper! Er det ikke stolt at have Gud med sig! Det var ikke værd at le af dem med de store Hatte. Det var allermest sandsynligt, at de vilde overvinde de grove Hænder, de grusomme Ansigter, de spottende Læber.

«Syng med,» raabte Frelsessoldaterne, «syng med! Det er godt at synge.» De istemte en

kendt Melodi. De spillede paa Guitarerne og sang det samme Vers om igen, den ene Gang efter den anden. De fik en og anden af de nærmest siddende til at synge med. Men nu lød der nede fra Døren en letsindig Gadeviser. Toner kæmpede mod Toner, Ord mod Ord, Guitar mod Pibe. Kvindernes stærke, øvede Stemmer stred med Drengenes hæse Overgangsstemmer, med Mændenes brummende Bas. Da de dernede ikke kunde overdøve de andre med deres Vise, gav de sig til at trampe og pibe. Frelses-sangen segnede som en saaret Kæmpe. Larmen var forfærdelig. Kvinderne kastede sig paa Knæ.

De laa som magtesløse. Øjnene vare lukkede. Legemet rokkede i tavs Smerte. Larmen døde hen. Frelseskaptejnen begyndte øjeblikkeligt: «Herre, alle disse skal Du gøre til Dine! Tak Herre, at Du vil tage dem alle op i Din Krigshær. Tak, Herre, at vi maa føre dem til Dig.»

Folkemassen skar Tænder, hylede, skraalede. Det var, som om alle Struber bleve kildrede af en skarp Kniv. Det var, som om Menneskene var angst, som om de havde glemt, at de vare komne frivilligt.

Men Kvinden blev ved, og det var hendes skarpe, gennemtrængende Stemme, der sejrede. De maatte høre efter.

«I støjer og skriger. Det er den gamle

Slange indeni Jer, der vrider sig og raser. Men det er netop Tegnet. Velsignelse over den gamle Slanges Hvæsen! Det viser, at han pines, at han er bange. Le I kun ad os! Slaa vore Vinduer ud! Jag os bort fra Tribunen! I Morgen skal I tilhøre os. Vi skal eje Jorden. Tror I, I kan modstaa os? Tror I, I kan modstaa Gud?»

Strax efter bød Kaptejnen en af sine Kammerater staa frem og aflægge Bekendelse. Hun kom smilende. Hun stod kæk og uforfærdet og slyngede sin Synds og sin Omvendelses Historie ud blandt Spotterne. Hvem havde lært den lille Kokkepige at staa smilende under al denne Haan? Der var nogle af dem, der var komne for at more sig, som blegnede. Disse Kvinders Mod og Magt var ikke noget naturligt. Der stod nogen bag dem.

Den tredje af Kvinderne kom frem. Det yndigste Barn, man kunde se, Datter af rige Forældre, med en blid, klar Sangstemme. Hun fortalte ikke om sig selv. Hendes Vidnesbyrd var en af de sædvanlige Sange.

Det var som Skyggen af en Sejr. Forsamlingen glemte sig selv og lyttede. Denne unge Pige var skøn at se paa, yndig at høre. Men da hun tav, blev Larmen endnu forfærdeligere. Nede ved Døren byggede de en Tribune af Bænke, stod op paa den og bekendte.

Der blev uhyggeligere og uhyggeligere i Salen. Kakkelovnen blev gloende, slugte Luft og udspyede Varme. De ærbare Kvinder paa de forreste Bænke saa sig om efter en Udvej til at slippe bort. Latter og Støj, ikke Ørenlyd at faa.

Soldaterne paa Tribunen svedte og blev matte. De raabte og bad om Kraft. Pludselig gik der som et Vindpust gennem Luften, en Hvisken lød i deres Øre! De vidste ikke, hvorfra det kom, men de fornam et Omslag. Gud var med dem. Han kæmpede for dem.

I Kamp paa ny. Kaptejnen stod frem og svang Biblen over sit Hoved. Hold op, hold op! Vi føler, at Gud virker iblandt os. En Omvendelse er nær. Hjælp os at bede. Gud vil skænke os en Sjæl.

De faldt paa Knæ i stille Bøn. Nogle i Salen bad med. En spændende Længsel bredte sig til alle. Var det sandt? Gik der noget stort for sig i et Medmenneskes Sjæl, her, midt iblandt dem? Vilde de faa det at se? Kunde der udrettes noget af disse Kvinder?

Minutterne rullede rask deres Kæde op. Der skete ingenting. For en lille Tid var Skaren vunden. Nu var den ligesaa forhippet paa Undergerninger som før paa Spot. Ingen turde røre sig. Alle snappede efter Vejret af Forvent-

ning; men der skete ingenting. «O Gud, Du forlader os! Du forlader os, o Gud!»

Den smukke Frelsessoldat gav sig til at synge. Hun valgte den blideste af alle Melodier, Længsels yndigste Barn: «Fjärran han dröjer från grönskande dalar.»

Ordene var kun ganske lidt forandrede. Den finske Hyrdepiges Sang var uden Vanskelighed bleven til Jesu Længsel efter Sjælen. «O, Du min elskede, kommer Du ej snart?»

Saa mildt dragende som et bedende Barn listede Sangen sig ind i Sindene. Som et Kærtegn, som en Velsignelse.

Forsamlingen var stille; den vilde høre disse Toner helt ud. — Bjerger og Skove længes, Himmel og Jord lever i Forventning. Menneske, alt i Verden tørster efter, at Du skal aabne Din Sjæl for Lyset. Da spredes der Herlighed over Verden, da rejse Dyrene sig af deres Fornedrelse. Da er det forbi med Skabningens Suk.

O, Du min elskede, kommer Du ei snart?

Det er ikke sandt, at Du har slaaet Dig til Ro i høje Kongesale. I mørke Kroer, i usle Huller dvæler Du. Og Du nægter at komme. Min lyse Himmel lokker Dig ikke.

O, Du min elskede, kommer Du ej snart?

Nede i Salen istemte flere og flere Omkvædet. Den ene Stemme efter den anden kom med.

De vidste ikke rigtigt, hvad for Ord de sang. Melodien var nok. Al Længsel kunde synge sig fri i disse Toner. Endogsaa nede ved Døren sang de. Det sprængte Hjerter; det kuede Viljer. Det lød ikke mere som en ynkelig Klage, men kraftigt, fordrende, befalende.

O, Du min elskede, kommer Du ej snart?

Nede ved Døren, mellem de værste, stod Matts Wik. Han saa meget fortrukken ud, men var ikke fuld. Han stod og tænkte som sædvanligt: Kunde jeg bare tale, kunde jeg bare tale.

Det var det vidunderligste Sted, han havde set, og det vidunderligste Øjeblik. En Røst talte til ham. «Dette er de Siv, Du maa hviske det til. De Bølger, som vil bære Din Stemme med sig.»

Der gik som et Stød gennem de syngende. Det var, som om de havde hørt en Løve brøle i deres Øre. En stærk, forfærdelig Stemme talte forfærdelige Ord.

Den spottede Gud. Hvorfor tjente Menne-skene Gud? Han forlod alle, som tjente ham. Han havde sveget sin egen Søn. Gud hjalp ingen.

Stemmen steg vældigere og vældigere, tog til i Styrke hvert Minut. En saadan Kraft havde ingen troet, der boede i Menneskelunger. Et saadant Raseri havde ingen hørt bryde frem af et søndertrampet Hjerte. De bøjede deres Ho-

veder som Vandringsmændene i Ørkenen, naar Stormen kommer over dem.

Vældige, vældige Ord. De var som dun-drende Hammerslag mod Guds Trone. Mod ham, som slog Job med Plager, som lod Martyrerne lide, som lod sine Bekendere brænde paa Baal. Den afmægtige, naar vil han oprette sit Rige? Naar ophører han at føre Ondskaben frem til Sejr?

Adskillige havde i Begyndelsen prøvet at le. Adskillige havde troet, at dette var Løjer. Nu hørte de skælvende, at det var Alvor. Der var allerede nogle, der rejste sig for at flygte op paa Tribunen. De trængte til Frelseshærens Beskyttelse overfor ham, som nedkaldte Guds Vrede over dem. Stemmen spurgte dem med et rasende Tonefald, hvad Løn de ventede for deres Iver efter at tjene Gud? De skulde ikke vente sig Himlen. Gud var gerrig paa sin Himmel. Der var en Mand, sagde han, som havde gjort mere godt, end der behøvedes for at blive salig. Men bagefter blev han lokket til Synd. Livet er langt. Han udbetalte sin møjsommelig fortjente Naade allerede i denne Verden. Han kom til at gaa de fordømtes Vej.

Talen var den skræmmende Nordenvind, som driver Skibene i Havn. Under Spotterens Tale styrtede Kvinder op paa Tribunen. De greb

og kyssede Frelsessoldaternes Hænder. De slæbte sig hen og greb fat i Sømmen af deres Klæder. Vækkelse paa Vækkelse. Soldaterne kunde knap overkomme at tage imod dem alle. Drengene og Oldinge prisede Gud.

Han, der talte, blev ved. Ordene berusede ham. Han sagde til sig selv: Jeg taler, jeg taler; endelig taler jeg. Jeg siger dem min Hemmelighed, og jeg siger den alligevel ikke. For første Gang, efterat han havde bragt det store Offer, var han fri for Sorg.

*

*

*

Det var en Sommersøndag. Byen saa ud som en Stenørken, som et Maanelandskab. Ikke en Kat, ikke en Graaspuv, knap nok en Flue paa en solvarm Væg. Ikke en Skorsten røg. Der var ingen Luft i de kvalme Gader. Det hele var kun en stenbesaaet Mark, bevokset med Stenmure.

Hvor var Hunde og Mennesker henne? Hvorfor oplivedes Gaden ikke af pyntelige og vælige Heste? Hvor var de unge Damer med snevre Kjoler og vide Ærmer, lange Handsker og røde Parasoller? Hvor var Soldater og Snobber, Frelsessoldater og Gadedrengene? Hvorfor var

Byen ikke fuld af denne Jords mageløse Herrer, af de elskelige Menneskebørn?

Hvor drog de hen i den dugfriske Morgen alle de brogede Skarer af lystrejsende, som Dampbaaden udlossede? Og hvor blev det lange Goodtemplartog af? Fanerne vajede, Trommerne buldrede, Gadedrenge løb omkring og stampe og raabte Hurra. Og hvor blev de blaa Kalescher af, hvorunder de smaa laa og sov, medens Fa'r og Mo'r højtideligt kørte dem henad Gaden?

De var allesammen paa Vej til Skoven. De klagede over de lange Gader. Det var, som om Stenhusene jagede efter dem. Endelig, endelig øjnede de det grønne. Og lige udenfor Byen, hvor Vejen snoede sig hen over flade, side Marker, hvor Lærkesangen tonede højt i Sky, hvor Kløveren duftede honningsødt, dér slog de første sig til Ro. Der laa de med Huen bag i Nakken og Ansigtet ned mod Græsset. Med Legemet badet i Solskin og Blomsterduft, Sjælen kvæget af Hvile og Ro.

Men paa Vejen ud til Skoven asede Folk, der bar Madkurve, og Bicyklist. Der kom Drenge med Spader og blanke Botaniserkasser. Smaapiger dansede afsted i Støvskyer. Himmel og Faner og Børn og Trompeter. Haandværkerfamilier og Arbejderskarer. Charabanc'ens Heste stejlede, saa man kunde se deres Forben oven-

over Menneskemassen. En lystig og fuld Haandværkssvend sprang op paa Hjulet. Nogle raske Damer kastede ham ned, og han laa og sprællede i Støvet.

Inde i Skoven spillede og sang, fløjtede og slog en Nattergal. Birkene vantrivedes og var sorte paa Stammen. Bøgene byggede høje Tempel; Bygning ved Bygning af tværtribet Grønt. Frøen sad og sigtede med Tungen, ramte en Flue med hvert Skud. Pindsvinet traskede om i det gamle raslende Bøgeløv. Guldsmeddene foer hen over Kærene og blinkede med Vingerne. Menneskene slog sig ned omkring Madkurvene. Skarnbasserne krøb omkring dem i Græsset. De muntre, syngende Græshopper søgte at gøre deres Søndag glad.

Pludselig forsvandt Pindsvinet og rullede sig forskræmt ind i sine Pigge. Græshopperne dukkede ned i Græsset og forstummede helt. Nattergalen sang sig næsten fra Vid og Sans. Det var Guitarer, Guitarer. Frelsens Hær drog frem under Bøgene. Folk for op fra deres Hvile under Træerne. Danseestraden og Kroketpladsen blev øde. Gyngen og Karusellen fik en Times Hvil. Alle trak hen til Frelseshærens Lejr. Bænkene fyldtes, og der sad Tilhørere paa hver Græstue.

Nu havde Hæren voxet sig stærk og mægtig.

Frelshatten omsluttede mangan smuk Kind. Mangan kraftig Mand bar den røde Trøje. Der herskede Ro og Orden blandt Skarerne. Spotten vovede sig ikke over Læberne. Ederne brummedes uskadeligt bag Tænderne. Og Matts Wik, Skomageren, den vældige Gudsbespotter, stod nu som Fanevagt nedenfor Tribunen. Han var ogsaa blandt de troende. Den røde Fanes Flige kærtegnede venligt hans graa Hoved.

Frelsessoldaterne havde ikke glemt den gamle. De havde ham at takke for deres første Sejr. De var komne til ham i hans Ensomhed. De vadskede hans Gulv og lappede hans Tøj. De havde ikke noget imod at omgaas ham. Og paa deres Møder kunde han tale ud.

Lige siden han havde brudt sin Tavshed, var han lykkelig. Han stod ikke længer som Guds Fjende. Der var en brusende Kraft i ham. Han var lykkelig, naar han kunde give den Luft. Naar Salene rystedes af hans Løverøst, var han lykkelig.

Han talte altid om sig selv. Han fortalte altid sin egen Historie. Den miskendtes Skæbne var det, han skildrede. Han talte om Ofre indtil Døden, gjorde uden at vinde Løn, uden at faa Tak. Han forklædte det, han fortalte. Han fortalte sin Hemmelighed og fortalte den dog ikke.

Der blev en Digter af ham. Han fik Magt til at vinde Hjerter. For hans Skyld samledes Skaren nedenfor Frelshærens Tribune. Han drog dem derhen med de skønne fantastiske Billeder, der fyldte hans syge Hjerne. Han fængslede dem med de Ord, fulde af gribende Klage, som hans Hjertes Kval havde lært ham.

Maaske hans Aand fordum havde gæstet denne Dødens og Omskiftelsens Verden. Maaske han da var en mægtig Skjald, som forstod at spille paa Hjertets Strenge. Men for store Forsyndelsers Skyld var han bleven dømt til at begynde sit Jordeliv paa ny. Til at leve af sine Hænders Arbejde, ubekendt med sin Aands Magt. Men nu havde hans Sorg brudt Aandens Fængsel. Hans Sjæl var en nylig løssluppen Fange. Lyssky og forvirret, men dog jublende over sin Frihed drog den hen over de fordums Valpladser.

Den vilde, uvidende Sanger, den sorte Drossel, som var voxet op mellem Stære, lyttede med Mistillid til de Ord, som kom ham paa Læberne. Hvorfra havde han den Magt til at tvinge Skaren i begejstret Lytten ind i sine Tankers forvirrede Rede. Hvorfra havde han Magten til at tvinge stolte Mennesker paa Knæ, vridende deres Hænder? Han rystede, inden han begyndte at tale. Saa kom der en rolig Fortrøstning over

ham. Og af hans aldrig loddede Lidelses Dyb steg der uophørlig Skyer af kvalbetyngede Ord.

De Taler blev aldrig trykt. De var Jagt-raab, skingrende Trompetstød, vækkende, oplivende, skræmmende, jagende. Ikke til at gribe, ikke til at gengive. De var Lyn og rullende Tordenskrald. De rystede Hjerterne i mørk Angst. Men strax forsvindende, aldrig til at gribe. Fossen kan maales til sidste Draabe. Skummets kaade Leg kan males. Men ikke disse Talers gækkende, vilde, hurtige, svulmende, vældige Strøm.

Den Dag i Skoven spurgte han dem, om de vidste, hvorledes de skulde tjene Gud? Som Urias tjente sin Konge.

Nu blev han, Manden paa Talerstolen, til Urias. Nu red han gennem Ørkenen med sin Konges Brev. Han var alene. Ensomheden skræmmede ham. Hans Tanker var mørke. Men han smilede, naar han tænkte paa sin Hustru. Ørkenen blev en Blomstereng, naar han huskede paa hende. Kilder vældede op af Jorden ved Tanken om hende.

Hans Kamel styrtede. Hans Sjæl fyldtes af onde Anelser. Ulykken, tænkte han, er en Grib. Den elsker Ørkenen. Han vendte ikke om, men gik videre med Kongens Brev. Han traadte paa Tjørne. Han gik mellem Hugorme

og Skorpioner. Hele Dagen ventede hans Sjæl Ulykke. Den laa slagen af Mismod som et Dyr med knækket Ryg. Han kunde ikke værgе sig mod Angstens hæse Grif.

Han sultede og tørstede. Han saa Karavaner drage deres mørke Stribe gennem Ørkensandet. Han søgte dem ikke. Han turde ikke søge Samkvem med fremmede. Den, som bærer Kongens Brev, maa gaa alene. Han saa om Aftenen Hyrders hvide Telte. Han droges som af sin Hustrus smilende Bolig. Han troede at se hvide Slør vinke ad ham. Han drejede bort fra Teltene, ud i Ensomheden. Ve over ham, hvis de havde stjålet hans Konges Brev!

Han gaar vaklende videre, da han ser lumske Røvere paa Jagt efter sig. Han tænker paa Kongens Brev. Han læser det for derefter at tilintetgøre det. Han læser det og faar nyt Mod. Staar op, I Krigere af Juda! Han tilintetgør ikke Brevet. Han viger ikke for Røverne. Han kæmper og sejrer. Og saa: videre, videre. Han førte denne Mand gennem Ørkenen, slæbende sin Dødsdom med sig gennem tusende Farer — —

Det er saaledes, Guds Vilje skal adlydes, indtil Døden, til Døden. — — —

Mens han talte, stod hans fraskilte Hustru og hørte paa ham. Hun var gaaet ud i Skoven

om Morgen, glad og straalende, med sin Mand under Armen. Højt værdig, respektabel fra Top til Taa. Datteren og Svenden bar Madkurven. Pigen kom bagefter med det yngste Barn. Alt havde været Glæde, Lykke, Fred.

Bagefter havde de ligget henne i et Krat. De havde spist og drukket, indbudt andre og selv været til Gæst, leget og let. Ikke tænkt med en Tanke paa svundne Tider. Samvittigheden tav som et mæt Barn. Før, naar hendes første Mand halvfuld havde sneget sig forbi hendes Vinduer, havde hun følt en Torn i Sjælen. Rundt om ethvert Menneskes Hjerter svæver en Tjørnekrans, altid rede til at bore sine Torne ind i det. Den havde endnu ikke naaet hende.

Saa havde hun hørt, at han var bleven Frelshærens Afgud. Hun var derfor ganske rolig. Nu var hun kommen for at høre ham. Og hun forstod ham. Han talte ikke om Urias. Han fortalte om sig selv. Han vred sig under Tanken om sit eget Offer. Han rev Stykker ud af sit eget Hjerter og kastede ud blandt Folket. Hun kendte denne Ørkenrytter, denne Røvernes Overvinder. Og denne ulægte Kval stirrede hende i Møde som en aaben Grav.

Det blev Nat. Skoven blev tom. Farvel, grønne Træer og Blomster! Du vide Himmelen, et langt Farvel! Sorgen lagde sine knoklede

Hænder haardt om Hjertet og trykkede Tornene ind. Ormene begyndte at mylre omkring mellem Tuerne. Skrubtudserne kom frem paa Vejene. Skoven blev uhyggelig. Alle længtes hjem til Stenørkenen, til Maanelandskabet. Der er godt at være for Mennesker. Maaske ville pinte Hjerter der naa frem til snarlig Forstening.

*

*

*

Anna Erikson bød sine gamle Veninder sammen. Forstadens Haandværkerkoner og dens fattige Arbejdersker kom til hende til Formiddagskaffe. Det var de samme, som havde været om hende paa Rømningsdagen. En ny var der, Marie Andersson, Frelseshærens Kaptejn.

Anna Erikson havde gjort mange Vandringer til Frelseshæren. Hun havde hørt sin Mand. Han fortalte altid om sig selv. Han forklædte sin Historie. Hun kunde altid kende den. Han var Abraham. Han var Job. Han var Jeremias, hvem Folket kastede i en Brønd. Han var Elias, som Børnene paa Gaden spottede.

Hun syntes, denne Smerte var bundløs. Hun syntes, at denne Sorg laante alle Stemmer, lavede sig en Maske af alt, hvad den traf paa. Hun forstod ikke, at Manden talte sig sund. At

det legede og lo i ham af Glæde over Digterevnen.

Hun havde trukket sin Datter med hen i Hæren. Datteren vilde ikke med. Hun var streng, ærbar, pligtopfyldende. Ingen Ungdom rørte sig i hendes Blod. Hun var født gammel.

Hun var voxet op i Skamfuldhed over Faderen. Hun gik rank og stiv, som om hun vilde sige: «Se, jeg er en foragtet Mands Datter. Se efter, om der findes Støv paa mine Klæder! Findes der Plet paa min Vandel?» Hendes Moder var stolt af hende. Dog sukkede hun undertiden: «Ak, min Datter, var Dine Hænder mindre hvide, saa var maaske Dine Kærtegn varmere.»

Den unge Pige sad i «Hæren» og smilede spodsk. Hun foragtede hele det teatralske Præg. Da hendes Fader kom for at tale, vilde hun gaa. Anna Eriksons Haand greb hende, fast som en Skruestik. Den unge Pige blev siddende. Ordstrømmen begyndte at bruse hen over hende. Men det, som talte til hende, var ikke saa meget Ordene, som hendes Moders Haand.

Den Haand vaandede sig; der for Trækninger igennem den. Den laa slap i hendes, ligesom død. Den greb vildt om sig, hed af Feber. Hendes Moders Ansigt forraadte intet. Kun Haanden led og kæmpede.

Den gamle Taler beskrev Tavshedens Martyrium. Jesu Ven laa syg. Hans Søstre sendte Bud efter ham. Men hans Tid var endnu ikke kommen. For Guds Riges Skyld maatte Lazarus dø.

Han lod nu al Tvivl, al Bagtalelse bruse ned over Kristus. Han beskrev hans Lidelse. Hans egen Medlidenhed pinte ham. Han gennemlevede Dødsqualen ligesaavel som Lazarus. Dog maatte han tie.

Kun eet Ord havde han behøvet at sige for at genvinde sine Venners Agtelse. Han tav. Han maatte høre paa Søstrenes Klager. Han sagde dem Sandheden i Ord, som de ikke forstod. Hans Fjender haanede ham.

Og saa videre, mere og mere gribende.

Anna Eriksons Haand laa rolig i Datterens. Den skriftede og bekendte: «Manden derhenne bærer selv Tavshedens Martyrium. Han er uretfærdigt anklaget. Med eet Ord kunde han rense sig.»

Den unge Pige fulgtes hjem med sin Moder. De gik tavse sammen. Den unges Ansigt var af Sten. Hun grublede, sankede sammen alt, hvad Erindringen kunde sige hende. Hendes Moder saa ganske angst paa hende. Hvad vidste hun?

Dagen efter havde Anna Erikson sit Kaffe-

selskab. Samtalen gik lystigt om Dagens Marked, om Prisen paa Træsko, om Tjenestepiger, der rapsede. Kvinderne snakkede og lo. De hældte Kaffe i Underkoppen. De var venlige og fornøjede. Anna Erikson kunde ikke forstaa, hvoraf det kom, at hun før havde været bange for dem, at hun bestandig havde troet, de vilde dømme hende.

Da de havde faaet deres anden Kop og sad veltilfredse med Kaffen skvulpende mod Koppens Rand og Underkoppen fuld af Hvedebrød, tog hun til Orde. Hendes Ord var lidt højtidelige, men hendes Stemme var blid.

«Den unge er uforsigtig. En ung Pige, som gifter sig uden at have tænkt rigtig over, hvad hun gaar ind til, kan komme i stor Nød. Hvem er det gaaet værre end mig?»

De vidste det jo alle. De havde været hos hende og sørget med hende.

«Den unge er ufornuftig. Man tier med det, som man skulde sige for Sjælens Blufærdigheds Skyld. Man tør ikke tale af Frygt for, hvad Folk vil sige. Den, som ikke har talt i rette Øjeblik, kan komme til at angre det et helt Liv igennem.»

De mente alle, at dette var Sandhed.

Hun havde hørt Wik i Gaar, som mange

Gange før. Nu maatte hun fortælle dem alle noget om ham. Der kom en brændende Uro over hende, naar hun tænkte paa, hvad han havde lidt for hendes Skyld. Dog syntes hun, at han, som var gammel, burde have haft bedre Forstand end at tage hende til Hustru, saadan en ung Tøs, som hun var.

«Jeg turde ikke sige det i mine unge Dage. Men han rejste fra mig af Barmhjertighed, for han troede, jeg vilde have Erikson. Jeg har selv hans Brev paa det.»

Hun læste Brevet op for dem. En Taare trillede stiltørdigt ned ad hendes Kind.

«Han havde kun set fejl i sin Skinsyge. Mellem Erikson og mig var der den Gang ingen Ting. Der gik flere Aar, inden vi giftede os. Men nu vil jeg sige det, thi Wik er for god til at gaa miskendt om. Han rømte ikke fra Hustru og Barn i Letsindighed, men i den bedste Mening. Jeg vil have, at det skal blive bekendt over alt. Kaptejn Anderson vil maaske være saa god at læse Brevet op i Hæren. Jeg vil have, at Wik skal have Oprejsning. Jeg ved nok, at jeg har tiet for længe, men man giver ikke gerne sig selv til Pris for en Drukkenbolts Skyld. Nu er det en anden Sag.»

Kvinderne sad saa temmelig forstenede.

Anna Erikson rystede lidt paa Stemmen, sagde saa med et mat Smil:

«Nu vil I maaske aldrig mere se ind til mig?»

Aa, bevares vel! Madam Erikson var jo saa ung. Det var jo noget, hun ikke kunde gøre for! Det var jo hans Skyld, som bildte sig saadan noget ind.

Hun smilede. Det var altsaa de haarde Næb, som skulde have sønderhakket hende. Der var ingen Fare ved Sandheden og heller ikke ved Løgnen. De unge Karles Fødder hørtes ikke udenfor hendes Dør.

Vidste hun eller vidste hun ikke, at hendes ældste Datter samme Morgen havde forladt hendes Hjem og var gaaet til sin Fader?

*

*

*

Det Offer, som Matts Wik havde bragt for at redde sin Hustrus Ære, blev bekendt. Han blev beundret. Han blev udlet. Hans Brev blev læst op i Hæren. Nogle græd af Rørelse. Folk kom til ham paa Gaden og trykkede hans Haand. Hans Datter flyttede hjem til ham.

De første Aftener efter dette tav han ved Sammenkomsterne. Han følte intet Kald. En

Gang bad de ham tale. Han gik op paa Tribunen, foldede Hænderne og begyndte.

Da han havde sagt et Par Ord, holdt han forvirret inde. Han kendte ikke sin egen Stemme. Hvor var Løverøsten? Hvor var den brusende Nordenvind? Og hvor var Ordstrømmen? Han forstod det ikke, forstod det ikke.

Han gik baglænds. «Jeg kan ikke,» mumlede han. «Gud giver mig ikke Kraft til at tale endnu.» Han satte sig ned paa Bænken og støttede Hovedet i Hænderne. Han samlede al sin Tænkeevne for til en Begyndelse at udfinde, hvad han vilde tale om. Plejede han da før at at tænke over, hvad han vilde sige? Kunde han tænke nu? Tankerne løb rundt for ham.

Maaske det gik, naar han rejste sig igen, stillede sig der, hvor han plejede at staa, og begyndte med sin sædvanlige Bøn. Han prøvede. Han blev askegraa i Ansigtet. Alle Blikke rettedes mod ham. Den kolde Sved sprang frem paa hans Pande. Ikke et Ord kom paa Læben.

Han sad paa sin Plads og græd, tungt og stønnende. Gaven var tagen fra ham. Han prøvede paa at tale, prøvede paa det ganske stille for sig selv. Hvad skulde han tale om? Hans Sorg var taget fra ham. Han havde ingen Hemmelighed at tilsløre. Han behøvede ikke at digte. Og Digtergaven veg fra ham.

Det var Dødsens Angest. Det var en Kamp for Livet. Han vilde fastholde det, som allerede var svundet. Han vilde tage sin Sorg tilbage for atter at kunne tale. Hans Sorg var forsvunden. Han kunde ikke tage den tilbage.

Han ravede frem som en beruset. Igen og igen op paa Tribunen. Han fremstammede nogle meningsløse Ord. Han oplæste som en udenadlært Lektie, hvad han havde hørt andre sige. Han prøvede paa at efterligne sig selv. Han spejdede efter Andagt i Blikkene, bævende Stilhed, hurtige Aandedrag. Der var intet. Det, som havde været hans Glæde, var taget fra ham.

Han sank tilbage i Mørket. Han forbandede den Stund, han med sin Tale havde omvendt sin Hustru og Datter. Han havde ejt det kosteligste og mistet det. Hans Smerte var frygtelig.

Men det er ikke den Slags Sorg, Geniet lever af.

Han var en Maler uden Hænder, en Sanger, som havde mistet sin Stemme. Han havde kun talt om sin Sorg. Hvad skulde han nu tale om?

Han bad. «O Gud, saasom Æren er stum, men Miskendelsen taler — saa giv mig Miskendelsen tilbage! Saasom Lykken er stum,

men Sorgen taler — saa giv mig Sorgen tilbage!»

Men Kronen var tagen fra ham. Han sad der elendigere end den elendigste; thi han var styrtet ned fra Livets Højder. Han var en falden Konge.

Legenden om Fuglereden.

Eremiten Hatto stod i Ørkenen og bad ti Gud. Det stormede, og hans lange Skæg og sammenfiltrede Haar flagrede omkring ham som de forblæste Græstuer paa Murbrynet af en gammel Ruin. Dog strøg han ikke Haaret fra Øjnene eller stak Skægget i Bæltet, thi han holdt sine Hænder opløftede til Bøn. Lige fra Solens Opgang havde han løftet sine knoglede, haarde Arme mod Himlen lige saa utrætteligt, som et Træ strækker sine Grene opad, og han agtede at blive staaende saaledes til Kvæld. Han havde en stor Sag at bede om.

Han var en Mand, der havde erfaret meget af Verdens Ondskab. Han havde selv forfulgt og plaget, og Forfølgelser og Plager fra andre var faldne i hans Lod, mere end hans Hjerte kunde bære. Saa drog han ud paa den store Hede, gravede sig en Hule ved Flodbredden

og blev en hellig Mand, hvis Bønner hørtes ved Guds Trone.

Eremiten Hatto stod der ved Flodbredden udenfor sin Hule og bad sit Livs store Bøn. Han bad Gud, at han vilde lade Dommens Dag bryde ind over denne onde Verden. Han kaldte paa de basunblæsende Engle, som skulde forkynde, at Syndens Herredømme var til Ende. Han kaldte paa Blodhavets Bølger, som skulde drukne de uretfærdige. Han kaldte paa Pesten, som skulde fylde Kirkegaardene med Bjerge af Lig.

Rundt omkring ham var der en øde Hede, men et lille Stykke højere oppe ved Flodbredden stod der en gammel Pil med kort Stamme, som øverst oppe svulmede op til en stor Knude som et Hoved, fra hvilket de ny lysegrønne Greneknipper voxede ud. Hvert Efteraar plejede Indvaanerne i dette brændselsfattige Sletteland at plyndre den for disse friske Aarsskud. Hvert Aar udsendte Træet ny, smidige Skud og paa stormfulde Dage saas disse flagre og svinge omkring det, ligesom Haar og Skæg flagrede om Eremiten Hatto.

Vipstjerteparret, som plejede at bygge sin Rede øverst paa Pilens Stamme, inde mellem de opskydende Kviste, havde netop den Dag haft i Sinde at begynde sit Byggearbejde. Men mel-

lem de voldsomt piskede Grene kunde Fuglene ikke finde Ro. De kom flyvende med Sivstumper og Rodtrevler, men de maatte vende om med uforrettet Ærinde. Da fik de Øje paa den gamle Hatto, som anraabte Gud om, at Stormen maatte blive syv Gange voldsommere, paa det at Smaafuglens Rede maatte bortvejres og Ørnens Bo lægges øde.

Se, intet nulevende Menneske kan jo forestille sig, hvor mosgroet og fortørret og knoglet og sort og hvor ulig et Menneske saadan en gammel Ørkenboer kunde være. Huden sad saa stram over Pande og Kinder, at han nærmest lignede et Dødningehoved, og man saa blot paa en lille Glimten dybt inde i Øjenhulerne, at han var levende. Og de udtørrede Muskler gav ikke Legemet nogen Runding, men den oprakte blottede Arm bestod kun af nogle smalle Benpiber, beklædte med en sammenskrumpet, haard, barklignende Hud. Han bar en gammel tætsluttende sort Kappe; han var brunet af Solen og sort af Snavs. Kun hans Haar og Skæg var lyse, medtagne af Regn og Solskin, indtil de havde faaet den samme grøngraa Farve som Pilebladenes Underside.

Fuglene, der for omkring og ledte efter en Plads til deres Rede, antog Eremiten Hatto for at være en anden gammel Pil, der var bleven

stækket i sin himmelstræbende Vækst ved Sav og Økse ligesom den forrige. De kredsede omkring ham mange Gange, for bort og kom igen, mærkede sig Vejen til ham, beregnede Beliggenheden med Hensyn til Rovfugle og Storme, fandt ham ikke rigtig fordelagtig, men besluttede sig alligevel til at tage ham, paa Grund af hans Nærhed ved Floden og Stargræstuerne, ved Forraadskammeret og Materialhuset. Den ene af dem skød som en Pil ned i hans udrakte Haand og lagde sin Rodtrevl der.

Der var et Ophold i Stormen, saa Rodtrevlen ikke straks blev fejtet bort af Haanden, men i Eremitens Bønner var der intet Ophold. Vilde Herren dog blot snart komme og tilintetgøre denne forfærdelige Verden, saa at Menneskene ikke kunde naa at hobe mere Synd over deres Hoveder! Vilde han dog blot frelse de ufødte fra Livet! For de levende var der ingen Frelse.

Saa tog Stormen atter fat, og den lille Rodtrevl flagrede bort fra Eremitens store flade Haand. Men Fuglene kom igen og forsøgte at kile det ny Hjemms Grundpiller ind mellem Fingrene. Da lagde pludselig en klodset og snavset Tommelfinger sig over Straaene og fastholdt dem, og fire Fingre hvælvende sig over Haandfladen, saa der blev en lun lille Niche at bygge i. Men Eremiten vedblev med sine Bønner.

«Herre, hvor ere de Skyer af Ild, som hærgede Sodoma? Naar vil Du aabne de Himmels Kilder, som løftede Arken til Ararats Top? Er Din Taalmodigheds Kar endnu ikke udtømt eller Din Naades Skaaler tomme? Herre, naar vil Himmels Dække sønderrives og Du træde frem?»

Og for Eremiten Hatto aabnede der sig Febersyner fra Dommens Dag. Marken bævede, Himmelen glødede. Under den røde Himmel saa han sorte Skyer af flygtende Fugle, over Marken væltede brølende og skrigende en Flod af flygtende Dyr frem. Men samtidig med, at hans Sjæl var optagen af disse Ildsyner, begyndte hans Øjne at følge de smaa Fugles Flugt, alt imens de lynsnart for frem og tilbage og med et lille Pip af Tilfredshed flyttede et nyt Straa ind i Reden.

Den gamle tænkte ikke paa at flytte sig. Han havde lovet at bede, staaende paa eet Sted med oprakte Hænder hele Dagen for paa denne Vis at tvinge Gud Herren til Bønhørelse. Jo mere udmattet hans Legeme blev, des mere levende blev de Syner, der fyldte hans Hjerne. Han hørte Byernes Mure styrte og Menneskeboligerne revne. Skrigende, skrækslagne Menneskeskarer styrtede forbi ham, og efter dem kom Hævnens og Ødelæggelsens Engle jagende.

Høje Skikkelser med strenge skønne Aasyn, i Sølvrustninger paa sorte Heste, svingende Svøber, der var flettede af hvide Lynstraaler.

De smaa Vipstjerter byggede og tømrede som gode Arbejdere hele Dagen igennem, og Reden gjorde store Fremskridt. Paa denne tuede Hede med det stive Stargræs og ved denne Flod med sine Rør og Siv var der ikke Mangel paa Byggemateriale. De havde hverken Tid til Middagshvile eller Nadverro. Glødende af Iver og Fornøjelse for de frem og tilbage, og inden Aftenen faldt paa, var de næsten helt oppe ved Tagrygningen.

Men inden Aftenen faldt paa, var Eremiten mere og mere kommen til at fæste Blikket paa dem. Han fulgte dem paa deres Færd, skændte paa dem, naar de bar sig dumt ad, harmede sig, naar Vinden gjorde dem Skade, og taalte mindst af alt, at de undte sig nogen Hvile.

Saa sank Solen, og Fuglene gik til Hvile paa de kendte Sovepladser mellem Sivene.

Den, som ved Aftentide gaar over Heden og bøjer sig ned, saa hans Ansigt kommer i Jævnhøjde med Tuerne, vil se et underligt Syn tegne sig imod den lyse Vesthimmel. Ugler med store runde Vinger jage hen over Marken, usynlige for den, som staar oprejst. Hugorme ringle sig frem, smidige, hurtige, med det

smalle Hoved paa den svaneagtigt krummede Hals. De store Padder krybe langsomt frem, Harer og Jordrotter flygte for Rovdyrene, Ræven krummer sig for at springe efter en Flagermus, der gaar paa Myggejagt. Det er, som om hver en Tue har faaet Liv. Men under alt dette sove Fuglene paa de gyngende Siv, i Sikkerhed for alt ondt paa deres Hvileplads, som ingen Fjende kan naa, uden at Vandet maa plaske eller Sivene svaje og vække dem.

Da Morgenens kom, troede Vipstjerne først, at Gaarsdagens Hændelser havde været en skøn Drøm. De havde taget deres Landkendinger og fløj lige hen til deres Rede, men den var borte. De jog søgende langs hen ad Heden og steg lige ret op i Luften for at spejde. Der var ikke Spor af Rede eller Træ at finde. Til sidst satte de sig paa en Sten ved Flodbredden og grundede over Tingen. De vippede med den lange Hale og drejede Hovedet. Hvor var Træ og Rede bleven af?

Men næppe var Solen naaet en Haandsbred op over Skovbeltet paa den anden Side af Floden, før deres Træ kom vandrende og stillede sig paa den samme Plads, som det havde indtaget Dagen før. Det var lige saa sort og knudret som i Gaar og bar deres Rede paa Toppen af noget, som maatte være en tør opretstaaende Gren.

Da begyndte Vipstjerterne igen at bygge uden videre at gruble over Naturens mange Vidundere.

Eremiten Hatto, som plejede at jage de smaa Børn bort fra sin Hule med de Ord, at det havde været bedre for dem, om de aldrig havde set Dagens Lys, han, som for ned i Mudderet ved Flodbredden for at slynge Forbandelser efter de glade unge Mennesker, der roede op ad Floden i flagsmykkede Baade, han, for hvis onde Øjne Hyrderne vogtede deres Hjorder, var ikke vendt tilbage til sin Plads ved Floden for Smaafuglenes Skyld. Men han vidste, at det er ikke blot hvert et Bogstav i de hellige Bøger, der har sin dulgte, mystiske Betydning, men det har ogsaa alt, hvad Gud lader ske ude i Naturen. Nu havde han udfundet, hvad det kunde betyde, at Vipstjerterne byggede deres Rede i hans Haand. Gud vilde, han skulde blive staaende, bedende med opløftede Hænder, indtil Fuglene havde opfostret deres Unger, og formaaede han det, da skulde han blive hørt.

Men i Løbet af denne Dag begyndte Dommedagssynerne at blive sjældnere og sjældnere hos ham; i Stedet derfor fulgte hans Blik Fuglene. Han saa Reden hurtig blive færdig. De smaa Bygmestere flagrede rundt om den og synede den. De hentede lidt Lav fra den virkelige

Pil og satte det fast udenpaa; det skulde træde i Stedet for Kalkpuds eller Maling. De hentede den fineste Kæruld, og Hunnen tog Dun af sit eget Bryst og beklædte den indvendig dermed; det var Møblement og Udstyr.

Bønderne, som frygtede for den fordærlige Magt, som Eneboerens Bønner kunde have over Guds Trone, plejede at komme med Brød og Mælk til ham for at formilde hans Vrede. De kom ogsaa nu og fandt ham staaende ubevægelig med Fuglereden i Haanden. «Se, hvor den fromme Mand elsker de smaa Dyr,» sagde de, og de frygtede ikke mere for ham, men løftede Mælkespanden op til hans Mund og førte Brødet til hans Læber. Da han havde spist og drukket, jog han Menneskene bort med onde Ord, men de smilede blot ad hans Forbandelser.

Hans Legeme var for længe siden blevet hans Viljes Tjener. Med Sult og Svøbeslag, med dagelange Knæfald og ugelang Nattevaagen havde han tvunget det til Lydighed. Nu holdt jernhaarde Muskler hans Arme opret igennem Dage og Uger, og medens Vipstjertehunnen laa paa Æggene og ikke mer forlod Reden, søgte han ikke til sin Hule om Natten. Han lærte sig til at sove siddende, med oprakte Arme.

Blandt Ørkenens Venner findes der vel dem, der har gjort større Ting.

Han vænnede sig til de to smaa urolige Fugleøjne, der kiggede ned til ham over Redens Kant. Han gav Agt paa Hagl og Regn og skærmede Reden, saa godt han kunde.

Saa slipper Hunnen en Dag løs fra sin Vagt. Begge Vipstjerterne sidde paa Kanten af Reden, vippe med Halen og holde Raad og se saa inderlig fornøiede ud, endskønt hele Reden synes at være fuld af en forskrækket Pippen. Og saa fare de afsted paa den vildeste Myggejagt.

Saa fanges den ene Myg efter den anden og føres hjem til det, der pipper oppe i hans Haand. Og naar Maden kommer, pippes der allerværst. Den fromme Mand forstyrres i sine Bønner af denne Pippen.

Og sagte, ganske sagte synker hans Arm paa Ledemod, der næsten have mistet Evnen til at bevæge sig, og hans smaa Ildøjne stirre ned i Reden.

Aldrig har han set noget saa hjælpeløst, grimt og ynkeligt: smaa nøgne Kroppe med et enkelt Dun hist og her, ingen Øjne, ringe Flyveevne, egentlig blot seks store gabende Munde.

Det var underligt nok, men han holdt af

dem netop som de var. Deres Fader og Moder havde han aldrig fritaget fra den store Undergang, men naar han fra nu af paakaldte Gud for af ham at begære Verdens Frelse igennem Ødelæggelsen, gjorde han en tavs Undtagelse med disse sex smaa hjælpeløse.

Naar Bønderkonerne nu bragte ham Mad, takkede han dem ikke med at ønske deres Undergang. Efterdi han var nødvendig for de smaa deroppe, var han glad, at de ikke lod ham sulte ihjel.

Snart saa man hele Dagen sex runde Hoveder strække sig frem over Redens Kant. Den gamle Hattos Arm sank for hver Dag oftere ned til hans Øjne. Han saa Fjerene skyde ud af den røde Hud, han saa Øjnene aabne sig, Formerne runde sig. Som lykkelige Arvinger til den Skønhed, Naturen har skænket Luftens Sejlere, udvikledes de snart i al deres Ynde.

Men medens det stod paa, gled Bønnerne om den store Ødelæggelse mere og mere tvivlende over den gamle Hattos Læber. Han mente at have Guds Løfte om, at den skulde komme, naar de smaa Fugle var flyvefærdige. Nu stod han og søgte ligesom en Udvej for Gud Fader. Thi disse sex smaa, som han havde plejet og værnet om, dem kunde han ikke opofre.

Det var noget helt andet før, da han ikke havde ejet noget, der var hans. Den Kærlighed til de smaa forsvarsløse, som det er blevet hvert et lille Barns Opgave at lære de store farlige Mennesker, den kom over ham og gjorde ham tvivlraadig.

Stundum havde han Lyst til at kaste hele Reden ned i Floden, thi han mente, at de har det godt, som dør uden Sorg og Synd. Skulde han ikke redde de smaa fra Rovdyr og Kulde, fra Sult og fra Livets mangehaande Hjem søgelser? Men som han tænkte dette, kom Spurvehøgen susende lige ned mod Reden for at gøre det af med Ungerne. Da greb Hatto den frække Voldsmand med sin venstre Haand, svingede ham over sit Hoved og slyngede ham med hele sin Vredes Magt ud i Floden.

Saa kom den Dag, da de smaa var flyvefærdige. En af Vipstjerneerne arbejdede inde i Reden for at faa Ungerne puffet ud paa Redens Kant, medens den anden fløj omkring og viste dem, hvor let det var, dersom de bare vilde vove Forsøget. Og da Ungdommen ikke paa nogen Maade vilde overvinde sin Frygtsomhed, for begge de voxne afsted og viste dem deres allersmukkeste Flyvekunster. De slog Vingerne ud og flagrede og for frem i Slangebøgter, eller

ogsaa steg de lige i Vejret som Lærker, eller de holdt sig stille i Luften paa dirrende Vinger.

Men da Ungerne fremdeles var lige stiv-sindede, kunde Hatto ikke lade være at blande sig i Sagen. Han giver dem et forsigtigt Puf med Fingeren, og saa er det hele afgjort. Ud farer de, flagrende og usikkert, slaar i Luften som en Flagermus, synker ned, men hæver sig igen, opdager, hvori Kunsten stikker, og anvender den til saa snart som muligt at naa Reden igen. Forældrene kom, stolte og jublende, ned til dem igen, og den gamle Hatto smilede. Det var dog ham, der havde gjort Udslaget.

Han grundede nu for Alvor over, om der ikke kunde findes en eller anden Udvej for Vorherre.

Kanske det var saa, naar alt kom til alt, at Gud holdt denne Jord i sin højre Haand som en stor Fuglerede, og kanske han var kommen til at nære Kærlighed til alle dem, der bygger og bor paa den, til alle Jordens hjælpeløse Børn. Hvem ved, om han ikke ynkedes over dem, han havde lovet at tilintetgøre, ligesom Eneboeren ynkedes over Fuglereden?

Visselig var Eremittens Fugle meget bedre end Vorherres Mennesker, men han kunde alligevel nok forstaa, at Gud Fader dog kunde have Hjerte for dem.

Næste Dag stod Fuglereden tom, og Ensomhedens Bitterhed lagde sig over Eremitten. Langsomt sank hans Arm ned, og det syntes ham, som om Alnaturen holdt Vejret for aandeløst at lytte efter de drønende Domsbasuner. Men i det samme kom Vipstjerneerne tilbage og satte sig paa hans Hoved og Skuldre, thi de var aldeles ikke bange for ham. Da for der en Lysstraale gennem den gamle Hattos forvirrede Hjerne. Han havde sænket Armen, sænket den hver Dag for at se paa Fuglene.

Og som han stod der, med alle de sex Unger flagrende og legende rundt om sig, nikkede han fornøjet til en, som han ikke saa. «Du slipper,» sagde han, «du slipper. Jeg har ikke holdt mit Ord, saa behøver du heller ikke at holde dit.»

Og det syntes ham, som om Klipperne holdt op at skælve, og Floden lagde sig rolig til Hvile i sit Leje.

Skovgangsmænd.

En Bonde havde myrdet en Munk; han flygtede til Skovs og dømtes til at være fredløs. Ude i Skovene traf han en anden fredløs Mand, som havde været der før ham, en Fisker ude fra de yderste Skær, anklaget for at have stjaalet et Sildenet. Disse to slog sig sammen, boede i en Jordhule, satte Snarer, skæftede Pile, bagte Brød paa flade Graasten og vaagede over hinandens Liv. Bonden gik aldrig ud af Skoven, men Fiskeren, som ikke havde begaaet en saa afskyelig Forbrydelse, lagde stundom en Dragt skudte Dyr over Skulderen og sneg sig ned blandt Menneskene. Da fik han, i Bytte for den sorte Tjur og den blaatskinnende Aarfugl, for den langørede Hare og det spædlemmede Raadyr, Mælk og Smør, Pilespidser og Klæder. Dette gjorde det muligt for de fredløse at opholde Livet.

Hulen, som de boede i, var gravet i et Bakkehæld. Store Stene og Slaaenbuske med stive Torne beskyttede Indgangen. Paa Taget stod en tæt Gran. Ved dens Rod var Jordhulens Røghul. Den Røg, der steg op, sivede gennem Træets tætte, buskede Grene og forsvandt umærkeligt i Luften. Naar Mændene gik til og fra deres Bolig, plejede de at vade gennem Skovbækken, som sprang ud ved Foden af Bakken. Ingen søgte de fredløses Spor under det muntert rislende Vand.

I Førstningen blev de jagede som vilde Dyr. Bønderne samlede sig som til Klapjagt paa Bjørne eller Ulve. Skoven blev omringet af Bueskytter. Spyddragere gik derind og afsøgte hver Kløft, hvert tæt Krat. Medens den larmende Klapperkæde drog hen gennem Skoven, laa de fredløse i deres mørke Hule, i aandeløs Lytten, gispende af Angst. Fiskeren holdt det ud en hel Dag, men Manden, der havde myrdet, dreves af uudholdelig Angst ud i det fri, hvor han kunde se sin Fjende. Da blev han opdaget og forfulgt, men det syntes ham syvfold bedre end at ligge stille i magtesløs Uvirksomhed. Han undflyede sine Forfølgere, lod sig glide ned ad bratte Klipper, sprang over Elve, klatrede opad lodrette Fjeldvægge. Alle skjulte Kræfter og Evner i ham lokkedes frem af den æggende Fare. Hans

Legeme blev spændstigt som en Staaifjeder, hans Fod traadte ikke fejl, hans Haand slap ikke sit Tag, Øje og Øre opfattede dobbelt saa skarpt som ellers. Han forstod Løvet's Hvisken og Stenenes Advarsel. Naar han var klatret op ad en stejl Klippe, vendte han sig om mod sine Forfølgere og kvad et Nidvers om dem. Naar de hvinende Spyd kom farende, greb han dem lynsnart og sendte dem ned mod Fjenderne. Naar han trængte sig frem mellem Grene, som piskede ham i Ansigtet, var der noget inde i ham, som sang et Lovkvad om hans Daad.

Midt gennem Skoven strakte sig den nøgne Bjergaas, og paa dens Skrænt stod en ensom, skyhøj Fyr. Den brunrøde Stamme var bar, men i den grenede Top gyngede en Rovfugle-rede. Saa dumdristig var nu Flygtningen, at han klatrede derop, mens Forfølgerne søgte ham paa de skovbevoxede Skrænter. Der sad han og drejede Halsen om paa Høgeungerne, mens Jagten gik for sig dernede under ham. Høgehannen og Høgehunnen slog hævnlystne ned paa Røveren. De flagrede foran Ansigtet paa ham, rettede deres Næb mod hans Øjne, slog ham med Vingerne og kradsede med deres Kløer Blodstriber i hans vejrbidte Hud. Han kæmpede leende med dem. Staaende oprejst i den gyngende Rede huggede han efter dem med sin

skarpe Kniv og glemte i Legens Fryd Livsfaren og Forfølgerne. Da han fik Tid til at se efter disse, var de dragne videre. Ingen havde tænkt paa at søge Jagtbyttet paa den nøgne Bjergaas. Ingen havde løftet Øjnene mod Skyerne for at se ham øve Drengestreger og Søvn-gængerbedrifter, mens hans Liv var i den yderste Fare.

Manden gøs, da han saa sig frelst. Med skælvende Hænder greb han efter Støtte; svimmel maalte han den Højde, han var klatret op til. Og stønnende af Angst for at falde, ræd for Fuglene, ræd for at blive set, ræd for alt, lod han sig glide ned ad Stammen. Han lagde sig ned paa Bjerget, for at han ikke skulde ses, og slæbte sig hen over den flade Stengrund, til Smaaskoven skjulte ham. Saa gemte han sig under de unge Graners sammenfiltrede Grene. Svag og afmægtig sank han ned paa Mosset. En eneste Mand kunde nu have fanget ham.

*

*

*

Tord var Fiskerens Navn. Han var ikke mere end sexten Aar gammel, men stærk og modig. Han havde allerede levet et Aar i Skoven.

Bonden hed Berg med Tilnavnet *Rise*. Han var den største og stærkeste Mand i Herredet

og derhos fager og velvoksen. Han var bred over Skuldrene og slank i Midjen, hans Hænder var saa veldannede, som om han aldrig havde været vant til strengt Arbejde. Haaret var brunt, og han var lys af Aasyn. Da han havde opholdt sig nogen Tid i Skoven, foregik der den Forandring, at han i alle Maader fik et vildere Udseende end før. Hans Blik blev mere hvast, hans Øjenbryn buskede sig, og de Muskler, der trak dem sammen, laa fingertykke ved Næseroden. Det blev mere paafaldende end før, hvor stærkt den øvre Del af hans kraftige Pande skød sig frem over den nederste. Læberne sluttede sig fastere sammen, hele Ansigtet blev magrere, Fordybningen i Tindingen blev mere dyb, og de vældige Kindben traadte end stærkere frem. Hans Legeme blev mindre fyldigt, men Musklerne knyttede sig til et jernhaardt Fletværk. Haaret graanede snart.

Denne Mand kunde den unge Tord ikke se sig mæt paa. Aldrig havde han set noget skønnere eller vældigere. For hans Forestilling stod han høj som Skoven, stærk som Brændingen. Han tjente ham som en Husbond og tilbød ham som en Gud. Det faldt ganske af sig selv at Tord bår Jagtskydet, hentede Vand og gjorde Ild paa. Berg Rise tog imod alle hans Tjenester, men sagde ham næsten aldrig

et venligt Ord. Han foragtede ham, fordi han var en Tyv.

Disse Skovgangsmænd førte ikke noget Røver- eller Stimandsliv, men nærrede sig af Jagt og Fiskeri. Havde Berg Rise ikke myrdet en hellig Mand, saa havde Bønderne snart holdt op at forfølge ham og ladet ham i Fred der oppe mellem Fjeldene. Men nu frygtede de for, at store Ulykker skulde komme over Bygden fordi den, der havde lagt Haand paa en Guds Tjener, fremdeles gik ustraffet om. Naar Tord kom ned til Dalen med sin Byrde af skudte Dyr, bød de ham baade meget Gods og Straffrihed for hans egen Brøde, naar han vilde vise dem Vejen til Berg Rises Hule, saa de kunde tage ham der, mens han sov. Men Knøsen vægrede sig standhaftig derved, og naar nogen prøvede at liste sig efter ham op til Skoven, førte han ham saa listig paa Vildspor, at han opgav Forfølgelsen.

Engang spurgte Berg ham, om Bønderne ikke vilde lokke ham til Forræderi, og da han hørte, hvad de bød ham i Løn, sagde han haanligt, at Tord var dum, om han ikke tog imod et saadant Tilbud.

Da saa Tord op paa ham med et Blik, som Berg Rise ingen Sinde havde set Mage til. Aldrig havde nogen fager Kvinde, aldrig havde

hans Hustru eller Børn set saadan paa ham. «Du er min Herre, min selvvalgte Hersker», sagde Blikket. «Saa vid, at du maa slaa mig og haane mig, saa meget du vil. Jeg bliver ved at være trofast.»

Berg Rise gav fra den Tid af mere Agt paa Knøsen og mærkede, at han var modig til at handle, men undsaa sig for at tale. For Døden var han ikke bange. Naar Søerne nylig var lagt til, eller naar Sumpene var farligst ved Foraarstid, naar Hængedyndet var skjult under rigt blomstrende Kæruld og Multer, lagde han helst Vejen over dem. Det syntes næsten at være en Trang for ham at udsætte sig for Fare ligesom til Erstatning for de Uvejr og Rædsler paa Havet, som han ikke mere var udsat for. Om Natten i Skoven var han ræd, og selv midt paa Dagen syntes de mørkeste Krat eller de vidt udspilede Rødder af en vindfældet Fyr at kunne skræmme ham. Men naar Berg Rise spurgte ham om dette, undsaa han sig for at svare.

Tord plejede ikke at sove paa Sengestedet, de havde indrettet sig langt inde i Hulen, nær ved Ilden, med blødt Mos og varme Dyreskind, men hver Nat, naar Berg var faldet i Søvn, krøb han hen og lagde sig lige ved Indgangen. Berg opdagede dette, og skønt han vel forstod, hvad

Meningen var, spurgte han, hvad dette skulde betyde. Tord vilde ikke sige det. For at slippe for Spørgsmaal, laa han ikke ved Døren i to Nætter, men derefter indtog han atter sin Vagt-post.

En Nat, da Sneen føg og knøg omkring Træernes Toppe og hvirvlede ind i de tætteste Krat, trængte de skarpe Sneflager ind i Skovgangsmændenes Hule. Tord, som laa lige inden for Indgangen, der var lukket med en Sten, var, da han vaagnede om Morgen, dækket af en halvt tøet Snedrive. Nogle Dage efter blev han syg. Lungerne arbejdede tungt, og naar de udvidede sig for at indsuge Luften, følte han en skærende Smerte. Han holdt sig oppe, saa længe Kræfterne vilde slaa til, men da han en Aften bukkede sig ned for at puste til Ilden, faldt han om og blev liggende.

Berg Rise kom hen til ham og bad ham gaa til Sengs. Tord stønnede af Smerte og var ikke i Stand til at rejse sig. Berg stak da Armene ind under ham og slæbte ham derhen. Men han havde en Fornemmelse, som om han havde rørt ved en slimet Orm, han havde en Smag paa Tungen, som om han havde ædt af det vanhellige Hestekød, saa modbydeligt var det for ham at røre ved denne lede Tyv.

Han bredte sit eget store Bjørneskind over

ham og gav ham Vand; mere kunde han ikke gøre. Det blev heller ikke farligt. Tord kom sig snart. Men derved, at Berg maatte gøre hans Arbejde og saa at sige være hans Tjener, var de kommen hinanden nærmere. Tord vovede at tale til ham, naar han om Kvælden sad og skæftede Pile inde i Hulen.

«Du var af god Æt, Berg,» sagde Tord. «De rigeste Mænd i Dalen er dine Frænder. Dine Forfædre har tjent i Kongens Hird og kæmpet i deres Skjoldborg.»

«Som oftest har de staaet i Oprørsflokken og gjort Kongerne al Skade,» genmælede Berg Rise.

«Dine Fædre gjorde store Gilder om Julen, det gjorde ogsaa du, mens du sad paa din Gaard. Hundreder af Mænd og Kvinder kunde bænkes i din store Gildeshal, som var bygget endnu før St. Olaf døbte her i Vigen. Du ejede arvede Sølvkar og store Drikkehorn, som gik fra Mand til Mand, fyldte med Mjød.»

Atter maatte Berg Rise se paa Knøsen. Han sad oprejst med Benene hængende uden for Sengen og støttede Hovedet mod Hænderne, idet han med disse holdt de vilde Haartjavser tilbage, som ellers vilde falde ham ned over Øjnene. Ansigtet var blevet blegt og fint under den tærende Sygdom. Feberen skinnede endnu

i Øjnene. Han smilede ad de Billeder, som han fremtryllede for sit indre Blik: den smykkede Gildeshal, Sølvkarrene, de højtidsklædte Gæster og Berg Rise i Højsædet i sine Fædres Hal. Bonden tænkte, at endnu havde aldrig nogen set paa ham med saadanne af Beundring straalende Øjne eller fundet ham saa herlig, iført Højtidsklæderne, som denne Knøs fandt ham, iført den slidte Skindkoft.

Han blev baade rørt og ærgerlig. Denne lede Tyv havde ingen Ret til at beundre ham.

»Holdt de ingen Gilder i dit Hjem?» spurgte han.

Tord lo. «Der ude paa Skæret hos Fader og Moder! Min Fader lever af at plyndre Vrag, og min Moder er en Heks. Os vilde ingen komme til.»

«Er din Moder en Heks?»

«Det er hun,» svarede Tord uden Betænkning. «Naar det stormede, red hun paa en Sæl ud til de Skibe, som Brændingerne styrtede over, og de Mænd, som skylledes i Havet, hørte hende til.»

«Hvad skulde hun med dem?» spurgte Berg.

«Aa, en Heks har altid Brug for Lig. Hun kogte vel Salve af dem, eller kanske hun aad dem. I Maaneskinsnætter sad hun ude i Brændingen, der hvor den gik hvidest, og Skummet

sprøjtede over hende. De sagde, at hun sad og ledte efter druknede Børns Fingre og Øjne».

«Det er stygt,» sagde Berg.

Knøsen svarede ganske frimodig: «Af andre vilde det være stygt, men ikke af en Heks. Hun var nødt til det».

Berg Rise fandt, at han her traf en ny Maade at betragte Verden og Tingene paa.

«Er en Tyv ogsaa nødt til at stjæle ligesom en Heks til at øve Trolddom?» spurgte han skarpt.

«Det er han,» svarede Knøsen, «enhver maa gøre, hvad han er bestemt til.» Men saa tilføjede han med et underfundigt Smil: «Der gives ogsaa Tyve, der aldrig har stjaalet».

«Sig rent ud, hvad du mener», sagde Berg.

Knøsen vedblev med sit snedige Smil, stolt over at være en uløselig Gaade.

«At tale om Tyve, som ikke stjæler, det er jo som at tale om Fugle, der ikke flyver.»

Berg Rise gjorde sig dum for at faa noget at vide. «Ingen kan vel kaldes Tyv, uden han har stjaalet», sagde han.

«Ja — vist,» sagde Knøsen og kneb Munden sammen som for at holde Ordene indestængte. «Men om man nu havde en Fader, som stjal?» slap det ud lidt efter.

«Gods og Gaard arver man,» svarede Berg

Rise, «men Tyvsnavn bærer ingen, som ikke selv erhvervede sig det.»

Tord lo stille. «Men om nu en havde en Moder, der tiggede og bad en om at tage Faderens Forbrydelse paa sig? Og om han nu narrede Bøddelen for hans Arbejde og løb til Skovs? Og om nu saadan en blev dømt fredløs for et Fiskenets Skyld, som han aldrig havde set?»

Berg Rise slog i Stenbordet med sin knyttede Næve. Han var vred. Der havde denne fagre Ungersvend gaaet og kastet hele sit Liv hen. Hverken Kærlighed eller Gods eller Anseelse blandt Mænd kunde han vinde efter dette. Det elendige Slid for Mad og Klæder var alt, hvad han havde tilbage. Og den Taabe havde ladet ham, Berg Rise, gaa der og foragte en uskyldig. Han skældte ham med haarde Ord, men Tord blev ikke engang saa bange for det, som det syge Barn bliver for Moderen, naar hun skænder paa det, fordi det har forkølet sig ved at vade i Bækken.

*

*

*

Paa et af de brede skovbevoksede Fjelde laa en mørk Skovsø. Den var firkantet med saa lige Bredder og saa skarpe Hjørner, som om den var gravet af Mennesker. Paa de tre

Sider var den omgivet af stejle Bjærgvægge, som Granerne klyngede sig fast til med deres armtykke Rødder. Helt nede ved Søen, hvor Jorden lidt efter lidt var bleven skyllet bort, stak disse Rødder op af Vandet, nøgne og krogede og underlig forvredne. Det var en utallig Mængde Slinger, der paa engang havde villet myldre op af Vandet, men havde viklet sig ind i hinanden, saa de ikke kunde komme videre. Eller det var en Bunke Skeletter af druknede Jætter, som Søen havde villet kaste i Land. Arme og Ben hagede sig ind i hinanden, de lange Fingre gravede sig ind i selve Klippen for at faa fast Tag, de vældige Ribben dannede Buer, som bar ældgamle Træer. Det var dog sket en Gang, at de Jernarme, de staalhaarde Jættefingre, som Granerne holdt sig fast med, havde maattet slippe Taget, og en Gran var af en vældig Nordenvind bleven slynget i en stor Bue fra Bjergaasen ned i Søen. Med Toppen forrest var den trængt dybt ned i den dyndede Bund og var bleven siddende fast. Nu havde Fiskeynglen et godt Tilflugtssted mellem dens Grene, men Roden stak op over Vandet og lignede et mangearmet Uhyre; og disse sorte Rodgrene gjorde deres til, at Søen blev endnu mere afskrækkende og styg at se til.

Paa Søens fjerde Side var Bjergene lavere. Der dannede en lille skummende Elv Afløb for Fjeldvandene. Men inden denne Elv kunde finde den rigtige Vej, maatte den lede sig frem mellem Stene og Tuer, og saaledes kom den til at danne en hel lille Verden af Øer, hvoraf nogle blot bestod af en Tue, andre var saa store, at de havde Plads til en Snes Træer.

Her, hvor Bjergene ikke lukkede al Sol ude, trivedes ogsaa Løvtræerne, her stod den graa-grønne El og den glatbladede Pil. Birken var der; den møder alle vegne, hvor det gælder om at fortrænge Naaleskoven, og Hæggen og Rønningen, de to, som kante Skovengene og fylde dem med Vellugt.

Her, omkring Udløbet, fandtes der ogsaa en mandshøj Sivskov, som gjorde, at Sollyset faldt grønt over Vandet, saaledes som det falder over Mosset i den rigtige Skov. Der var aabne Steder imellem Sivene, smaa runde Damme hist og her, og der flød Aakanderne. De høje Siv saa med mildt Alvor paa disse ømtaalige Skønheder, der misfornøjet skjulte deres hvide Blade og gule Støvdragere i læderhaarde Overtræk, saa snart Solen ikke vilde vise sig.

En Solskinsdag kom Skovgangsmændene til denne Sø for at fiske. De vadede ud til et Par store Sten inde i Sivskoven, der sad de og

kastede Krogen ud efter de store grønstribede Gedder, som stod og sov i Vandskorpen.

Disse Mænd, der færdedes ude i Skov og paa Fjeld, var, uden at de selv vidste af det, kommen ind under Naturmagternes Herredømme i lige saa høj Grad som Planter og Dyr. I Solskin blev de aabenhjertige og modige, men ved Aftentide, naar Solen var borte, blev de tavse; og Natten, som forekom dem langt større og vældigere end Dagen, gjorde dem uhyggelig magtstjaalne. Nu satte det grønne Lys, der faldt ind imellem Sivene og farvede Vandet brunt og sortegrønt med Guldstriber, dem i en underlig Stemning. Udsigten var stængt til alle Sider. Undertiden gyngedes Sivene af en umærkelig Vind, og med Raslen slog de lange bændelagtige Blade mod deres Ansigter. De sad i graa Skinddragter paa de graa Stene. Skindet skiftede i Lys og Skygge ganske som den forvitrede, lavklædte Sten. Den ene saa paa den anden og syntes, at han i sin Tavshed og Ubevægelighed var omskabt til et Stenbillede. Men inde mellem Sivene gik Kæmpefisk, flere Alen lange, med regnbuefarvede Rygge. Naar Mændene kastede Krogene ud og saa paa, hvordan Bølgeringen forplantede sig ind imellem Sivene, var det, som om Bevægelsen voksede og voksede, indtil de mærkede, at den ikke

blot kom af deres Kast. En Havfrue, halvt et Menneske, halvt en blinkende Fisk, laa og sov i Vandskorpen. Hun laa paa Ryggen med hele Legemet under Vandet. Bølgerne gled saa tæt hen over hendes Legeme, at de ikke før havde lagt Mærke til hende. Nu var det hendes Aandedræt, der hindrede Bølgerne i at standse. Men der var ikke noget underligt i, at hun laa der, og da hun lidt efter var forsvunden, vidste de ikke rigtig, om det ikke havde været en Øjenforblindelse.

Det grønne Lys trængte igennem Øjnene ind i Hjærnen som en mild Rus. Mændene sad og stirrede med sløve Tanker og saa Syner inde mellem Sivene, som de ikke vovede at betro hinanden. Fangsten blev ringe. Dagen gik hen med Drømme og Aabenbaringer.

Der hørtes Aareslag inde imellem Sivene, og de for op som af Søvnne. Lidt efter kom en Ege flydende, tung, udhulet af en Træstamme uden Kunst, mosgroet i alle Revner og med et Par smalle Kæppe til Aarer. En ung Pige, som havde hentet Aakander, roede den. Hun havde mørkebrunt Haar, som hun bar i et Par store Fletninger, og store mørke Øjne, ellers var hun paafaldende bleg. Kinderne havde ikke stærkere Farve end det øvrige Ansigt, Læberne næsten heller ikke. Hun bar en hvid

linned Trøje og et Læderbelte med Guldspænde; Kjortlen var blaa med røde Kanter. Hun roede tæt forbi Skovgangsmændene uden at se dem. De holdt sig aandeløs stille uden dog at frygte for at blive set, blot for ret at kunne se paa hende. Saa snart hun var borte, var det, som om de blev forvandlede fra Stenbilleder til Mennesker. De saa smilende paa hinanden.

«Hun var hvid som Aakanderne», sagde den ene. «Hun var mørkøjet som Vandet der henne mellem Granrødderne.»

De var saa overgivne, at de havde Lyst til at le, som der aldrig før var blevet let ved den Skovsø, le saa Bjærgvæggene drøuede af Genklangen og Granernes Rødder løsnede sig af Skræk.

«Syntes du, hun var fager,» spurgte Berg Rise.

«Aa jeg ved ikke, jeg saa hende saa kort. Men det var hun vel.»

«Du turde nok ikke se paa hende. Du troede vel, det var Havfruen?»

Og atter blev de grebne af samme urimelige Munterhed.

*

*

*

Tord havde en Gang som Barn set en druknet Mand. Han havde fundet Liget paa Stranden

ved højlys Dag og var slet ikke bleven bange, men om Natten havde han drømt skrækkelige Drømme. Han saa et Hav, hvor hver Bølge rullede en død Mand op for hans Fødder. Han saa ogsaa, at alle Holme og Øer i Skærgaarden var fulde af druknede Mennesker, som var døde og hørte Havet til, men dog kunde tale og bevæge sig og true ham med visnede hvide Hænder.

Saaledes gik det ham nu. Pigen, som han havde set inde mellem Sivene, vendte tilbage i hans Drømme. Han mødte hende paa Skovsøens Bund, hvor Lyset faldt endnu grønnere end inde mellem Sivene, og nu havde han Tid til at se, at hun var fager. Han drømte, at han var krøben op paa den store Granrod midt ude i den mørke Skovsø, men Granen gav efter og gyngede saa stærkt, at han undertiden kom helt ned under Vandet. Da traadte hun frem paa en af de smaa Holme. Hun stod under de røde Rønnetræer og lo ad ham. I det sidste Drømmesyn kom han saa vidt, at hun kyssede ham. Det var da Morgen, og han hørte, at Berg Rise var staaet op, men han lukkede haardnakket Øjnene for at blive ved at drømme. Da han vaagnede, var han ligesom svimmel og bedøvet af det, der var hændet ham om Natten. Han tænkte nu langt mere paa Kvinden, end han havde gjort Dagen før.

Ved Aftentide faldt det ham ind at spørge Berg Rise, om han kendte hendes Navn.

Berg saa ligesom prøvende paa ham. «Det er vel bedst, du faar det at vide straks», sagde han. «Det er Unn. Vi er Frænder.»

Da vidste Tord, at det var for denne blege Ungmøs Skyld, at Berg Rise gik fredløs om i Skov og Fjeld. Tord søgte at samle, hvad han vidste om hende.

Unn var en Storbondes Datter. Hendes Moder var død, og hun styrede sin Faders Gaard. Dette var hende vel tilpas, thi hun var herskesyg og havde ingen Lyst til at tage sig en Mand.

Unn og Berg Rise var Søskenbørn, og man havde længe talt om, at Berg hellere sad hos Unn og hendes Turner og skæmtede med dem, end han arbejdede paa sin Gaard. Da det store Julegilde holdtes hos Berg, havde hans Hustru indbudt en Munk fra Draksmark, thi hun vilde, han skulde foreholde Berg, at han glemte hende for en anden Kvinde. Denne Munk var ilde lidt af Berg og af mange andre paa Grund af sit Ydre. Han var meget fed og hvid. Haarkransen om hans skallede Isse, Øjenbrynene over hans vandblaa Øjne, Ansigtssfarven, Hænderne og hele Kuttens, alt var hvidt. Mange kunde ikke udholde Synet af ham.

Ved Gildesbordet, i alle Gæsternes Paahør, sagde nu denne Munk — thi han var ikke ræd og mente, at hans Ord vilde virke mere, naar de hørtes af mange: «Man plejer at sige, at Gøgen er den ringeste af alle Fugle, fordi den ikke opføder sine Unger i sin egen Rede; men her sidder en Mand, som ikke sørger for Hjem og Børn, men søger sin Glæde hos en fremmed Kvinde. Ham vil jeg kalde den ringeste af Mænd.» — Da stod Unn op. «Dette, Berg, er talt til dig og mig, sagde hun. «Aldrig er jeg bleven saaledes haanet, men heller ikke er min Fader med til dette Gilde.» Hun vilde gaa bort, men Berg gik efter hende. «Rør dig ikke!» sagde hun. «Jeg vil aldrig se dig mere.» Han indhentede hende i Forstuen og spurgte hende, hvad han skulde gøre for at faa hende til at blive. Med lynende Øjne havde hun svaret, at det maatte han selv bedst vide. Da gik Berg ind og dræbte Munken. —

Berg og Tord var nu inde paa samme Tankegang, thi lidt efter sagde Berg: «Du skulde have set hende, Unn, da den hvide Munk var falden. Husmoderen samlede de smaa Børn om sig og forbandede hende; hun vendte deres Ansigter om imod hende, for at de til evig Tid skulde huske den, der havde gjort deres Fader til en Morder. Men Unn stod rolig og saa

skøn, at Mændene bævede. Hun takkede mig for Daaden og bad mig straks drage til Skovs. Hun paalagde mig aldrig at røve og ikke drage Kniven igen, før jeg kunde gøre det for en lige saa retfærdig Sag.»

«Din Daad havde gjort hende stor», sagde Tord.

Her stod nu Berg Rise over for det samme, han før havde undret sig over hos Knøsen. Han var som en Hedning, værre end en Hedning; han fordømte aldrig, hvad der var Uret. Han kendte ikke til Ansvar. Det som maatte ske, det skete. Gud og Kristus og Helgenerne kendte han, men kun af Navn, som man kender fremmede Landes Guder. Dødningene paa Skæret var hans Guder. Det var de dødes Aander, hans troldkyndige Moder havde lært ham at tro paa. Da paatog Berg Rise sig et Arbejde, der var lige saa taabeligt som at sno Reb til sin egen Hals. Over for denne ukyndige Drengs Øjne stillede han den store Gud, Retfærdighedens Herre, Misgerningens Hævner, ham, der nedstyrter de fordømte til det evige Pinested. Og han lærte ham at elske Kristus og hans Moder og de hellige Mænd og Kvinder, som ligge for Guds Throne og med opløftede Hænder søge at bortvende den store Hævnens Vrede fra Syndernes Skare. Han lærte ham

alt, hvad Mennesker gør for at forsones Guds Vrede. Han viste ham Pilegrimsskarerne paa Vej til de hellige Steder, han viste ham de bodfærdiges selvpaalagte Pinsler, Munkenes Flugt fra Verdenslivet.

Efterhaanden som han taledes, blev Drengen ivrigere og blegere, hans Øjne aabnede sig vidt som for skrækindjagende Syner. Berg Rise vilde holde op, men Tankernes Strøm var over ham, og han blev ved at tale. Natten sænkede sig over dem, Skovens sorte Nat med de tudende Ugler. Gud kom dem saa nær, at de saa hans Throne formørke Stjernerne, og Straffens Engle sænke sig ned mod Skovens Top. Men under dem flammede Underverdens Luer helt op imod Jordens flade Skive og slikkede begærligt dette skælvende Tilflugtsted for de kvalfyldte Menneskeslægter.

*

*

*

Efteraaret var kommet, og det stormede voldsomt. Tord gik alene ude i Skoven for at se til Snarer og Doner. Berg Rise sad hjemme for at lappe sine Klæder. Tords Vej gik op ad en skovklædt Højde; der var en bred Sti.

Hvert Vindstød, som kunde trænge ind imellem de tætte Træer, førte det tørre Løv i ras-

lende Hvirvler op ad Stien. Tord syntes hvert Øjeblik, at der gik nogen bag ved ham. Han saa sig ofte tilbage. Undertiden standsede han for at lytte, men saa forstod han, at det kun var Bladene og Vinden, og gik videre. Saa snart han igen begyndte at gaa, hørte han nogen med listende Fjed komme efter ham op ad Skraaningen. Smaa Børnefødder kom trippende. Huldren og Elverpigen legede bag ved ham. Naar han vendte sig om, var der ingen, stadigvæk ingen. Han knyttede Næven truende mod de raslende Blade og gik videre.

De tav dog ikke derfor, men de slog over i en anden Tone. Det begyndte at puste og hvæse bag ved ham. En stor Hugorm kom hvislende. Den kløftede Tunge hang dryppende af Edder ud af Munden, og den blanke Krop skinnede imod de visne Blade. Ved Siden af Ormen kom en Ulv listende, en stor mager Graaben, som lavede sig til at slaa Tænderne i hans Nakke, mens Hugormen slyngede sig ind imellem hans Fødder og stak ham i Hælen. Undertiden holdt de sig begge tavse som for at nærme sig ham umærkelig, men straks der efter forraadte deres Hvæsen og Pusten dem, og undertiden klingrede en Sten under Ulvekloerne. Tord gik uvilkaarlig hurtigere, men Dyrene skyndte sig efter ham. Naar han troede,

at de kun var to Skridt fra ham og lavede sig til at springe, vendte han sig om. Der var ingen, og det havde han vidst hele Tiden.

Han satte sig paa en Sten for at hvile, og da legede de tørre Blade ved hans Fødder som for at forlyste ham. Alle Skovens Blade var der, smaa lysegule Birkeløv, Rønnens rødbrøgede Blade, Elmetræets tørre, brunsorte, Poplens lyserøde og Pilens gulgrønne, de var indskrumpne, arrede og stødte og lignede ikke meget de dunbløde, lysegrønne, fint formede Bladplader, som for nogle Maaneder siden havde rullet sig ud af Knopperne.

«Syndere», sagde Knøsen, «Syndere er I, intet er rent for Gud. Hans Vredes Luer har allerede naaet jer».

Da han rejste sig for at gaa videre, saa han Skoven neden for sig gaa som et bølgende Hav for Stormen, men paa Stien var alting stille. Men han hørte noget, han aldrig havde hørt før. Skoven var fuld af Stemmer.

Det lød som en Hvisken, som klagende Sange, som raa Trusler, som drønende Eder. Det lo, og det klagede, det var som en Larm af mange Mennesker. Alt dette, som hidsede og æggede, som raslede og hvæsedede, som syntes at være noget og dog intet var, gjorde hans Tanker vilde. Atter følte han Dødsangsten,

som da han laa paa Gulvet i Hulen, og Bøndernes Jagt gik igennem Skoven; han hørte Grenenes Bragen, Folkemængdens tunge Trin, Klangen af Vaaben, de drønende Raab, den vilde blodtørstige Mumlen, der gik igennem Skaren.

Men det var ikke dette alene, der hørtes i Stormen. Der var noget andet, noget endnu forfærdeligere, Stemmer, han ikke kunde tyde, som syntes at tale et fremmed Sprog. Han havde hørt stærkere Storme end denne hvine gennem Takkel og Tov, men aldrig før havde han hørt Stormen spille paa en saa mange-strænget Harpe. Hvert Træ havde sin Stemme, Granen susede ikke som Poplen, Pilen ikke som Rønnen. Hver Kløft havde sin egen Tone, hver Bjergvægs rungende Ekko sin egen Klang. Bækkenes Brusen og Rævenes Gøen klang med i den forunderlige Skovstorm. Dog alt dette kunde han tyde; men der var andre langt underligere Lyd. Det var dem, der gjorde, at det begyndte at skrige og haanle og jamre sig inden i ham omkap med Stormen.

Han var altid bange, naar han var alene i Skovens Mørke. Han holdt af det aabne Hav og de nøgne Skær. Inde mellem Træerne listede Aander og Skygger sig om.

Saa hørte han paa een Gang, hvem det var

der taledede i Skoven. Det var Gud, den store Hævner, Retfærdighedens Gud. Han forfulgte ham for hans Kammerats Skyld. Han krævede af ham, at han skulde overgive Munkens Morder til hans Hævn.

Da begyndte Tord at tale midt i Stormen. Han fortalte Gud, hvad han havde villet gøre, men ikke havde kunnet. Han havde villet tale til Berg Rise og bede ham forsone sig med Gud, men han havde ikke haft Mod til det. Hans Undselighed havde gjort ham stum. «Da jeg fik at vide, at Jorden styres af en retfærdig Gud,» raabte han, «da forstod jeg, at han var et fortabt Menneske. Jeg har ligget og grædt over min Ven i de lange Nætter. Jeg vidste, at Gud vilde finde ham, hvor han saa skjulte sig. Men jeg kunde ikke tale, ikke lære ham at forstaa det. Jeg blev stum overfor den Ven, jeg elskede. Kræv ikke af mig, at jeg skal tale til ham, kræv ikke, at Havet skal rejse sig i Højde med Bjergene.»

Han tav, og i Stormen tav den dybe Stemme, som havde været Guds Røst for ham. Det blev paa engang vindstille og klart Solskin, og der hørtes en stille Raslen som af stive Sivblade. Denne stille Lyd tryllede Unns Billede frem for ham. — «Den fredløse kan intet vinde, hverken Gods eller Kvinder eller Anseelse blandt

Mænd.» — Hvis han forraadte Berg kom han atter ind under Lovens Beskyttelse. — Men Unn maatte elske Berg efter hvad han havde gjort for hende. Det var ikke muligt at finde Vej ud af dette Vildrede.

Da Stormen tog til, hørte han atter Skridt bagved sig, og stundom en Lyd, som om en snappede efter Vejret. Nu turde han ikke se sig om, thi nu vidste han, at han havde den hvide Munk bagved sig. Han kom fra Gildet i Berg Rises Hus, tilstænket af Blod, med et gabende Øxehug i Panden. Og han hviskede: «Angiv ham, forraad ham, frels hans Sjæl. Overgiv hans Legeme til Baalet, saa at hans Sjæl kan blive skaanet. Overgiv ham til Pinebænkens Kval, saa at hans Sjæl kan faa Tid til at angre.»

Tord løb. Alt dette frygtelige, som i og for sig ingen Ting var, blev, da det saa uophørligt virkede paa hans Sind, til en eneste stor Rædsel. Han vilde bort fra det. Da han gav sig til at løbe, drøuede atter den dybe, forfærdelige Stemme, som var Guds. Gud selv jagede ham med Rædsel, for at han skulde udlevere Morderen. Berg Rises Forbrydelse forekom ham afskyligere end nogen Sinde. En vaabenløs Mand var myrdet, en Guds Mand gennemboret med blankt Staal. Det var at trodse Verdens

Herre. Og Morderen vovede at leve! Han glædede sig over Solens Lys og Markens Frugter, som om den Almægtiges Arm var for kort til at naa ham!

Han standsede, knyttede Hænderne og understødte en Trusel. Saa satte han i Løb som en vanvittig, bort fra Skoven, fra Rædselsriget, ned mod Dalen.

*

*

*

Tord havde blot at sige sit Ærende, saa var ti Bønder strax rede til at følge ham. Det blev bestemt, at Tord skulde gaa alene op til Hulen, for at Bergs Mistanke ikke skulde vækkes. Men hvor han gik, skulde han strø Ærter, saa Bønderne kunde finde Vejen.

Da Tord kom ind i Hulen, sad Skovgangsmanden paa Stenbænken og syede. Lyset fra Baalet var sparsomt, og det lod til at gaa daarligt med Arbejdet. Tords Hjærte svulmede af Medynk. Den stolte Berg Rise var fattig og ulykkelig. Og det eneste, han ejede, Livet, skulde tages fra ham. Tord gav sig til at græde.

«Hvad er der?» spurgte Berg. «Er Du syg? Har Du været bange?»

Og for første Gang talte Tord om sin Rædsel.

«Der var følt i Skoven. Jeg hørte Spøgelser og saa Gjenfærd. Jeg saa hvide Munke.»

«Guds Død, Dreng!»

«De messede for mig hele Vejen op ad Bredfjeldet. Løbe gjorde jeg, men de fulgte med og sang. Kan jeg aldrig blive det Uvæsen kvit? Hvad har jeg med dem at skaffe? Kunde de ikke messe for en, som trængte mere til det.»

«Du er nok gal i Aften, Tord.»

Tord talte uden rigtig at vide, hvad han sagde. Han var fri for al Undseelse. Ordene strømmede frit fra hans Læber.

«Der er lutter hvide Munke, hvide, ligblege. De har allesammen Blod paa Kappen. De trækker Hætten ned i Panden, men Saaret skinner dog frem under den. Det store, røde, gabende Saar efter Øksehugget.»

«Det store, røde, gabende Saar efter Økehugget?»

«Er det maaske mig, som har hugget det? Hvorfor skal jeg se det?»

«Helgenerne maa vide, Tord,» sagde Berg Rise bleg og med mørk Alvor, «hvad det betyder, at du ser Saar efter Øksehug. Jeg dræbte den Munk med et Knivstik.»

Tord stod nu skælvende foran Berg og vred

sine Hænder. «De kræver dit Liv af mig. De vil tvinge mig til at forraade dig.»

«Hvem? Munkene?»

«De — ja, Munkene. De viser mig Syner. De viser mig hende, Unn. De viser mig det glitrende, solblanke Hav. De viser mig Fiskerlejerne, hvor der er Dans og Lystighed. Jeg lukker Øjnene, men ser det alligevel. Lad mig i Fred, siger jeg. Min Ven har myrdet, men han er ikke ond. Lad mig være, saa skal jeg tale til ham, saa han angrer og gør Bod. Han skal erkende sin Synd og drage til Kristi Grav. Vi to skal følges ad til Steder, som er saa hellige, at al Synd tages bort fra den, som nærmer sig dem.»

«Hvad svarer saa Munkene?» spurgte Berg. «De vil ikke have mig frelst. De vil have mig paa Pinebænk og Baal.»

«Skal jeg forraade min kæreste Ven, spørger jeg dem,» vedblev Tord. «Han er mit alt paa Jorden. Han har frelst mig fra Bjørnen, som havde sin Lab paa min Strube. Vi har frosset sammen og døjet al Slags Nød sammen. Han har bredt sit eget Bjørneskind over mig, da jeg var syg. Jeg har baaret Brænde og Vand for ham, jeg har vaaget over hans Søvn, jeg har narret hans Fjender. Hvorfor tror de, at jeg er af dem, som forraader en Ven? Min

Ven vil snart af egen Drift gaa til Præsten og skrifte; bagefter følges vi ad til Forsoningens Land.»

Berg lyttede alvorligt og saa forskende paa Tords Ansigt. «Du skal selv gaa til Præsten og sige ham Sandheden,» sagde han. «Du maa igjen ned blandt Mennesker.

«Hvad hjælper det mig, naar jeg skal gaa alene? For din Synd forfølger den døde og alle Skygger mig. Ser du ikke, hvor jeg ræd-des for dig. Du har løftet din Haand mod Gud selv. Ingen Forbrydelse er som din. Jeg synes, jeg maa glæde mig, naar jeg ser dig paa Stejle og Hjul. Vel den, som annammer sin Straf i denne Verden og undgaar den tilkommende Vrede. Hvorfor talte du til mig om den retfærdige Gud? Du tvinger mig til at forraade dig. Red mig fra denne Synd. Gaa til Præsten.» Og han faldt paa Knæ foran Berg.

Morderen lagde sin Haand paa hans Hoved og saa paa ham. Han kom til at maale sin Synd med Vennens Angst, og den voksede sig stor og forfærdelig for hans Sjæl. Han saa sig i Strid med den Vilje, som styrer Verden. Angeren holdt sit Indtog i hans Hjerte.

«Ve mig, at jeg har gjort det, jeg har gjort,» sagde han. «Hvad der venter mig, er for tungt

til, at jeg frivillig kan gaa det i Møde. Overgiver jeg mig til Præsterne, vil de pine mig med mange Timers Kvaler. De vil stege mig ved sagte Ild. Og er ikke dette elendige Liv, som vi fører i Angst og Nød, Bod nok? Har jeg ikke mistet Gaard og Hjem? Lever jeg ikke adskilt fra Venner og fra alt hvad der udgør en Mands Glæde. Hvad mere fordres der?»

Da han talte saadan, sprang Tord op, vild af Rædsel. «Kan du angre?» raabte han. «Kan mine Ord røre dit Hjerte? Saa kom straks. Hvor kunde jeg tro det! Kom med og flygt! Endnu er det Tid!»

Berg Rise sprang ogsaa op. «Du har altsaa gjort det —»

«Ja, ja, ja. Jeg har forraadt dig. Men kom nu med! Kom nu, naar du kan angre. De maa lade os gaa. Vi skal undgaa dem!»

Morderen bøjede sig ned mod Gulvet, hvor hans fra Fædrene arvede Stridsøkse laa ved hans Fødder. «Du Søn af en Tyv,» sagde han hvæsende. «Dig har jeg troet og haft kær.»

Men da Tord saa ham bøje sig efter Øksen, vidste han, at nu skulde hans Liv tages fra ham. Han rev sin egen Økse af Bæltet, og huggede efter Berg, inden han havde faaet rejst sig. Eggen skar gennem den hvinende Luft og for ind i det bøjede Hoved. Berg Rise faldt

til Jorden med Hovedet forrest, hele Legemet styrtede bagefter. Blod og Hjerne sprøjtede omkring, Øksen gled ud af Saaret. Gennem det sammenfiltrede Haar saa Tord et stort, rødt, gabende Hul efter et Øksehug.

Nu kom Bønderne løbende. De blev glade og priste hans Daad.

«Nu staar din Sag godt,» sagde de til Tord.

Tord saa ned paa sine Hænder, som om han der følte de Lænker, hvormed han var bleven slæbt hen at dræbe den, han elskede. De var som Fenrisulvens, smeddede af intet. Af Sivenes grønne Skær, af Skovens Skyggers Leg, af Stormens Sang, af Løvets Raslen, af Drømmes Trolddom var de skabt. Og han sagde højt: «Gud er stor.»

Men igen kom han ind i sin forrige Tankegang. Han faldt paa Knæ ved Siden af Liget og lagde sin Arm under dets Hoved.

«I maa ikke gøre ham noget,» sagde han. «Han angrer, han vil gaa til de hellige Grave. Han er ikke død; men I maa ikke fængsle ham. Vi var netop rede til at gaa, da han faldt. Den hvide Munk vilde vel ikke, at han skulde angre, men Gud, Retfærdighedens Gud, elsker Angeren.»

Han blev liggende ved Siden af Liget, talte med det, græd og bad den døde vaagne. Bøn-

derne lavede en Baare af Spyd. De vilde bære Storbondens Lig ned til hans Gaard. De havde Ærbødighed for den døde og talte sagte i hans Nærhed. Da de løftede ham op paa Baaren, rejste Tord sig, rystede Haaret bort fra sit Ansigt og sagde med en Stemme, som skjalv af Hulken:

«Sig til Unn, som gjorde Berg Rise til en Morder, at han blev dræbt af Fiskeren, Tord, hvis Fader er en Vragplyndrer, og hvis Moder er en Heks, fordi han lærte ham, at denne Verdens Grundvold hedder Retfærdighed.»

Stendyssen.

Det var paa den Tid af Aaret, da Lyngen stod rød.

Hen over Heden voxede den i tætte Tuer. Fra lave, træagtige Stammer stod tætte grønne Grene i Vejret, med stive, haardføre Blade og smaa sentvisnende Blomster. Disse Blomster saa ud, som om de ikke var gjort af det sædvanlige safrige Blomstervæv, men af det haarde og tørre Fjeld. De var saa uanselige af Form og Størrelse, heller ikke var det synderlig bevendt med deres Lugt. Børn af de aabne Vidder, som de var, var de ikke blevet udviklede i den vindfri Luft, hvor Liljerne udfolder deres Blomsterblades dristige Linier, eller i det rige Jordsmon, hvoraf Roserne henter Næring for deres svulmende Kroner. Hvad der gjorde dem til Blomster, var egentlig Farven, thi skinnende røde var de. Det farvefødende Solskin havde de faaet nok af. De var ikke blege Kælder-

vækster, ikke skyggeelskende Indesiddere. Sundhedens velsignede Munterhed og Styrke laa over den store blomstrende Hede.

Lyngen klædte den fattige Jord med sin røde Kappe lige op til Skovbrynet. Der, paa en lav Bjergaas, hævede der sig nogle ældgamle, halvt sammensunkne Stendysser, og hvor meget Lyngen end søgte at liste sig ind paa dem, var der dog deroppe store Rifter i dens Væv; gennem dem stak store flade Stene frem, Flige af Bjergets egen rynkede Hud. Under den største af Gravhøjene hvilede en gammel Konge ved Navn Daarskild; under de andre slumrede de af hans Kæmper, der var faldne, da det store Slag stod der paa Heden. Nu havde de ligget der saa længe, at Frygten og Ærbødigheden for Døden var vegen fra deres Grave. Vejen gik lige forbi deres Hvilested; men den natlige Vandringsmand tænkte aldrig paa at se efter, om taageindhyllede Skikkelser ved Midnattide sad paa Højens Top og i tavs Længsel skuede op mod Stjernerne.

Det var en skinnende solvarm og dugfrisk Morgen. Skytten, der havde været paa Jagt siden Dag gry, havde kastet sig ned i Lyngen bag Kong Daarskilds Høj. Han laa paa Ryggen og sov. Huen havde han trukket ned over Øjnene, og Lædertasken, hvoraf Harens lange

Øren og Urhanens krumme Halefjer stak frem, laa under hans Hoved. Bue og Pile havde han ved Siden af sig.

Ud af Skoven kom en Pige.

Da hun traadte ud paa den flade Stengrund mellem Gravhøjene, tænkte hun paa, hvilken prægtig Danseplads her vilde være. Hun fik den inderligste Lyst til at prøve den. Hun satte sin Bylt i Lyngen og begyndte at danse ganske alene. At der laa en Mand og sov bag Kongshøjen, havde hun ingen Anelse om.

Skytten sov fremdeles. Lyngen stod brændende rød mod den mørkeblaa Himmel. Myreslugeren havde gravet sin Grube tæt ved den sovende; og nede i den laa et Stykke Glimmer og gnistrede, som om det vilde sætte Ild paa alle de gamle Stubbe i Lyngheden. Over Skyttens Hoved bredte Urhanefjerene sig som en Fjerbusk, og deres Metalfarver vekslede fra dybt Purpur til staaiblaat. Der, hvor Huen ikke skyggede over hans Ansigt, glødede det brændende Solskin. Men han aabnede ikke sine Øjne for at se Formiddagsglansen.

Imidlertid blev Pigen ved at danse og svingede sig saa ivrigt, at den sorte Mosjord, der havde samlet sig i Stenens Ujævnheder, fæg omkring hende. En gammel tør Fyrrerod, der var blank og graa af Ælde, laa i Lyngen; hun

greb i de stivnede Rodtrevler og svingede rundt med den. Splinterne røg ud af det halvraadne Træ; Tusindben og Ørentviste, der havde boet i Revnerne, kastede sig fortumlede ud i den lysmættede Luft og borede sig ned imellem Lyngrødderne.

Naar hendes Kjole i Svinget strejfede Lyngen, flagrede der Skarer af smaa graa Sommerfugle op af den. Deres Vinger var hvide og sølvglinsende paa Undersiden; naar de hvirvlede op som tørt Løv for en Stormbyge, saa de ganske hvide ud, og det var, som om det røde Lynghav stænkede hvidt Skum i Vejret. Sommerfuglene holdt sig oppe i Luften en lille Tid. Deres skøre Vinger dirrede saa voldsomt, at Farvestøvet løsnede sig og faldt som sølvhvidt Dun ned i Lyngen. Da var det, som om en solbestraalet Støvregn for gennem Luften.

Rundt om i Lyngen sad Græshopper og gned Bagbenene mod Vingerne, saa det lød som Harpestrænge. De holdt godt Takt og var saa vel sammenspillede, at enhver, der gik over Heden, troede at høre den samme Græshoppe hele Vejen, skønt han snart havde den til venstre, snart til højre, snart bag ved sig, snart foran. Men hun, der dansede, var ikke fornøjet med deres Spil, men begyndte snart selv at nynne Takten til en Danseleg. Hendes Røst

var skarp og skingrende. Den vækkede Skytten. Han vendte sig om paa Siden, løftede sig paa Albuen og saa over Stendyssen hen paa den dansende.

Han havde drømt, at den Hare, han lige havde skudt, var sprungen ud af Jagttasken og havde taget hans egne Pile for at dræbe ham. Han stirrede nu paa Pigen, halvvaagen, for-
tumlet af Drømmen, med Hovedet brændende efter Sønnen i Solskinnet.

Hun var stor af Vækst, med grove Lemmer, ikke fager af Aasyn, ikke let i Dansen, ikke taktfast i Sangen. Hun havde tunge Kinder, tykke Læber og en flad Næse. Hun var meget rød i Kinderne, mørk af Haar, yppig af Vækst, kraftig i Bevægelserne. Hendes Klæder var fattige, men afstikkende; der var røde Border om den stribede Kjole og brogede Uldsnore langs ad Sømmene paa Livet. Andre unge Kvinder ligner Roser og Liljer, men hun var som Lyngen, stærk, munter og straalende.

Skytten saa glad den store stadselige Kvinde danse paa den røde Hede midt imellem spillende Græshopper og flagrende Sommerfugle. Han lo, mens han saa paa hende, saa hans Mund trak sig op til Ørene. Men saa fik hun pludselig Øje paa ham og blev staaende ubevægelig.

«Du tror vel, jeg er tosset,» var det

første, hun kunde faa frem. Samtidig tænkte hun paa, hvordan hun skulde faa ham til at tie med, hvad han havde set. Hun vilde ikke, det skulde fortælles i Bygden, at hun havde danset med en Trærod.

Han var fattig paa Ord. Ikke en Stavelse fik han over Læberne. Han var saa undselig, at han ikke vidste bedre end at flygte, skønt han gerne havde villet blive. I stor Hast fik han Huen paa Hovedet og Lædertasken paa Ryggen. Saa løb han bort mellem Lyngtuerne.

Hun snappede sit Knytte og løb efter. Han var lille, stiv i sine Bevægelser og havde øjensynlig kun faa Kræfter. Hun naaede ham snart og slog Hatten af ham for at faa ham til at standse. Egentlig havde han mest Lyst til at blive, men han var helt fortumlet af Undseelse og løb kun des hurtigere. Hun løb efter og greb fat i Lædertasken. Da var han nødt til standse for at forsvare den. Hun anfaldt ham; de brødes og hun kastede ham omkuld. «Nu taler han ikke om dette til nogen», tænkte hun og var glad.

Men i det samme blev hun bange, thi Manden, som laa paa Jorden, blev ganske bleg og vendte det hvide ud af Øjnene. Han var dog ikke saaret; det var Sindsbevægelsen, han ikke havde kunnet taale. Aldrig før havde saa

stærke og modstridende Følelser rørt sig i den ensomme Skovboers Hjerter. Han var glad ved Pigen og vred og undselig og dog stolt over, at hun var saa stærk. Han blev ganske svimmel af det.

Den store, stærke Ungmø lagde Armen om hans Ryg og rejste ham op. Hun brød noget Lyng af og piskede ham i Ansigtet med de stive Kviste, til Blodet kom i Bevægelse. Da hans smaa Øjne atter aabnede sig mod Dagslyset, skinnede de af Glæde over at se hende. Han tav fremdeles, men den Haand, hun havde lagt om hans Liv, trak han frem og klappede den.

Han var et Barn af Sult og tidligt Slid. Tør og gulbleg, benet og blodfattig var han. Hun blev rørt over, at han var saa frygtsom, han der dog lod til at være henimod de tredive Aar. Hun tænkte, at han maatte vist leve ganske ene inde i Skoven, siden han var saa ynkelig og saa daarligt klædt. Han havde sikkert ingen til at sørge for sig, ingen Moder eller Søster eller Fæstemø.

*

*

*

Den store barmhjertige Skov bredte sig over det øde Land. Dølgende og beskyttende optog den i sit Skød alle, der søgte dens Hjælp.

Med sine høje Stammer stod den Vagt om Bjørnens Hi, og i de tætte Buskes grønne Mørke gemte den Smaafuglenes ægfyldte Reder.

Paa denne Tid, da Folket endnu holdt Trælle, flygtede mange af disse til Skoven og fandt Beskyttelse bag dens grønne Mure. Der levede de i et stort Fængsel, som de ikke turde forlade. Skoven holdt disse sine Fanger i stræng Tugt. Den tvang de sløve til Omtanke og opfostrede de af Trældommen nedværdigede til Orden og Ærlighed. Kun den flittige undte den den Naade at leve.

De to, som mødtes paa Heden, var begge Ætlinger af saadanne Skovens Fanger. De gik ofte ned til de beboede og opdyrkede Dale, thi de frygtede nu ikke mere for at hentes tilbage til den Trældom, deres Forfædre var flygtet fra; men helst gik deres Veje dog inde i Skovens Mørke. Jægerens Navn var Tønne. Han arbejdede for det meste med at rydde Skov, men han forstod sig ogsaa paa andre Ting. Han samlede tørre Grene, kogte Tjære, tørrede Trøske og gik ofte paa Jagt. Kvinden, som dansede, hed Jofrid. Hendes Fader var Kulsvier. Hun bandt Koste, plukkede Enebær og bryggede Øl af den hvidblomstrede Pors. De var begge meget fattige.

Før havde de aldrig mødt hinanden i den

store Skov, men nu tyktes det dem, at alle Skovens Stier slyngede sig til et Net, hvori de løb frem og tilbage og umuligt kunde undgaa hinanden. Aldrig kunde de nu vælge en Sti, uden at de mødte hinanden.

Tønne havde engang haft en stor Sorg. Han havde længe boet sammen med sin Moder i en ussel Rishytte, men saa snart han blev voksen, fattede han den Plan at bygge et lunt Hus til hende. Hver Gang han havde en Stund fri, gik han med Øksen paa Nakken ud i Skoven, fældede gode Træer og huggede dem til i passende Stykker. Han gemte det tilhuggede Tømmer under Mos og Grene i de mørkeste Kløfter. Det var hans Mening, at hans Moder ikke skulde vide noget om dette Arbejde, før han var helt færdig og kunde begynde at bygge Huset. Men hans Moder døde, inden han naaede at fortælle hende, hvad han vilde gøre. Han — som havde samlet med samme Iver som David, Israels Konge, da han samlede Skatte til Guds Tempel — sørgede med stor og bitter Sorg derover. Han mistede al Lyst til at bygge. Til ham var Rishytten god nok, skønt han ikke havde det synderlig bedre end et Dyr i sin Hule.

Da nu han, der hidtil altid havde listet sig om alene, fik Lyst til at søge Jofrids Selskab,

betød det sikkert, at han gerne vilde have hende til Fæstemø og Hustru. Jofrid ventede ogsaa daglig, at han skulde tale til hendes Fader eller hende selv om Sagen. Men det var Tønne ikke i Stand til. Det kendtes paa ham, at han var af Trælleæt. De Tanker, der var i hans Hoved, bevægede sig langsomt som Solen, naar den vandrer over Himlen. Og det faldt ham sværere at forme disse Tanker til sammenhængende Tale, end det falder en Smed at smedde et Armbaand af rullende Sandskorn.

En Dag førte Tønne Jofrid hen til en af de Kløfter, hvor han havde gemt sit Tømmer. Han skød Grenene og Mosset til Side og viste hende de tilhugne Bjælker. «Det skulde Moder have haft,» sagde han.

Han saa forventningsfuld paa Jofrid. «Det skulde have været et Hus til Moder,» gentog han. Det var mærkeligt, hvor den Ungmø var sen til at fatte en Ungersvends Tanker. Naar han viste hende sin Moders Bjælker, maatte hun da vel forstaa ham, men hun forstod ingenting.

Da besluttede han yderligere at forklare sin Mening. Et Par Dage senere begyndte han at slæbe disse Bjælker hen til Pladsen mellem Stendysserne, hvor han første Gang havde set Jofrid. Hun kom som sædvanlig hen ad Vejen og saa

ham arbejde. Dog gik hun videre uden at sige noget. Efter at de var blevne Venner, havde hun ofte givet ham en Haandsrækning, men dette tunge Arbejde lod det ikke til, at hun vilde hjælpe ham med. Tønne mente dog, at hun burde kunne forstaa, at det nu var hendes Hus, han vilde tømre.

Hun forstod det fuldtvel, men hun havde ikke Lyst til at give sig selv bort til saadan en Mand som Tønne. Hun vilde have en stærk og rask Mand. Det tyktes hende et ringe Liv at være gift med en, som var svag og af ringe Evner. Dog var der meget, som drog hende til den stille, blege Mand. At tænke sig, at han havde slidt saa haardt for at glæde sin Moder og dog var gaaet glip af den Glæde at blive færdig i rette Tid. Hun kunde gerne græde for hans Skyld. Og nu byggede han Huset netop der, hvor han havde set hende danse. Der var et godt Hjertelag hos ham. Og det drog hende og fæstede hendes Tanker ved ham, men gifte sig med ham vilde hun slet ikke.

Hver Dag gik hun over Lyngheden og saa Huset rejse sig, fattigt og uden Vinduer, med Solskin sivende ind gennem de utætte Vægge. Tønnes Arbejde gik rask fra Haanden, men blev ikke gjort synderlig omhyggeligt.

Tømret var ikke ordentligt tilhugget, knap nok afbarket. Gulvet lagde han af flækkede Ungtræer; det blev ujævnt og gyngende. Lyngen, der stod og blomstrede underneden — thi der var gaaet et Aar siden den Dag, da Tønne havde ligget og sovet bag Kong Daarskilds Høj — stak forvovent sine røde Klaser op mellem Sprækkerne, og Myrerne vandrede upaataalt ud og ind og ransagede dette skrøbelige Menneskeværk.

Hvor Jofrids Vej end gik i disse Dage, stod den Tanke for hende, at der her blev bygget et Hus til hende. Der blev beredt et Hjem for hende deroppe paa Lyngheden. Og hun vidste, at vilde ikke hun gaa derind som Husmoder, saa vilde Bjørn eller Ræv komme til at bo der. Thi hun kendte nok til Tønne til at indse, at hvis han nu atter saa, han havde arbejdet forgæves, da vilde han altid blive boende i sin Rishytte. Han vilde græde, den Stakkel, naar han fik at høre, at hun ikke vilde bo der. Det vilde blive en ny Sorg for ham, ligesaa stor, som da hans Moder døde. Men det var jo hans egen Skyld; han kunde have spurgt hende i Tide.

Hun mente, hun viste ham sit Sindelag tilstrækkeligt derved, at hun ikke hjalp ham med Huset. Og det kunde hun ellers nok have

Lyst til. Hver Gang hun saa blødt hvidt Lav, havde hun Lyst at plukke det og stoppe det i Væggenes Revner. Hun kunde nok lide at hjælpe Tønne med at mure Arnestedet op; saadan som han bar sig ad, vilde jo al Røgen samles i Stuen. Men det kunde jo være det samme, hvordan Stuen blev. Der skulde dog aldrig nogen Gryde koge, aldrig nogen Brygning syde. Men det var ledt, at det Hus aldrig vilde ud af hendes Tanker.

Tønne arbejdede med glødende Iver, vis paa, at Jofrid nok vilde forstaa Meningen, naar Huset blot blev færdigt. Han grundede ikke meget over hende. Han havde nok at gøre med at hugge og tømre. Tiden gik hurtigt for ham.

En Eftermiddag, da Jofrid kom gaaende over Heden, saa hun, at der var kommet Dør paa Huset og Sten foran Tærskelen. Da forstod hun, at alt nu maatte være færdigt, og hun kom i stærk Bevægelse. Tønne havde takket Taget med blomstrende Lyng, og hun blev greben af en stærk Længsel efter at træde ind under dette røde Tag. Han var der ikke, og hun besluttede sig til at gaa ind. Huset var jo tømret til hende. Det var hendes Hjem. Hun kunde ikke modstaa Lysten til at se det.

Der var hyggeligere derinde, end hun havde

ventet. Gulvet var strøet med Enebærris; der var en frisk Duft af Gran og Harpix. Solstraaler, der spillede ind gennem Luger og Revner, drog Lysbaand gennem Luften. Det saa ud, som om hun var ventet; i Sprækkerne i Væggene var der stukket grønne Kviste, og paa Arnestedet stod en nyhugget Gran. Tønne havde ikke flyttet sit gamle Husgeraad derind. Der stod kun et nyt Bord og en Bænk med et Elsdyrsskind over.

Saasnart Jofrid var kommen over Tærskelen, følte hun sig paa engang omgiven af et Hjem glade Hygge. Hun var tilfreds og rolig, mens hun stod der, men at gaa bort derfra forekom hende saa svært som at gaa bort at tjene hos fremmede. Det var saa, at Jofrid havde anvendt megen Flid paa at skaffe sig et Slags Udstyr. Hun havde med kunstfærdige Hænder vævet Tæpper, saadanne som bruges til at tjelde Væggene med, og dem vilde hun pryde sit eget Hjem med, naar hun engang fik et. Nu tænkte hun paa, hvordan disse Tæpper vel vilde passe herinde paa de hvide Vægge. Hun kunde nok have Lyst til at prøve dem i den ny Stue.

Hun løb hurtig hjem, hentede det oprullede Tøj og begyndte at hægte de brogede Klæder fast oppe under Taget. Hun lukkede Døre og Luger op paa vid Gavl, saa den store Aftensol

skinnede paa hende og hendes Arbejde. Hun var saa hjertensglad. Der blev fint derinde. De vævede Roser og Stjerner skinnede som aldrig før.

Mens hun arbejdede, holdt hun Udkig ned over Lyngheden og Gravhøjene, thi det var hende, som om Tønne ogsaa nu laa skjult bag en af Dysserne og lo ad hende. Kongshøjen laa lige midt for Døren, og bag den saa hun netop Solen gaa ned. Gang efter Gang saa hun derhen. Hun var vis paa, at der sad en der og saa paa hende.

Netop som Solen var saa dybt nede, at kun nogle blodrøde Straaler kunde slippe frem over Stenhoben, saa hun, hvem det var, der iagttog hende. Hele Stendyssen var ikke længer en Dysse, men en stor gammel Kæmpe, som sad der, arret og graanet, og stirrede paa hende. Om hans Hoved dannede Solstraalerne en Krone, og hans røde Kappe var saa vid, at den bredte sig over hele Lyngheden. Hans Hoved var stort og tungt, Ansigtet graat som Sten. Hans Klæder og Vaaben var stenfarvede og lignede saa nøjagtig Stenen i Farve og Lavprydelse, at man maatte se nøje til for at opdage, at det var en Kæmpe og ikke en Stenhøj. Det var som med disse Larver, der ligne en Gren; man kan gaa forbi dem hundrede Gange, før man opdager,

at det, man har taget for et Stykke haardt Træ, er en blød Dyrekrop.

Men Jofrid kunde ikke længe tage fejl af, at det var den gamle Kong Daarskild selv, der sad der. Hun stod i Døren, skyggede med Haanden for Øjnene og saa ham lige ind i Stenansigtet. Han havde ganske smaa, skæve Øjne under den højthvælvede Pande, en bred Næse og et stridt Skæg. Og han var levende, denne Stenmand. Han smilede og blinkede til hende. Hun blev ræd; og hvad der mest skræmmede hende, var hans tykke, muskelstive Arme og haarede Hænder. Jo længer hun saa paa ham, jo bredere blev hans Grin, og han løftede en af de skippundstunge Arme for at vinke hende til sig. Da flygtede Jofrid hjemad.

*

*

*

Men da Tønne kom hjem og fandt Stuen smykket med stjernede Tjeldinger, fik han saa dristigt et Mod, at han sendte sin Fortaler til Jofrids Fader. Denne spurgte Jofrid om hendes Mening, og hun gav sit Samtykke. Hun var vel tilfreds med den Vending, Sagen havde taget, om end hun bortgav sin Haand halv tvungen. Hun kunde ikke sige Nej til den

Mand, til hvis Hus hun havde bragt sit Udstyr. Dog saa hun først efter, om den gamle Kong Daarskild atter var bleven til en Stendysse.

*

*

*

Tønne og Jofrid levede lykkeligt i mange Aar. De havde et godt Ord paa sig. «Det er gode Mennesker,» sagde man; «se, hvor de hjælpes ad, hvor de arbejder sammen, hvor den ene ikke kan undvære den anden.»

Alle holder af at se fattige Folk lykkelige.

Tønne blev med hver Dag kraftigere, mere udholdende og mindre træg i Tanken. Det saa ud til, at Jofrid havde gjort ham til en rigtig Mand. For det meste lod han hende raade, men han forstod ogsaa med sit Stivsind at sætte sin Vilje igennem.

Der fulgte Glæde og Munterhed med Jofrid, hvor hun kom. Hendes Klæder blev mere og mere spraglede, jo ældre hun blev. Hele hendes Ansigt var stærkt rødt. Men i Tønnes Øjne var hun fager.

De var ikke saa fattige som mange andre af deres Stand. De spiste Smør i deres Grød og blandede hverken Klid eller Bark i Brødet, og Øllet skummede i deres store Kander.

Deres Faare- og Gedehjorder tog saa hurtigt til, at de kunde unde sig selv Kødmad.

Tønne udførte engang et Rydningsarbejde for en Bonde i Dalen. Denne, som ved den Lejlighed saa, hvordan han og hans Hustru arbejdede sammen under stor Munterhed, tænkte som saa mange andre: «Dette er gode Mennesker.»

Han havde nylig mistet sin Hustru, og hun havde efterladt sig et Barn paa et halvt Aar. Han bad Tønne og Jofrid tage hans Barn til Opfostring. «Barnet er mig meget kært,» sagde han, «derfor betror jeg det til Jer; thi I ere gode Mennesker.»

De havde selv ingen Børn, saa det syntes meget naturligt, at de tog dette. De tog ogsaa imod det uden Betænkning. De ventede sig Fordel af at opfostre en Storbondes Barn, desuden haabede de at faa Glæde paa deres gamle Dage af at have en Fostersøn.

Men Barnet blev ikke gammelt hos dem. Inden Aaret var omme, var det død. Mange sagde, at Plejeforældrene var Skyld deri; thi det havde været frisk og rask, inden det kom til dem.

Hermed mente ingen, at de forsætlig havde taget Livet af det, men snarere, at de havde paataget sig noget, som havde været over deres

Ævne. De havde ikke haft Forstand nok eller Kærlighed nok til at yde det den Omsorg, som det trængte til. De havde vænnet sig til kun at tænke paa sig selv og sørge for deres eget; de havde ingen Tid til at passe et Barn. De vilde gaa sammen paa Arbejde om Dagen og have deres gode Søvn om Natten. De syntes, den lille drak for meget af den gode Mælk, og undte ham det ikke saa godt som sig selv. Det var dog langt fra, at de var sig bevidst, at de behandlede Drengen ilde. Folk af deres Klasse forkælede ikke Børnene. De troede, de var ligesaa omhyggelige for ham, som Forældre plejer at være. Snarere forekom det dem, som om Plejesønnen havde været dem en Straf og en Plage. De sørgede ikke over, at han døde.

Kvinder plejer at have deres Lyst og Glæde af at have med Børn at gøre; men Jofrid havde en Mand, for hvem hun i mangt og meget maatte bære en Moders Omsorg, saa hun trængte ikke til nogen anden at tage vare paa. Det plejer ogsaa at være dem kært at se de smaas hurtige Udvikling; men Jofrid havde Glæde nok af at se Tønne udvikle sig til Forstand og Mandighed, af at pudse og pynte op i sin Stue, af Hjordernes Tilvækst og af det ny

Agerland, som de havde taget ind nede paa Lyngheden.

Jofrid gik til Bondens Gaard og sagde ham, at Barnet var død. Da sagde Manden: «Nu er det gaaet mig som den, der lægger saa bløde Dyner i sin Seng, at han synker ned til den haarde Bund. Jeg vilde vogte min Søn altfor godt, og se, nu er han død.» Og han var bedrøvet.

Ved disse hans Ord gav Jofrid sig til at græde bitterlig. «Gud give, Du ikke havde betroet os din Søn!» sagde hun. «Vi var for fattige. Han har ikke haft det godt nok hos os.»

«Dette var ikke min Mening,» svarede Bonden. «Snarere tror jeg, at I har forkælet Barnet. Dog vil jeg ikke anklage nogen; thi over Liv og Død raader Gud. Nu er det min Mening at fejre denne min eneste Søns Gravøl med samme Bekostning, som om han havde været voksen, og til Gæstebudet indbyder jeg baade Tønne og Dig. Deraf kan I vide, at jeg ikke bærer Nag til Jer.»

Saa bivaanede Tønne og Jofrid Gravøllet. De blev godt modtagne, og ingen sagde et uvenligt Ord til dem. Men de Kvinder, som havde svøbt Liget, havde fortalt, at det var ynkelig afmagret og bar Spor af grov Vanrøgt.

Men sligt kunde vel ogsaa nok være kommet af Sygdom. Ingen vilde tro noget ondt om Plejeforældrene; thi man vidste, at de var gode Mennesker.

Jofrid græd meget i de Dage, især naar hun hørte Kvinderne tale om, hvor de maatte vaage og slide for deres smaa Børn. Hun mærkede ogsaa, at der bestandig var Tale om Børn mellem Kvinderne der ved Gravøllet. Nogle var saa glade for dem, at de aldrig kunde blive færdige med at fortælle om deres Spørgsmaal og deres Lege. Jofrid vilde gerne have talt om Tønne, men de fleste talte aldrig om deres Mænd.

Jofrid og Tønne kom hjem fra Gravøllet en Aften silde. De gik straks i Seng. Men de var næppe faldne i Søvn, før de vaagnede ved en sagte Klynken. Det er Barnet, tænkte de, endnu halvt i Søvn og blev ærgerlige over at blive forstyrrede. Men pludselig satte de sig begge to over Ende i Sengen. Barnet var jo død. Hvorfra kom da denne Klynken? Naar de var lysvaagne, hørte de ingen Ting, men saa snart de var ved at falde i Søvn, hørte de det. De hørte smaa vaklende Fødder træde paa Stenflisen udenfor Hytten, en lille Haand famlede ved Døren, og da den ikke var aaben, vandrede Barnet klynkende og famlende langs med Væggen, til det omsider blev staaende udenfor deres

Sengeplads. Saasnart de talte eller sad op i Sengen, hørte de ingen Ting; men ellers hørte de tydeligt i den stille Nat de usikre Trin og den kvalte Hulken.

Det, som de ikke havde villet tro, men som havde staaet for dem som en Mulighed i de sidste Dage, blev nu til Vished for dem: De troede, at de havde dræbt Barnet. Hvorfor skulde det ellers have Magt til at gaa igen?

Fra denne Nat af var al Lykke vegen fra dem. De havde ikke mere Glæde at vente i Livet, men forfulgtes bestandig af Tanken om, at de havde begaaet en Misgerning, som aldrig kunde gøres ugjort. Om Dagen havde de dog nogen Ro, men om Natten blev de saa forstyrrede af Barnets Graad og kvalte Hulken, at de ikke turde ligge alene. Jofrid gik ofte lange Veje for at hente en, som vilde være i deres Hus Natten over. Var der en fremmed hos dem, havde de Ro, men saa snart de var alene, hørte de Barnet.

En Nat, da de ikke havde fundet nogen, som kunde være hos dem, og ikke var i Stand til at sove for Barnets Skyld, stod Jofrid op af Sengen.

«Sov Du alene, Tønne,» sagde hun. «Naar jeg holder mig vaagen, hører vi vist ingenting.»

Hun gik ud og satte sig paa Stenen udenfor

Døren og tænkte paa, hvad de skulde gøre for at faa Ro; thi paa denne Maade kunde de dog ikke vedblive at leve. Hun tænkte paa Skriftemaal og Bod og Ydmygelse og Anger for at blive fri for denne haarde Hjem søgelse.

Da hændte det sig, at hun saa op og saa da samme Syn som en Gang før fra dette Sted. Gravhøjen var bleven til en Kæmpe. Det var en temmelig mørk Nat, men dog kunde hun tydeligt se og føle, at den gamle Kong Daarskild sad der og betragtede hende. Hun saa ham saa klart, at hun kunde skelne de mosgroede Armringe om hans Haandled, og hun saa, hvordan hans Ben var omviklede med Baand, der gik over kors, og mellem hvilke Læg musklerne svulmede.

Denne Gang blev hun ikke bange for den gamle. Han forekom hende at være en Ven og en Trøster i denne Ulykke. Han saa paa hende med en Slags Medynk, ligesom han vilde indgive hende Mod. Hun tænkte da paa, at denne vældige Kæmpe en Gang havde haft sin Tid, da han havde mejet sine Fjender som Korn paa denne samme Lyngmark og vadet frem gennem Blodstrømme, som havde skummet mellem Lyngtuerne. Hvad havde han den Gang brudt sig om en død Mand mer eller mindre? Hvor meget havde Suk af de Børn, hvis Fædre han

havde slaaet ihjel, rørt hans Stenhjerte? Fjerlet havde Byrden af et Barns Død ligget paa hans Samvittighed.

Og hun hørte hans Hvisken, den, som det gamle, stenkolde Hedenskab havde hvisket til alle Tider. Hvorfor angre? Guderne er det, som raader. Nornerne spinder Livets Traad. Hvorfor skal Jordens Børn sørge over, at de har gjort, hvad de udødelige har tvunget dem til at gøre?

Da mandede Jofrid sig op og sagde til sig selv: «Hvad kunde jeg for, at Barnet døde? Det er Gud alene, som raader. Intet sker uden hans Vilje.» Og hun tænkte, at hun snarest kunde bringe Gengangeren til Ro ved ikke at tro paa ham, ved at holde al Anger fjern fra sig.

Men nu gik Døren ind til Huset op, og Tønne kom ud til hende. «Jofrid», sagde han, «nu er det inde i Stuen. Det kom hen og bankede paa Sengekanten og vækkede mig. Hvad skal vi gøre, Jofrid?»

«Barnet er jo død,» sagde Jofrid. «Du ved, at det ligger dybt nede i Jorden. Alt dette er kun Drømme og Indbildninger.» Hun talte haardt og afvisende; thi hun var bange for, at Tønne her skulde være for blød og derved bringe dem i Ulykke.

«Vi maa have en Ende paa dette,» sagde Tønne.

Jofrid lo stygt. «Hvad vil Du gøre? Gud har sendt det over os. Kunde han ikke have holdt Barnet i Live, om han havde villet? Han vilde ikke, og nu forfølger han os, fordi det er død. Sig mig, med hvad Ret han forfølger os?»

Hun fik sine Ord fra den gamle Stenkæmpe, som sad mørk og haard paa sin Gravhøj; det var, som om han havde indgivet hende alt, hvad hun svarede Tønne.

«Vi maa tilstaa, at vi har vanrøgtet Barnet,» sagde Tønne, «og gøre Bod.»

«Aldrig vil jeg lide for, hvad jeg ikke har forskyldt,» sagde Jofrid, der haardnakket satte sig imod enhver Fordring, som kunde volde hende Smerte eller Skade. «Hvem har bragt Døden ind i Verden? Hvem vilde, at Barnet skulde dø? Ikke jeg, ikke jeg. Hvad vil Du vel gøre? Vil Du piske Dig selv eller faste, saadan som Munkene gør? Jeg synes, Du har Brug for Dine Kræfter til Dit Arbejde.»

«Jeg har allerede prøvet at piske mig selv,» sagde Tønne. «Det er ingen Nytte til.»

«Ser Du det,» sagde hun og lo igen.

«Der skal mere til,» vedblev Tønne rolig og bestemt. «Vi maa bekende.»

«Hvad vil Du sige Gud, som han ikke ved?»

spottede Jofrid. «Styrer han ikke Dine Tanker, Tønne? Hvad vil Du sige ham?» Hun fandt nu, at Tønne var dum og stivsindet. Det havde hun ogsaa fundet i Begyndelsen, de kendte hinanden, men siden havde hun ikke tænkt mere paa det, men holdt af ham for hans gode Hjertes Skyld.

«Vi maa bekende for Faderen, Jofrid, og tilbyde ham Bøder.

«Hvad vil Du tilbyde ham?» spurgte hun.

«Huset og Gederne.»

«Han vil sikkert fordre fuld Mandebod for sin eneste Søn. Den kan ikke betales med alt, hvad vi ejer.»

«Vi vil give os selv i hans Vold som Trælle, hvis han ikke vil nøjes med mindre.»

Ved disse Ord grebes Jofrid af kold Fortvivelse, og hun hadede Tønne af hele sin Sjæls Dyb. Hun saa for sig alt, hvad hun skulde miste. Friheden, for hvilken hendes Forfædre havde vovet Livet, Huset, Velstand, Ære og Lykke.

«Mærk mine Ord, Tønne,» sagde hun hæst, halvkvalt af Smerten, «at den Dag, Du gør noget saadant, bliver min Dødsdag.»

Saa blev der ikke vexlet flere Ord imellem dem; men de blev siddende paa Dørflisen, til det blev Dag. Ingen af dem fandt et Ord, der

kunde mildne og forlige. De følte baade Frygt og Foragt for hinanden. Den ene maalte den anden med sine store Forventningers Maal og fandt, at den anden var lille og ond.

Efter den Nat vogtede Jofrid sig ikke mere for at lade Tønne føle, at han var hende underlegen. Hun lod ham i Fremmedes Nærværelse mærke, at han var enfoldig, og hjalp ham ved Arbejdet paa en saadan Maade, at han maatte tænke paa, hvor stærk hun var. Hun vilde aabenbart berøve ham Husbondmagten. Stundom lod hun, som om hun var meget glad, for at adsprede ham og hindre ham i at gruble. Han havde ikke udført sin Plan; men hun troede ikke, at han havde opgivet den.

I denne Tid blev Tønne mere og mere den samme som før sit Giftermaal. Han blev mager og bleg, ordknap og træg i sin Tanke. Jofrids Fortvivlelse blev større og større for hver Dag; thi det var, som om alting skulde tages fra hende. Hun fik dog sin Kærlighed tilbage, da hun saa ham ulykkelig. «Hvad er det hele værd for mig, hvis Tønne gaar til Grunde?» tænkte hun. «Det er bedre at gaa i Trældom med ham end at se ham dø i Frihed.»

*

*

*

Jofrid kunde ikke lige strax bestemme sig til at lyde Tønne; hun stred en lang, haard Strid. Men en Morgen vaagnede hun usædvanlig rolig og blid til Mode. Da følte hun, at hun kunde gøre, hvad han forlangte. Og hun vækkede ham og sagde, at nu skulde det være, som han vilde. Blot denne ene Dag maatte han unde hende, saa hun kunde sige Farvel til alt, hvad hendes var.

Hele Formiddagen gik hun omkring, underlig blid. Hun fik let Taarer i Øjnene som en, der siger Farvel. Lyngheden laa saa smuk i Dag for hendes Skyld, syntes hun. Frosten var gaaet hen over den, Blomsterne var borte, og den var helt brun. Men da Høstdagens Sol lod sine skraa Straaler glide hen over den, var det, som om Lyngen atter glødede rød. Og hun mindedes den Dag, da hun første Gang saa Tønne.

Hun ønskede ogsaa, at hun maatte faa den gamle Konge at se endnu en Gang; thi han havde ogsaa været med til at skabe hendes Lykke. Hun havde været alvorlig bange for ham i den sidste Tid. Det var, som om han havde luret paa at gribe hende; men nu kunde han ikke mere faa Magt over hende, mente hun. Hun skulde huske paa at se efter ham om Natten, naar det blev Maaneskin.

Det hændte, at der ved Middagstid kom et

Par omvandrende Spillemænd gaaende forbi. Da fik Jofrid det Indfald at bede dem blive i hendes Hjem hele Eftermiddagen; thi nu vilde hun holde Gilde. Tønne maatte skyndsomst gaa til hendes Forældre og bede dem komme. Derefter løb hendes smaa Søkende længere ned i Landbyen efter Gæster. Snart var mange Folk samlede.

Der blev stor Lystighed. Tønne trak sig tilbage til et Hjørne af Stuen, som han havde for Skik, naar der kom Fremmede; men Jofrid var helt vild i sin Munterhed. Med skingrende Stemme førte hun an i Danselegene og var ivrig til at byde Gæsterne det skummende Øl. Der var trang Plads i Stuen; men Spillemændene var flinke, og Dansen gik godt. Der blev meget varmt derinde, thi der var mange Mennesker samlede. Døren blev lukket op, og med eet saa Jofrid, at Natten var kommen og Maanen staaet op. Da gik hun ud i Døren og saa ud i Maaneskinnets hvide Verden.

Der var faldet stærk Dug. Hele Lyngheden var hvid af, at Maanelyset spejlede sig i de tætte Draaber, som havde samlet sig paa alle Kviste. Det korte Mos, som voxede rundt om paa Klipper og Sten, var allerede stivfrossent og rimdækt. Jofrid gik ud paa det; det var blødt at træde paa.

Hun gik et Par Skridt ad Gangstien, der førte ned til Landsbyen, som om hun vilde prøve, hvordan det var at gaa der. Tønne og hun skulde næste Dag vandre der Haand i Haand for at gaa den tungeste Vanære i Møde. Og hvordan end Mødet med Bonden forløb, hvad han saa tog, og hvad han lod dem beholde — Vanæren vilde visselig blive over dem. De, som endnu denne Aften ejede et godt Hus og var mange Menneskers Venner, vilde næste Dag være forhadte, maaske ogsaa plyndrede for alt, hvad de havde erhvervet, maaske ogsaa hjemløse, maaske ogsaa æreløse Trælle. Hun sagde til sig selv: «Dette er Dødens Vej.» Og nu kunde hun ikke fatte, hvordan hun skulde faa Kræfter til at vandre den. Det forekom hende, at hun var af Sten, en tung Stenstøtte ligesom den gamle Kong Daarskild. Skønt hun var levende, følte hun, at hun ikke vilde være i Stand til at løfte sine tunge Stenlemmer for at gaa denne Vej.

Hun saa op imod Kongshøjen, og den gamle Kæmpe sad der, som han plejede. I denne lyse Nat var han smykket som til Fest: han var ikke iført det graa mosgroede Stenskrud, men hvidt skinnende Sølv. Nu bar han atter en Straalekrone, som da hun første Gang saa ham, men denne var hvid. Og skinnende hvide var

Brystplade og Armring, Sværdfæste og Skjold lyste hvidt. Han sad og betragtede hende i tavs Ligeegyldighed, men det sælsomt uudgrundelige, som findes i store Stenbilleder, havde nu sænket sig over ham. Det haarde, ubønhørlige i den Skæbne, som Menneskene nedkalder over sig, var over ham. Og paa samme Tid saa den stakkels Kvinde som ved en Aabenbaring, at han var et Billede af noget, som fandtes inde i hende og inde i alle Mennesker, af noget, som var højsat i svundne Aarhundreder, dækket af mange Stene og dog ikke død. Hun saa ham, den gamle Konge, sidde inde i Menneskehjertet. Over dets ufrugtbare Egne breder han sin vide Kongekappe. Der danser Nydelseslysten, der jubler Pragtlysten. Han er den store Stenkæmpe, som ser Nød og Armod vandre forbi, uden at hans Stenhjerte røres. «Guderne vil det saaledes,» siger han. Han er den stærke Stenmand, som kan bære paa uforsonet Synd uden at kues. Altid siger han: «Hvorfor sørge over det, Du har gjort, fordi de udødelige tvang Dig?»

Jofrids Bryst hævede sig under et Suk, dybt som en Hulken. Over hende var hendes egen Nød og alle andre Menneskers Nød, og hun følte, at med hver en, der kunde overvinde Stenmanden, vilde Striden lettes for de øvrige. Thi at det var ham derinde, som maatte over-

han havde ligget paa Lur efter i mange Aar; med de andre var det kun en Leg; det var hende, han nu endelig vilde bemægtige sig.

Turen kom til hende at løbe forbi Kong Daarskild. Hun saa ham rette sig og derpaa bøje sig forover for at springe frem, for at gøre Alvor af Sagen og fange hende. I denne yderste Nød følte hun, at kunde hun blot beslutte sig til at gaa den tunge Gang i Morgen, da vilde han ikke have Magt til at fange hende; men hun kunde ikke. Hun var den sidste i Rækken, og for hende blev Svingningerne saa voldsomme, at hun mere blev revet og slæbt afsted, end hun selv løb, og hun havde ondt ved at holde sig fra at falde. Men skønt hun saa ham i den voldsomste Fart, var den gamle Kæmpe hende dog for hurtig. De tunge Arme sænkede sig ned om hende, Stenhænderne greb hende, hun blev trykket mod det med sølvblankt Harnisk klædte Bryst. Dødsangsten lagde sig tættere og tættere over hende, men hun vidste endnu til det sidste, at det var, fordi hun ikke havde kunnet besejre Stenkongen i sit eget Hjerte, at han blev hende for overmægtig.

Dansen og Lystigheden var til Ende. Jofrid laa døende. I det voldsomme Løb var hun bleven slynget mod Kongshøjen og knust imod Stenene.

Moders Portræt.

I et af Fiskerlejets hundrede Huse, der alle lignede hinanden i Størrelse og Form, alle havde lige mange Vinduer og lige høje Skorstene, boede gamle Mattson, Lodsén.

I alle Stuer i Fiskerlejet var der de samme Slags Møbler, i alle Vinduskarmene stod de samme Slags Blomster, i alle Hjørneskabene fandt man de samme Slags Koraller og Sneglehuse, paa alle Væggene hang der de samme Skilderier. Og efter god gammel Skik og Brug levede alle Fiskerlejets Mennesker nøjagtig paa samme Maade. Efter at Mattson, Lodsén, var bleven gammel, rettede han sig nøje efter, hvad Skik var: hans Hus, hans Stuer og hans Leve-maade var ligesom alle de andres.

Paa Væggen over Sengen havde gamle Mattson et Portræt af sin Moder. En Nat drømte han, at dette Portræt gik ud af sin Ramme,

stillede sig ved hans Seng og sagde med høj Stemme: «Du skal gifte Dig, Mattson.»

Gamle Mattson begyndte da strax at lægge ud for sin Moders Portræt, at det lod sig ikke gøre. Han var jo over de halvfjerds. Men Moders Portræt gentog blot med endnu større Eftertryk: «Du skal gifte Dig, Mattson.»

Gamle Mattson havde stor Respekt for sin Moders Portræt. Det havde været hans Raadgiver i mange tvivlsomme Tilfælde, og han havde altid befundet sig vel ved at lyde det. Men denne Gang forstod han sig ikke rigtig paa det. Han syntes, at Portrættet handlede ganske i Strid med de Anskuelser, det ellers plejede at tilkendegive. Skønt han laa der og drømte, huskede han dog tydelig, hvordan det gik den første Gang, han vilde gifte sig. Lige som han var ved at trække Brudgomsklæderne paa, gik Sømmet, som Portrættet hang paa, løs, og det faldt paa Gulvet. Han forstod da, at Portrættet vilde advare ham mod Giftermaalet, men han lød ikke Advarslen. Han erfarede dog snart, at Portrættet havde Ret. Hans korte Ægteskab var blevet meget ulykkeligt.

Anden Gang, han klædte sig paa som Brudgom, gik det ligedan. Portrættet faldt igen paa Gulvet, og denne Gang turde han ikke være ulydig, han løb sin Vej fra Brud og Bryllup,

tog Hyre som Matros og rejste Jorden flere Gange rundt, inden han vovede sig hjem igen.

Og nu steg dette Portræt ned af Væggen og befalede ham at gifte sig! Saa god en Søn, han end var, tillod han sig dog at mene, at det drev Gæk med ham.

Men Moders Portræt, der gengav det mest bistre Ansigt, som Vind og salt Søsikum kan udmejsle, saa lige saa alvorligt ud som før. Og med en Stemme, som gennem mange Aar var bleven øvet og styrket ved at raabe med Fisk paa Købstadens Torv, gentog det: «Du skal gifte Dig, Mattson.»

Gamle Mattson bad da Moders Portræt huske vel paa, hvad det var for et Samfund, han levede i. Alle Fiskerlejets hundrede Huse havde spidse Tage og hvidkalkede Mure, alle Fiskerlejets Baade havde samme Bygning og Takling. Ingen plejede der at gøre noget usædvanligt. Moder selv vilde have været den første til at sætte sig imod et saadant Giftermaal, hvis hun havde levet. Moder havde altid holdt strengt paa Skik og Brug. Og det var ikke Skik og Brug i Fiskerlejet, at Mænd paa halvfjerdsindsyve Aar giftede sig.

Da strakte Moders Portræt sin Haand med Ringen paa ud og befalede ham ligefrem at lystre. Der havde altid været noget forskrække-

lig respektindgydende over Moder, naar hun saadan kom i sort Silke med mange Garneringer. Den store skinnende Guldbrosche, den tunge ringlende Guldkæde havde altid kuert ham. Var hun kommen i sine Torveklæder, med det tærnede Tørklæde paa Hovedet og Voxdugsforklædet oversaat med Fiskeskæl og Fiskeøjne, vilde han kanske ikke have haft fuldt saa megen Respekt for hende. Men nu blev Enden paa det, at han lovede at gifte sig, og saa krøb Moders Portræt op i Rammen igen.

Næste Morgen vaagnede gamle Mattson i stor Angst. Det faldt ham ikke ind at være ulydig mod Moders Portræt. Det vidste naturligvis, hvad der var bedst for ham. Men han gøs dog for det, som nu skulde komme.

Samme Dag friede han til den fattigste Fiskers grimme Datter, en lille en med Skuldrene højere end Hovedet og et stort Underbid. Forældrene sagde Ja, og det blev bestemt, hvad Dag man skulde gaa til Byen og bestille Lysning.

*

*

*

Over blæsende Strandenge og sumpede Fælleder gaar Vejen fra Fiskerlejet til Købstaden. Den er en god Fjerdingvej lang, og Sagnet paastaar, at Folkene i Fiskerlejet kunde belægge

den hele med blanke Sølvpenge, om de vilde. Da vilde Vejen faa en ganske ejendommelig Skønhed. Skinnende som en Fiskebug vilde den da med sine hvide Skæl slynge sig frem mellem Stargræstuer og Vandpytter fulde af Hundestejler og melankolske Klokkefrøer. Tusindfryd og Stenbræk, som smykker denne af Mennesker forladte Mark, vilde spejle sig i de blanke Sølvmynter, Tidslerne vilde strække deres Torne beskyttende ud over den, og Vinden vilde finde en klingende Resonnansbund, naar den spillede paa Fælledens Siv og Telefontraade.

Gamle Mattson vilde rimeligvis ogsaa have fundet en vis Trøst ved at sætte sine tunge Søstøvler paa klingende Sølv, thi vist er det, at han nu en Tidlang kom til at vandre den Vej oftere end han syntes om.

Han havde ikke haft sine Papirer i Orden. Det viste sig, at der kunde ingen Lysning blive af. Det kom af det, at han var løbet sin Vej fra Bruden forrige Gang. Det varede syv lange og syv brede, inden Sognepræsten fik skrevet til Konsistorium og fik Svar igen med Tilladelse for gamle Mattson til at indgaa et nyt Ægteskab.

Saa længe Ventetiden varede, kom gamle Mattson ind til Byen hver Kontordag. Han satte sig lige inden for Døren i Præstens Kon-

tor og sad der i tavs Forventning, indtil alle andre vare færdige med deres Forretninger. Da rejste han sig og spurgte, om Præsten ikke havde noget til ham. Nej, det havde han ikke.

Præsten var forbavset over den Magt, som den altbetvingende Kærlighed øvede over denne gamle Mand. Der sad han i tyk strikket Uldtrøje, høje Søstøvler og forblæst Sydvest med et skarpt, klogt Ansigt og langt graat Haar og ventede paa at faa Lov til at gifte sig. Præsten tænkte sig ham altid som traadt lige ud af et af Hagborgs Malerier. Det var dog mærkeligt, at den gamle Fisker kunde være betagen af en saadan Længsel.

«De har svært travlt med det Giftermaal Mattson» —, sagde Præsten.

«Aa — ja, det er bedst, det snart kommer i Stand.»

«Kunde De ikke lige saa gerne opgive hele Sagen, Mattson? De er ikke ung længer.»

Det var nu en Ting, som Præsten ikke skulde undre sig alt for meget over. Han vidste nok, at han var for gammel, men han var nødt til at gifte sig. Der var ikke noget at gøre ved de Dele.

Og saa kom han igen, Uge efter Uge et halvt Aar igennem, indtil endelig Tilladelsen kom.

Hele denne Tid var Mattson en jaget Mand. Rundt om den grønne Tørreplads, hvor de brune Fiskergarn var ophængt, langs med de cementbeklædte Havnemoler, ved Fiskebordene paa Torvet, hvor Torsken og Krabberne laa til Salg, og langt ude paa Sundet, hvor Sildestimerne forfulgtes, brusede der en Storm af Forundring og Spot.

«Naa saa han vilde gifte sig, Mattson, han, der løb bort fra sit eget Bryllup!» —

Og man skaanede hverken Brud eller Brudgom.

Men det værste for ham var, at ingen kunde finde Tingen mere latterlig end han selv. Ingen kunde finde den saa naragtig. Moders Portræt var nærvædt at drive ham til Fortvivlelse.

*

*

*

Det var om Eftermiddagen, da der var lyst første Gang. Gamle Mattson, som stadig var en af Snak og Forundring jaget Mand, gik ud ad den ene Havnemole helt ud til det hvidtede Fyrtaarn for at være alene. Derude traf han sin Kæreste. Hun sad og græd.

Han spurgte hende da, om der var en anden, hun hellere vilde have. Hun sad og pillede smaa

Kalkstumper af Fyrtaarnets Væg og kastede dem i Vandet. Hun svarede først ingenting.

«Var der nogen, hun holdt af?»

«Nej—ej, det var der ikke.»

Der er smukt derude ved Fyret. Sundets smukke Bølger skvulper op rundt om det. Den flade Strand, Fiskerlejets smaa regelmæssige Huse, og den fjerne Købstad, alt overstraales af deres evige Skønhed. Ud af de bløde Taager, som gerne indhyller den vestlige Horizont, kommer der nu og da en Fiskerbaad flyvende frem. I djærve Slag krydser den op imod Havnen. Det bruser muntert om Forstavnen, idet den skyder ind gennem den snævre Havnemunding. Sejlene stryges ganske stille i samme Øjeblik. Fiskerne svinger Nettene med en glad Hilsen, og paa Baadens Bund ligger det vundne Bytte og glimrer.

Der kom en Baad ind i Havnen, mens gamle Mattson stod ude ved Fyret. En ung Karl, som sad ved Roret, løftede paa Hatten og nikkede til Pigen. Den gamle Mand saa, at hendes Ansigt straaled.

«Jasaa,» tænkte han, «er du gaaet hen og har forelsket Dig i den kønneste Karl paa hele Fiskerlejet? Ja, ham faar Du aldrig. Saa kan Du lige saa gerne gifte Dig med mig, som vente paa ham.»

Han mærkede, at han ikke kunde slippe bort fra Moders Portræt. Hvis Pigen havde holdt af en, som der var nogen Rimelighed for, hun kunde faa, saa havde han haft en passende Anledning til at blive det hele kvit. Men nu kunde det dog ikke nytte at give hende op.

*

*

*

Fjorten Dage derefter stod Brylluppet, og et Par Dage senere kom den store Novemberstorm.

En af Fiskerlejets Baade kom da i Drift ned ad Sundet. Mast og Ror var borte, saa Mandskabet havde aldeles ikke Styr paa den. Gamle Mattson og fem andre var ombord paa den, og de drev omkring uden Fødemidler i to Dage. Da de endelig blev bjergede, var de halvdøde af Udmattelse og Kulde. Alt i Baaden var overdækket af Is, og deres vaade Klæder var begyndt at stivne i den skarpe Kulde. Gamle Mattson var bleven saa forkølet, at han aldrig fik sit Helbred igen. Han laa til Sengs i to Aar; saa kom Døden.

Der var mange, som syntes, det var mærkeligt, at han havde faaet det Indfald at gifte sig, lige før Ulykken skete, thi den lille Kone, han havde faaet, blev ham en god Plejerske. Hvordan skulde det være gaaet ham, om han havde

været alene og skulde have ligget der uden Hjælp? Hele Fiskerlejet erkendte nu, at han aldrig havde gjort noget klogere, end da han giftede sig, og den lille Kone fik stor Anseelse for den Omhu, hvormed hun plejede Manden.

«Hun vil ikke faa svært ved at blive gift igen,» sagde man.

Gamle Mattson fortalte hver Dag, mens han laa syg, Historien om Portrættet for sin Kone.

«Du skal tage det, naar jeg er død, lige saa vel som Du skal tage alt, hvad mit er,» sagde han.

«Tal ikke derom.»

«Og du skal holde Øje med Moders Portræt, naar de unge Karle frir til Dig. For der er sandelig ikke nogen i hele Fiskerlejet, der forstaar sig saa godt paa Giftermaalssager som det Portræt!»

Morbroder Ruben.

Der var for henved firsindstyve Aar siden en lille Dreng, der gik ude paa Torvet og spillede Top. Den lille Dreng hed Ruben og var ikke mere end tre Aar, men han svingede sin Pisk saa flink som nogen og lod Toppen snurre, saa det var en Lyst at se.

Den Dag for firsindstyve Aar siden var det et rigtig dejligt Foraarsvejr. Martsmaaned var kommen, og Byen var delt i to Dele, en hvid og varm, hvor Solskinnet herskede, og en kold og mørk, hvor der var Skygge. Hele Torvet hørte Solskinnet til, paa nær en smal Rand langs med den ene Husrække.

Nu gik det saadan, at saa flink den lille Dreng end var, blev han dog træt af at piske paa Toppen og saa sig om efter en Hvileplads. Det var ikke vanskeligt at finde. Bænke og Sofaer var der ikke paa Torvet, men hvert

Hus havde sin Stentrappe. Ingenting kunde passe bedre for lille Ruben.

Det var en samvittighedsfuld lille Fyr. Han havde en uklar Fornemmelse af, at Mor ikke vilde synes om, at han satte sig paa fremmede Folks Trapper. Mor var fattig, men netop derfor maatte det aldrig se ud, som om man vilde tage noget af andre. Saa gik han hen og satte sig paa deres egen Stentrappe, for de boede ogsaa ved Torvet.

Den Trappe laa i Skygge, og der var rart køligt. Den lille støttede Hovedet mod Rækværket, trak Benene op under sig og havde det ganske udmærket. Han saa endnu lidt ud paa Torvet, hvor Solskinnet dansede, Drengene legede, og Toppene snurrede; saa lukkede han Øjnene og faldt i Søvn.

Han sov vist en hel Time. Da han vaagnede, havde han det ikke slet saa godt, som da han faldt i Søvn, alting var blevet saa kedeligt. Han gik ind til sin Moder og græd, og Mor saa, at han var syg, og lagde ham i Seng. Og et Par Dage efter var den lille Dreng død.

Men dermed var hans Historie ikke til Ende. Det gik nemlig saadan, at hans Moder kom til at sørge over ham rigtig af Hjertet, med en Sorg af den Slags, som trodser baade Aar og Død. Moder havde flere andre Børn, og der

var mange Bekymringer, der optog hendes Tid og Tanker, men hun havde altid i sit Hjerte et lille Kammer, hvor hendes Søn Ruben boede i Ro og Fred. Han var stadig levende for hende. Saa hun en Flok Børn lege paa Torvet, var han iblandt dem, og naar hun gik inde i Huset og havde travlt, for hun ofte sammen ved Tanken om, at den lille maaske sad og sov ude paa den farlige Stentrappe. Ikke eet af alle Moders levende Børn var saa nærværende for hendes Tanker som det døde.

Nogle Aar efter sin Død fik den lille Ruben en Søster, og da denne blev saa gammel, at hun kunde løbe ude paa Torvet og spille Top, traf det sig, at hun ogsaa satte sig til at hvile paa Stentrappen. Men Moder, som gik ude i Køkkenet, havde i det samme en Fornemmelse, som om nogen rykkede hende i Skørtet. Hun kom straks ud og tog saa haardt et Tag i lille Søster, da hun løftede hende op, at denne huskede det saa længe, hun levede.

Og endnu mindre kunde hun glemme, hvor underligt Moders Ansigt var, og hvor hendes Stemme rystede, da hun sagde: «Ved du, at du engang havde en lille Broder, som hed Ruben, og han døde, fordi han satte sig paa den Stentrappe. Vil du ogsaa dø fra Moder, Bertha?»

Broder Ruben blev snart ligesaa levende for

sine Søstre og Brødre som for sin Moder. Hun havde en Evne til at faa dem til at se med sine Øje, og snart kunde de allesammen, ligesom hun, se ham sidde der ude paa Stentrappen. Og naturligvis faldt det aldrig nogen af dem ind at sætte sig der. Ja, saa snart de saa nogen sidde paa en Stentrappe eller paa et Stenrækværk eller en Sten ved Vejkanten, fik de altid som et Sting i Hjertet og tænkte paa Broder Ruben.

Endvidere skete det, at naar de Søskende talte om hverandre, satte de Broder Ruben højt over sig selv. Thi alle Børnene vidste godt, at de var en Flok uvorne Unger, som aldrig gjorde deres Moder andet end Bryderi og Bekymringer. De kunde nok vide, at Moder aldrig vilde sørge over at miste nogen af dem. Men da Moder virkelig sørgede over Broder Ruben, saa var det jo klart, at han maatte have været meget artigere, end de var.

Det var ikke saa sjældent, at en af dem tænkte ved sig selv: «Ak, hvem der dog kunde gøre Moder saa megen Glæde som Broder Ruben!» Og det skønt ingen vidste andet om ham, end at han havde spillet Top og forkølet sig paa en Stentrappe. Men han maatte jo have været mærkelig, siden Moder havde saadan en Kærlighed til ham.

Han var ogsaa mærkelig, thi han var den af

alle Børnene, der gjorde sin Moder mest Glæde. Hun var bleven Enke og arbejdede i Sorg og Nød. Men Børnene havde saadan en Tro paa Moders Sorg over den lille Broder, saa de var overbeviste om, at havde han blot levet, saa vilde Moder ikke have taget sig nogen Modgang nær. Og hver Gang de saa Moder græde, troede de, at det enten var, fordi Broder Ruben var død, eller ogsaa fordi ingen af dem var som Broder Ruben. Og saa fødtes der i deres Hjerter en stedse voksende Trang til at kappes med den lille døde om Moderens Kærlighed. Der var ikke den Ting, de ikke vilde gøre for deres Moder, blot hun vilde holde ligesaa meget af dem som af ham. Og derfor tror jeg, at Broder Ruben var det nyttigste af alle Moders Børn.

Da den ældste Broder havde fortjent sine første Skillinger ved at ro en fremmed Mand over Aaen, kom han og gav sin Moder dem uden at beholde saa meget som en Øre for sig selv; da saa Moder saa glad ud, at han svulmede af Stolthed og ikke kunde lade være at røbe for hende, hvor grænseløs ærgerrig han havde været.

«Mor, er jeg nu lige saa god som Broder Ruben?»

Moder saa prøvende paa ham. Det var,

som om hun sammenlignede hans friske straalende Ansigt med det lille blege derude paa Stentrappen. Og Moder havde ganske sikkert sagt Ja, hvis hun havde kunnet, men hun kunde ikke.

«Moder holder meget af dig, Svante, men saadan som Broder Ruben bliver du aldrig.»

Det var uopnaaeligt. Det indsaa alle Børnene, men alligevel kunde de ikke lade være med at arbejde paa det.

De voksede op til dygtige Mennesker, de arbejdede sig frem til Velstand, og Anseelse, medens Broder Ruben bare blev siddende paa sin Stentrappe, men han havde alligevel Forspringet, han var ikke til at indhente.

Og ved hvert et Fremskridt, ved hver en Forbedring, efterhaanden som det lykkedes dem at byde deres Moder gode Kaar og et godt Hjem, maatte de dog nøjes med den Løn, at deres Moder sagde: «Ak, havde dog min lille Ruben oplevet den Glæde!»

Broder Ruben fulgte Moder gennem hele Livet lige til Dødslejet. Det var ham, der tog Brodden af Dødskampen, eftersom hun vidste, at den førte hende til ham. Midt under de største Smerter kunde Moder smile ved Bevidstheden om, at hun snart skulde møde sin lille Ruben. Og saa døde hun, hvis trofaste Kær-

lighed havde ophøjet og forgudet den lille Treaarsdreng.

Men hans Historie er heller ikke færdig dermed. For alle sine Søskende var han bleven et Symbol paa det stræbsomme Liv i Hjemmet, paa Kærligheden til Moder, paa alle de rørende Minder fra Modgangens og Nødens Aar. Der kom altid noget varmt og blødt i deres Stemmer, naar de talte om ham. Der var Søndagsfred om den lille Rubens Minde.

Saaledes gik det til, at han kom til at liste sig ind ogsaa i sine Broder- og Søsterbørns Liv. Moders Kærlighed havde gjort ham til en Storhed, og den, der er stor, udstrækker sin Indflydelse til det ene Slægtled efter det andet.

Søster Bertha havde en Søn, som fik meget med Broder Ruben at gøre.

Han var fire Aar den Dag, da han sad paa Kanten af Fortovet og stirrede ned i Rende-stenen. Den svømmede næsten over af Regnvand. Pinde og Straa for afsted i vild Fart ned ad det vanskelige Farvand. Den lilles Hjerter var fuldt af denne milde Ro, som man følger ved at være Vidne til andres æventyrlige Færd, medens man selv er i god Behold.

Men i denne fredelige Filosoferen blev han

afbrudt af sin Moder, der straks maatte tænke paa Stentrappen i Hjemmet og paa Broderen.

«Ak, min kære lille Dreng,» sagde hun, «sid dog ikke der! Ved du ikke, at jeg havde engang en lille Broder, som hed Ruben og var fire Aar lige som du nu. Han døde, fordi han satte sig paa saadan et Fortov og forkølede sig.»

Den lille holdt ikke af at blive forstyrret i sine behagelige Tanker. Han blev siddende og filosoferede med det lyse krøllede Haar ned i Øjnene.

Søster Bertha vilde ikke have gjort det for nogen anden, men for sin kære Broders Skyld ruskede hun sin lille Dreng temmelig ublidt. Og saaledes lærte han at faa Respekt for Morbroder Ruben.

En anden Gang var samme lyslokkede unge Herre falden omkuld paa Isen. Det var en ækel, stor Dreng, der havde væltet ham af bare Ondskab, og der sad han nu og græd for rigtig at vise, hvor skammeligt han var bleven behandlet, især fordi hans Moder ikke kunde være langt borte.

Men han havde glemt, at Moderen først og sidst dog var Morbroder Rubens Søster. Da hun saa ham sidde der paa Isen, kom hun ikke med et eneste beroligende eller trøstende Ord,

men sagde blot: «Sid ikke der, min lille Dreng! Tænk paa Morbroder Ruben, som døde, da han var fem Aar, ligesom du nu, fordi han satte sig i en Snedrive.»

Aksel rejste sig straks, da han hørte Morbroder Ruben nævne, men hans lille Hjerter blev ganske iskoldt. Hvor kunde Mamma staa og snakke om Morbroder Ruben, naar hendes egen lille Dreng var saa bedrøvet! For ham maatte han gerne dø, hvor han vilde, men han havde en Følelse, som om denne døde tog hans egen Mamma fra ham, og det kunde han ikke taale. Saa kom han til at hade Morbroder Ruben.

Øverst oppe paa Trappegangen i Aksels Hjem var der en Stenbalustrade, som var aldeles henrivende dejlig at sidde paa. Dybt nedenunder laa Forstuens Stengulv. Naar man sad og red der oppe paa Balustraden kunde man drømme, at man for i Firspring hen over en Afgrund. Aksel kaldte Balustraden for sin gode Ganger Grane; paa dens Ryg for han gennem den flammende Ild ind i Brynhilds fortryllede Borg. Der sad han stolt og trodsig med Krøllerne susende om Ørene, og stred Sankt Jørgens Strid med Dragen, og endnu var det aldrig faldet Morbroder Ruben ind at ville ride paa den.

Men naturligvis kom han. Netop som Dragen vred sig i Dødskampen, og Aksel sad der i høj Sejersstolthed, hørte han Barnepigen raabe: «Lille Aksel, tænk paa Morbroder Ruben, som døde, da han var otte Aar gammel, ligesom Aksel er nu, fordi han sad og red paa et Stenrækværk. Her maa Aksel aldrig mere sidde.»

Uh, hvad den Morbroder Ruben var for en misundelig gammel Dumrian. Han kunde naturligvis ikke finde sig i, at Aksel dræbte Drager og befriede Prinsesser. Men hvis han ikke tog sig i Agt, saa skulde Aksel vise, at han ogsaa kunde vinde et stort Navn. Hvis han nu sprang ned og slog sig ihjel paa Stengulvet nedenunder, saa skulde Morbroder Ruben nok mærke, at han blev stukken ud.

Stakkels Morbroder Ruben! Stakkels lille rare Dreng, som havde gaaet og spillet Top ude paa det solbelyste Torv. Nu fik han at mærke, hvad det var at være en stor Mand. Han var bleven et Skræmmebillede, som den Tid, der var, stillede op for den, der skulde komme. — — —

Det var ude paa Landet hos Onkel Johan. Der var en hel Mængde smaa Fætttere samlet der. Aksel gik der opfyldt af sit Had til den store Morbroder Ruben. Han vilde vide, om

der var andre end ham, der blev pint af ham. Men der var noget, som gjorde, at han ikke rigtig turde spørge. Det var, som om han vilde begaa en Helligbrøde.

Endelig var alle Børnene alene. Ingen af de store vare i Nærheden. Da spurgte Aksel, om nogen af dem havde hørt tale om Morbroder Ruben.

Han saa, at det lynede i Øjnene, og at mange smaa Næver knyttedes, men det lod til, at de smaa Munde havde lært Respekt for Morbroder Ruben. «Tys, ti dog stille,» sagde de allesammen.

«Nej,» sagde Aksel, «jeg vil vide, om han ogsaa piner jer, for jeg synes, at han er den værste Morbroder, der er til.»

Dette ene dristige Ord brød den Dæmning, der var sat for de forpinte Barnehjerters Harme. Der blev stort Gny og Raab. Saaledes maa en Flok Nihilister se ud, naar de kommer sammen for at udøse Forbandelser over Selvherskerens Hoved.

Den stakkels store Mand fik sandelig baade læst og paaskrevet. Morbroder Ruben forfulgte alle sine Broder- og Søsterbørn. Morbroder Ruben døde, naarsomhelst han havde Lyst. Morbroder Ruben var altid af samme Alder som den, hvis Fornøjelse han vilde

ødelægge. Og saa maatte man have Respekt for ham, skønt han tydelig nok var en stor Løgnhals. Hade ham i Hjertets inderste Dyb, det kunde man, men tale foragtelig om ham, nej det gik ikke!

Saadan en Mine, de gamle satte op, naar de talte om ham! Havde han da virkelig gjort noget saa mærkværdigt? At sætte sig til at dø, det var da ikke saa udmærket. Og hvad for store gode Gerninger han end havde udført, saa var det vist, at nu misbrugte han sin Magt. Han gik Børnene i Vejen i alt, hvad de havde Lyst til, det gamle Fugleskræmsel.

Han jog dem op, naar de laa og sov til Middag i Græsset. Han havde opdaget det allerbedste Gemmested i Haven og forbudt at bruge det. Nu i den allersidste Tid havde han fundet paa at ride paa usadlede Heste og rutsche ned ad Høstakkene.

De var alle vis paa, at den Stakkel aldrig var bleven mer end tre Aar. Nu overfaldt han store fjortenaars Dreng og paastod frækt, at han var af deres Alder. Det var det allermest harmeligste. Det var utrolige Ting, der kom for Lyset om ham. Han havde fisket Aborrer fra Bolværket, han havde roet ud i den lille Jolle, han havde klatret op i det gamle

Piletræ, som hang ud over Vandet og var saa dejligt at sidde i.

Aa, hvor de foragtede ham, da de fik at vide, at han havde sat sig paa Jernbaneskiner og paa Krudtfade, at han havde redet paa Karl den trettendes Bronceløver og paa Svanerne omkring Molins Fontaine!

De var alle enige om, at der ikke var noget Haab om at slippe bort fra hans Tyranni; men det var dog altid en Lettelse at tale ondt om ham. — — —

Man skulde ikke tro det, men da disse Børn blev store, begyndte de straks at tage Nytte af Morbroder Ruben, ganske paa samme Maade som deres Forældre havde gjort før dem. Og deres Børn lærte igen Lektien saa godt, at en Sommer ude paa Landet kom en femaars Praas hen til sin gamle Farmoder Bertha, der havde sat sig ned paa Trappen, mens hun ventede paa Vognen:

«Farmoder, du havde jo engang en lille Broder, som hed Ruben — — —»

«Det har du Ret i, min Dreng», sagde Farmoder og rejste sig straks.

Naturligvis maa han benyttes med mere Maadehold i vor Tid, der ser saa kritisk paa al Storhed. Hans Aldersgrænse er lavere end

før; Træer, Baade og Krudtfade er sikre for ham, men ingen Ting af Sten, der kan bruges til at sidde paa, kan undgaa ham.

Og Børnene, der er Nutidsbørn, opfører sig anderledes imod ham end Forældrene, De kritiserer ham ganske aabenlyst. Forældrene forstaaer ikke længer at indprænte tung, tvingende Lydighed. Smaa Skolepiger diskuterer Morbroder Ruben og fremsætter den Hypothese, at han ikke er andet end en Mythe. En seksaars Videnskabsmand foreslaar, at man ad Eksperimentets Vej skal undersøge, om det overhovedet er muligt at forkøle sig dødeligt paa en Stentrappe; men trods alt dette maa de lyde ham. Den Plads, Morbroder Ruben har valgt sig, tør ingen af dem hvile sig paa.

Denne Haan er kun forbigaaende; dette Slægtled ér ligesaa overtydet om Morbroder Rubens Storhed som de foregaaende. Den Dag vil komme, da disse Børn vil drage hen til deres fædrene By, opsøge Stentrappen og opstille den paa en Sokkel med en gylden Indskrift.

De spørger nok med ham nu, men saa snart som de er blevne voksne og selv har faaet Børn, vil de blive overbeviste om den store Mands Nytte og Nødvendighed.

«Aa, mit lille Barn, sid ikke paa den

Stentrappe. Din Moders Moder havde en Morbroder, der hed Ruben, som døde, da han var paa din Alder, fordi han satte sig til at sove paa saadan en Stentrappe!»

Og saaledes vil det lyde, saa længe Verden staar.

Lille Ruster.

En af dem, der havde levet Kavallerliv paa Ekeby, var den lille Ruster, som kunde transponere Noder og spille paa Fløjte. Han var af tarvelig Herkomst og fattig, uden Hjem og uden Slægt. Der kom svære Tider for ham, da Kavallerflokken blev splittet ad.

Han havde da ikke længere Hest og Kariol, ikke Pels eller rødmalet Madkiste. Han maatte færdes til Fods med sine Sager knyttet ind i et blaatærnet Bomuldslommeløstørklæde. Han knappede Frakken til helt op til Hagen, at ingen skulde faa at vide, hvordan det stod til med Skjorten og Vesten, og i dens dybe Lommer gemte han sin kosteligste Ejendom: Fløjten, der var skruet fra hinanden, den flade Lommeflaske og Nodepennen.

Han levede nu af at skrive Noder af, og havde alt været som i gamle Dage, vilde han ikke være kommen til at mangle Arbejde. Men

for hvert Aar, der gik, blev der drevet mindre og mindre Musik deroppe i Vermland. Guitaren med sit skøre Silkebaand og sine slidte Skruer og det bulede Valdhorn med sine falmede Kvaster og Snore blev gemt hen paa Pulterkamret, og Støvet lagde sig tommetykt over de lange jernbeslagne Violinkasser. Jo mindre der blev at bestille for lille Rusters Fløjte og Nodepen, des ivrigere tog han Vare paa «Lærken», og tilsidst blev han helt forfalden. Det var meget sørgeligt med den lille Ruster.

Længe tog man vel imod ham som en gammel Ven paa Herregaardene; men der var Klage, naar han kom, og Glæde, naar han gik. Han lugtede af Snavs og Brændevin, og blot han fik et Par Sapse eller en Toddy, blev han omtaaget og gav sig til at fortælle uanstændige Historier. Han var de gæstfri Gaardes Plage.

En Jul kom han til Løfdala, hvor Liljekrona, den store Violinspiller, havde sit Hjem. Liljekrona havde ogsaa hørt til Ekeby-Kavallererne: men efter Majorindens Død drog han til sin gode Gaard Løfdala og blev der. Nu kom Ruster til ham i Dagene før Juleaften, midt i Juletravlheden, og bad om Arbejde. Liljekrona gav ham nogle Noder at skrive af.

«Du skulde hellere have ladet ham gaa straks,» sagde hans Hustru. «Nu trækker han det natur-

ligvis ud, saa vi bliver nødt til at beholde ham Juleaften over.»

«Et Sted skal han jo være,» svarede Liljekrona. Og han bød Ruster ind til sig paa Toddy og Brændevin og holdt ham med Selskab og levede hele Ekeby-Tiden om igen sammen med ham. Men han var forstemt og var ligesaa led ved ham, som alle de andre, skønt han ikke vilde lade sig mærke med det; thi gammelt Venskab og Gæstfrihed var ham helligt.

I Liljekronas Hus havde de nu rustet sig en tre Ugers Tid til at tage imod Julen. De havde levet i Uhygge og Travlheden, havde vaaget sig Øjnene røde ved Tællelys og Tyristikker, havde frosset nede i Kælderen ved Saltekarret og ovre i Bryggerset ved Ølbrygningen. Men Husmoderen og Tyendet havde fundet sig i det altsammen uden at knurre. Naar al Travlheden var overstaaet og Helligaften kom, skulde der jo sænke sig over dem et betagende dejligt Trylleri. Julen skulde bringe Skæmt og Spøg og Rim og Lystighed til at fødes som af sig selv paa deres Tunge, alles Fødder skulde blive iltre efter at træde Dansen, og af Erindringens dunkle Kroge skulde Danse-Legenes Ord og Toner myldre frem, skønt man slet ikke kunde have tænkt sig, at de var der endnu. Og saa

skulde de alle — alle sammen føle sig saa gode, saa gode.

Men da nu Ruster kom, syntes hele Husstanden paa Løfdala, at Julen var ødelagt for dem. Den Mening var baade Husmoderen af, og de ældste Børn, og de gamle trofaste Tjenestefolk. Ruster indgød dem en knugende Angst. De var bange for, at naar først han og Liljekrona begyndte at tage de gamle Minder op, saa vilde Kunstnerblodet begynde at syde i den store Violinvirtuos, og hans Hjem vilde miste ham. Tidligere havde han aldrig kunnet holde ud at være hjemme ret længe ad Gangen.

Det er ikke til at beskrive, hvor de elskede Husfaderen der paa Gaarden, efter at de igen havde faaet Lov at beholde ham hos sig et Par Aars Tid. Hvad havde han ikke at give? Hvad var han ikke for sit Hjem og allermest om Julen! Han havde ikke sin Plads i en Sofa eller en Gyngestol, men paa en høj, smal, blankslidt Træbænk henne i Arnekrogen. Naar han kom op paa den, red han afsted paa Æventyr. Han for Jorden rundt, steg helt op til Stjernerne og højere endnu. Han spillede og talte skiftevis, og alle i Huset flokkedes om ham. Livet blev dem alle saa stolt og skønt, ved at den ene Sjæls Rigdom straalte ud over det.

Derfor elskede de ham, som de elskede

Julen og Glæden og Foraarsolen. Men da lille Ruster kom, var Julefreden ødelagt. De havde arbejdet forgæves, hvis han skulde faa Lov at lokke Husbonden fra dem. Det var uretfærdigt, at den Drukkenbolt skulde sættes til Julebordet i et ordentligt Hus og forspilde al Juleglæden.

Juleaftens Formiddag var lille Ruster færdig med at skrive Noderne af, og han lod saa falde nogle Ord om, at nu maatte han nok videre, — skønt det naturligvis var hans Mening at blive.

Liljekrona var bleven paavirket af den almindelige Forstemthed, og han svarede ganske tamt og mat: at det var vel bedst, Ruster blev Julen over, da han nu engang var der.

Men lille Ruster var pirrelig og stolt. Han snoede sin Knebelsbart tilvejs og rystede det sorte Kunstnerhaar, saa at det stod som en mørk Sky om hans Hoved. Hvad mente Liljekrona? Skulde han blive, fordi han ikke havde noget andet Sted at tage hen? Pyh! omkring paa de store Jernværker i Bro Sogn ventede og ventede de paa ham. Gæsteværelset stod parat, Velkomstbægeret stod fyldt. Han havde ganske forskrækkelig travlt! Han vidste bare ikke rigtig, hvem han først skulde tage til . . . !

«Ih, bevares vel!» sagde Liljekrona; «du skal nok faa Lov at slippe!»

Efter Middag laante saa lille Ruster Hest og Slæde, Pels og Skindtæppe. Karlen paa Løfdala skulde køre ham over et Sted i Bro Sogn og straks køre hjem igen, for det saa ud til at ville blive et forrygende Vejr.

Ingen troede, at nogen ventede ham, eller at der var blot et eneste Sted der paa Egnen, hvor han vilde være velkommen. Men de længtes saadan efter at blive af med ham, at de skjulte dette for sig selv og lod ham køre. Det er jo det, han selv vil, sagde de, — og saa tænkte de, at nu skulde de rigtig være glade.

Men da de ved Femtiden samledes i Salen for at drikke The og danse omkring Juletræet, var Liljekrona tavs og forstemt. Han satte sig ikke op paa Æventyrbænken, han rørte hverken The eller Punch, han kunde ikke huske en eneste Polskdans, hans Violin var i Ulave. De, som havde Lyst til at lege og danse, maatte hjælpe sig uden ham.

Saa blev hans Hustru urolig, og Børnene blev gnavne, og der var ikke den Ting i Huset, som ikke gik forkert. Det blev den bedrøveligste Juleaften. Grøden blev sveden, Lysene stod og spruttede, Ovnens røg, Stormen piskede

Sneflokkene afsted og blæste bitterlig koldt ind i Stuen. Karlen, som var kørt med Ruster, kom ikke tilbage. Husholdersken græd, Tjenestepigerne skændtes.

Tilslidst faldt det Liljekrona ind, at man havde glemt at sætte et Neg op til Spurve, og han beklagede sig højlydt over alle de Kvindfolk, han havde om sig, at de havde ladet god gammel Skik fare og var blevne saa nymodens og hjerteløse. Men de forstod godt, at det, der pinte ham, var Samvittighedsnag over, at han havde ladet lille Ruster køre af Gaarde paa selve den hellige Juleaften.

Saa med eet gik han ind i sit Værelse, lukkede Døren af efter sig og begyndte at spille, som han ikke havde spillet, siden han havde holdt op at flakke om. Det var Had og Haan, det var Længsel og Storm! I tænkte, I havde lagt mig i Lænke, men se nu at smedde Lænkerne om! Og I tænkte, I skulde faa gjort mig sneverhertet, som I er selv; men jeg flygter ud, hvor der er stort og frit, — fang mig, I Hverdags-sjæle, I stavnsbundne Trælle, fang mig, om I kan!

Da hans Hustru hørte de Toner, sagde hun: «I Morgen er han borte, hvis ikke Gud gør et Mirakel i Nat! Nu har vor Ugæstfrihed bevirket just det, som vi haabede at undgaa!»

Imidlertid kørte lille Ruster om i det forrygende Vejr. Han kørte fra Gaard til Gaard og spurgte, om de ikke havde Arbejde til ham, men ingensteds blev han modtaget. Man bad ham ikke engang inden for. Her havde man hele Huset fuldt af Fremmede, og dér skulde man netop rejse bort i Morgen den Dag. «Kør til Naboen!» sagde de alle sammen.

Det fik at være, at han kom og ødelagde et Par Søgnedages Hygge for dem, — men ikke Juleaften! Det var kun een Gang om Aaret Juleaften, og den havde Børnene gaaet og glædet sig til lige siden Høst. Man kunde da ikke sætte den Fyr til et Julebord, hvor der var Børn til Stede. Tidligere havde man gerne set ham, men ikke nu, efter at han var begyndt at drikke. Hvor skulde man ogsaa have gjort af ham? Folkestuen var for simpel og Gæsteværelset for fint til ham.

Og saaledes fik lille Ruster Lov at køre fra Gaard til Gaard i det fygende Uvejr. Hans vaade Knebelsbart hang ham slapt ned over Munden, hans Øjne var rødsprængte og matte, men Brændevinen var som blæst bort af hans Hjerne. Han begyndte at undre sig og forbavses. Var det muligt, var det virkelig muligt, at slet ingen vilde tage imod ham?

Og med eet saa han sig selv saa ynkelig og

forfalden, som han var, og han forstod, at han var Menneskene en Vederstyggelighed. Med mig er det forbi, tænkte han. Det er forbi med Nodeskrivningen, med Fløjten. Ikke en Sjæl paa Jorden har Brug for mig mere, ikke een har Barmhjertighed med mig.

Snestormen hvirvlede og føg, fejede Sne-driver væk og fejede dem sammen igen, tog en Snebunke i Favn og valsede hen over Marken med den, løftede en Flage højt imod Sky og jog en anden ned i et Hul. «Ja, saadan gaar det, saadan gaar det,» sagde lille Ruster; «saa-længe man farer og danser, er det bare Plasér, men naar man skal ned i Driven, puttes ned og gemmes hen, saa er det Sorg og Bedrøvelse.» Men ned skal alle, og nu var det hans Tur. At tænke sig, at nu var det forbi —!

Han spurgte ikke længer om, hvor Karlen kørte hen. Han syntes, at han kørte lige ind i Dødens Land.

Lille Ruster brændte ingen Guder paa den Rejse. Han forbandede ikke Fløjtespillet eller Kavallerlivet, han tænkte ikke, at det vilde have været bedre for ham, om han havde pløjet Jorden eller syet Sko. Men derover jamrede han, at han nu var et opslidt Instrument, som Glæden ikke længer kunde bruge. Han anklagede ingen, for han vidste, at naar Vald-

hornet har slaaet Revne og Guitaren ikke holder Stemning mer, saa maa de væk. Han blev med eet en saare ydmyg Mand. Han tænkte, at nu — Juleaften — blev det forbi. Sulten eller Kulden vilde gøre det af med ham, for han forstod ingenting, duede til ingenting og havde ingen Venner.

Saa holder Slæden, og der bliver pludselig lyst omkring ham, og han hører venlige Stemmer, og der er nogen, der hjælper ham ind i en varm Stue, og der er nogen, som tylder varm The i ham. Pelsen bliver trukket af ham, der er flere, der siger højt, at han er velkommen, og varme Hænder gnider Liv i hans valne Fingre.

Han blev saa forstumlet deraf, saa det varede et helt Kvarter, før han kom til sig selv. Det var ham fuldstændig ufatteligt, at han var kommen tilbage til Løfdala. Han havde slet ikke mærket, at Karlen var bleven ked af at køre om i Uvejret og var vendt hjem.

Ikke heller forstod han, hvorfor han nu blev saa godt modtaget i Liljekronas Hus. Han kunde jo ikke vide, at Liljekronas Hustru følte, hvor tung en Rejse han havde gjort denne Juleaften, naar han var blevet vist af ved hver eneste Dør, som han havde banket paa. Hun

havde faaet saa dyb en Medlidenhed med ham, at hun havde helt glemt sin egen Bekymring.

Liljekrona blev ved med det vilde Spil inde i sit Værelse. Han anede ikke, at Ruster var kommen og sad med hans Hustru og Børn inde i Salen. Tyendet, som ellers plejede at opholde sig der den hellige Aften, var flygtet ud i Køkkenet fra Pinagtigheden inde hos Herskabet.

Husmoderen var ikke sen til at give Ruster noget at tage Vare paa. «Ja, Ruster hører jo nok,» sagde hun, «at Liljekrona tænker ikke paa andet end at spille og spille hele Aftenen, og jeg skal se efter Bordet, mens det bliver dækket, og efter Maden. Saa Børnene er helt overladte til sig selv, — Ruster kommer til at tage sig af de to mindste her!»

Børn var den Slags Væsner, som Ruster sjældnest havde omgaaedes. Han havde hverken truffet dem i Kavallerfløjen eller i Lejrteltet, hverken paa Gæstgivergaarde eller paa Landeveje. Han følte sig næsten flov overfor dem, vidste ikke, hvad han skulde finde paa at sige, som kunde være saadan . . . pænt nok til dem.

Saa tog han sin Fløjte frem og lærte dem, hvorledes de skulde sætte Fingrene paa Klapperne og over Hullerne. Det var en fire Aars og en seks Aars Dreng; de fik sig en Lektion i Fløjtespil, og den interesserede dem højlig.

«Se det er A,» sagde han, «og dette her er C;» og saa tog han Tonerne. Men saa vilde Børnene have at vide, hvad det var for et A og et C, som skulde spilles.

Ruster tog Nodepapir frem og kradsede et Par Noder op.

«Nej,» sagde de, «det er galt!» Og de afsted efter en ABC-Bog.

Saa begyndte lille Ruster at høre dem i Alfabetet. De baade kunde og ikke kunde det. Det var lidt sløjt med Kundskaberne. Ruster blev ivrig, fik Drengene op en paa hver sit Knæ, og gav sig til at undervise. Liljekronas Hustru gik ind og ud og hørte helt forundret til. Det var som bare Leg, Børnene lo hele Tiden; men lære gjorde de.

Ruster blev ved en Stund, men han var ikke rigtig med i det, han havde for. Han sad og grubliserede over Tankerne fra før ude i Uvejret. Dette var jo hyggeligt og godt, men med ham var det nu alligevel forbi. Han var opslidt, skulde kastes bort. Og bedst som han sad, for han med begge Hænder op for Ansigtet og brast i Graad.

Liljekronas Hustru kom hurtig hen til ham.

«Ruster,» sagde hun, «jeg forstaar nok, at han tænker, at nu er det helt forbi med ham. Det gaar ikke mere for ham med Musikken, og

han ødelægger rent sig selv med Brændevinen. Men det er nu alligevel ikke forbi, Ruster!»

«Jo,» hulkede den lille Fløjtespiller.

«Ser han — at sidde, som nu her i Aften med Smaafolk . . det var Noget for ham! Der-som han vilde lægge sig efter at lære Børn at læse og skrive, saa vilde han igen blive velkommen alle vegne. De er ikke ringere Instru-menter at spille paa, Ruster, end Fløjte og Vio-lin! Se paa dem, Ruster!»

Hun stillede de to Smaafyre foran ham, og han saa' op, men missede med Øjnene, som om han kunde have set op mod Solen. Det var, ligesom hans smaa, matte Øjne havde ondt ved at møde Børnenes, der var store og klare og uskyldige.

«Se paa dem, Ruster!» gentog Liljekronas Hustru.

«Jeg tør ikke!» mumlede Ruster, — for det var ham som en Skærsild at se gennem de klare Barneøjne ind til de uplettede Sjæles Skønhed.

Da lo Liljekronas Hustru højt og glad. «Saa skal han faa Lov at vænne sig til det, Ruster! Foreløbig kan han nu blive et Aar i mit Hus som Skolemester.»

Liljekrona havde hørt sin Hustru le og kom ud fra sit Værelse.

«Hvad er det?» spurgte han. «Hvad er det?»

«Ikke andet,» sagde hun, «end at Ruster er kommen tilbage, og at jeg har sat ham til at være Skolemester for vore Smaadrenge.»

Liljekrona stod maalløs. «Men tør du,» sagde han endelig, «hvor vover du —? Har han lovet at holde op med . . .?»

«Nej,» sagde hun, «Ruster har ingenting lovet. Men der bliver meget, han kommer til at tage sig i Agt for, naar han hver Dag skal se smaa Børn i Øjnene. Havde det ikke været Jul, saa havde jeg vel ikke turdet vove det; men naar Vorherre turde sætte et lille Barn, der var hans egen Søn, ind mellem os Syndere, saa tør vel ogsaa nok jeg lade mine smaa Børn prøve paa at redde et Menneske.»

Liljekrona kunde ingenting sige; men det drog og sitrede i hver en Rynke i hans Ansigt, som det altid gjorde, naar han hørte om noget stolt eller storslaet.

Saa kyssede han sin Hustru paa Haanden saa fromt som et Barn, der beder om Forladelse; og han kaldte højt: «Alle Børnene skal komme hen og kysse Moder paa Haanden!»

Det gjorde de, — og saa fik de en lykkelig Jul i Liljekronas Hjem.

Kobberkedlen.

Tøsen fra Galgebakken stod og hørte paa, at Kobberkedlen kogte. Det var en meget gammel Kobberkedel med en Runeindskrift om Randen og et Rævehoved af Bronze nittet fast paa hver Side. Den var ikke særlig stor, men den var vel bevaret, uden Buler. Tøsen holdt af den. Skinnende som en Sol og rød som en Rose skulde den være.

Dengang hun først kom i Tjeneste paa Herregaarden, havde den Kedel saa at sige været det eneste, hun kendte hjemmefra. Og det var ikke saa let en Sag at flytte ned til det store Dufnæs Brug fra et lille Husmandshus, der hang paa en Bjergskraaning med vild Skov nedenfor og ovenfor og rundt omkring, og en mørk Sø dybt, dybt nedenunder. Maatte det ikke være fælt uhyggeligt at skulle gaa paa en jævn, bar Mark og bo i et Hus saa stort som en Kirke? Mon en ikke nok kunde blive svimmel og løbe

vild i de mange Stuer, og falde ind i Spejlene og tabe baade Næse og Mund over Lysekronerne? Aa jo! Tøsen længtes efter Husmandshjemmet, saa hun var nær ved at gaa fra Forstanden.

Kobberkedlen var ældgammel. Gud ved, om den ikke var lavet af Dværgene i Bjerget? Tøsens Oldemoder havde fundet den nede i Galgebakkesumpen. Hun havde været en Heks og havde kogt Hekseurter i den. Efter hendes Død havde ingen villet bruge Kedlen, men den var bleven sat op paa Loftet. Tøsen huskede nok, hvor tidt hun havde ligget og rystet ved Tanken om, at Galgebakkeheksens Kedel laa deroppe mellem Fejeskarn og Pjalter. Da Moderen saa fandt paa at sælge den til Brugspatronen paa Dufnæs, havde de alle været glade. Det var, som om de havde haft en bidsk Hund bunden oppe paa Loftet. Nu behøvede de ikke at være bange for, at han skulde slide sig løs og begynde at bide.

Hun havde altid som Barn været en sølle en, der var bange for alting. Men da hun havde gaaet til Præsten, slog hun om. Der var ikke den Ting i Verden, hun var bange for. Da hun saa kom til Herregaarden og begyndte at faa Hjemve, blev Kedlen hendes Ven. Det havde hun aldrig tænkt sig i gamle Dage.

Kedlen havde ingen rigtig Anseelse der paa

Gaarden. Godt Rygte er snart svunden, men ikke saa let igen vunden. Den stod i Bryggerset, og de brugte den til at varme Vand i. Tøsen var Lillepige paa Avlsgaarden og skulde holde Mælkefadene rene. Saadan gik det til, at hun hver Dag fik med Kedlen at bestille.

Det dundrede i Kedlen, naar den kogte. Det ringede i den som i en Kirkelokke. Der var ogsaa en Stemme i den, der lød som Sang. Det var den, Tøsen lyttede efter. Kedlen sang tre Ord for hende. Hun hørte dem ganske tydeligt. De drillede hende, men hver Dag lyttede hun efter dem.

Naar hun hørte dem, slog hun med Nakken. De uregerlige Smaatjavser rundt om Panden for ned i Ansigtet, men Næsetippen pegede endnu mere opad end før. Hun snappede Kedlen af Ilden og hældte Vandet i Opvaskebaljen som en, der ikke var til Sinds at lade sig gøre Nar ad.

Men næste Dag stod hun igen og lyttede. Først kom der en dump Brusen nede i Kedlen. Den steg og faldt, men der var ingen Mening i den. Saa kom der en klagende Lyd, saa en Skvulpen som ved Stranden og saa en Brusen som af en Skovbæk. Hun stod spændt og lyttede. Maaske hun blot havde hørt fejl de andre Dage. Saa kom der en stærk sejrrig Klang

som af Kirkeklokker. Hun havde nok hørt fejl; det var ikke andet. Netop da kom de, lige midt i Klokkeklangen, med et Sus, som om Vinden var kommen farende med dem langt borte fra, de tre Ord: «Du skal arve. Du skal arve.» Om igen og om igen. Det var ikke til at tage fejl af.

Hun forstod ikke hvorfor, men hver Gang Kedlen virkelig gav sig til at synge, blev hun rasende. Hun blev saa led ved Bryggerset, at hun havde Lyst til at rive det ned. Uh, den store væmmelige Ovnmur! Den var sodet og optog Halvdelen af Rummet. En stor Aske-dyngge laa paa Ildstedet; Jernlugen til Bager-ovnen var forbrændt og hang skævt. Store Gruekedler var murede ind i Væggen. Hver af dem havde sit Ildsted og sin Røghætte, som Soden hang ned fra i Fryndser og Tjavser. Men med Vestenvind slog Røgen ned alligevel. Det var der ikke noget at gøre ved.

Gulvet var sandelig ogsaa fælt. Store Kampe-stene var lagt paa Kryds og tværs, som det kunde falde sig; imellem dem var der brede jordfyldte Revner, fra hvilke der kom en stram Lugt. Der stod næsten altid Vand og raad-nede; ligesom der henne ved Slagterbænken næsten altid stod en Blodpøl. Væggene havde Mos i Fugerne. Nyflaaede Kalveskind var spændt

ud paa dem. Bryggekar og Bygetønder, Spande og Baljer, halte Bænke, Ovnrager og Koste var spredt rundt om. Tøsen befandt sig godt her, undtagen naar Kedlen sang. Da blev hun arrig paa det altsammen.

Det var rimeligt nok, hun havde Arvegods her paa Gaarden. Rimeligt nok, at hun fik det.

Hun vidste godt, hvordan det altid havde været mellem hendes Slægt og dem paa Herregaarden. Der oppe ved Søen havde de det stenet og fattigt med knap en Stump Græsmark. Her nede ved Elven var der lyst og løvgrønt og jævnt med store Kornmarker. Her havde Husmandsfamilien nedlagt hele sit Arbejde.

«Du skal arve,» sang Kedlen, «Du skal arve.»

Om Vinteren var det ligedan, selv om de ikke gjorde Hoveri. Da huggede de Træer, kløvede Brænde og byggede Kulmiler. Og her skulde Kullene hen, her skulde alting hen; det var bare Fattigdommen, der blev hos Husmandsfamilien.

Alting skulde herhen. Ikke blot det, som Mennesker kunde befale over. Hvor trak Vandet fra Galgebakkesumpen hen? Vandet gik til Søen, og Søen blev til Elven, som drev Bruget. Men var Vandet da ikke hendes og hendes Families? Jo, det kunde hun indbilde sig!

«Du skal arve,» sang Kedlen, «Du skal arve.»

Hun fik Lyst at kaste Kedlen i Søen. «Hvad skal jeg arve?» skreg hun.

Saa en Dag blev der Ro i hendes Sjæl.

«Det er mig saa beskikket,» sagde hun. «Hvad der *skal* ske, kan ikke ikke blive anderledes.»

I det samme gik en lille tyk Herre forbi Bryggerset. Anne Maja fra Galgebakken saa efter ham aldeles forstenet. Var *det* Meningen? —

Folkene paa Gaarden begyndte snart at faa Færten af, hvad det var for Tanker, der rørte sig hos Tøsen. Haahaa, det var spaaet hende, at hun skulde blive Brugspatronesse! Ja saa kunde man forstaa, hvorfor Brugspatronen maatte gaa ugift, til han var op imod de halvhundrede!

Det var for Resten nogle kedelige Historier, der gik om Brugspatronen og hans Frierier. Han forsøgte sig alle Vegne og fik ingen Steder Ja. Og det skønt han var baade rig og en rar Mand. Tjenestefolkene skød hele Skylden paa den gamle Frue.

Vist var det, at hun holdt af ham, den gamle Frue, men hun forkælede ham ogsaa ud over alle Grænser. Han var vant til Søndagsmad hver Dag nu, og hun havde faaet ham saadan, at han ikke gad se til den lækreste Mad. Den første Pige, han friede til i sin Ungdom, tog den gamle Frue i Huset for at se, hvad hun

duede til. Og hun prøvede hende saadan med Arbejde og Nattevaagen, at hun rejste efter en Uges Forløb. Ligedan gik det med et Par andre; ingen af dem kunde holde det ud. Nu var Brugspatronen bleven gammel, og nu friede han paa hver Gaard og fik Nej alle Vegne. Thi den Prøvetid hos Moderen, den kunde han ikke undvære. Han maatte have en Kone, som kunde holde al den Madlavning ud. Helst saadan en som den gamle Frue, der stegte og brasede baade Nat og Dag. Herregud — som om det nu var noget at hænge sig saa fast ved! Som om en ikke skulde dø, selv om man plejede sin Krop aldrig saa godt! Holdt det kanske Sygdommen borte, det Æderi, eller Alderdommen, eller Mismodet? Holdt det Skønheden tilbage i Ansigtet eller Haarene paa Hovedet? Gjorde det?

Nu mente de, at Brugspatron Dahlberg kunde gøre som de vanskelige Prinsesser i Æventyrene: love sin Haand og hele Bruget til enhver, der kunde staa Prøvetiden igennem. Saa kunde jo Tøsen fra Galgebakken prøve sin Lykke, og efter hende alle de andre Husmandstøse.

Karle og Piger gjorde Nar ad hende, men hun brød sig aldrig en Snus om dem. Hun beredte sig til sit Kald. Hun redte Haaret glat, rimpede Hullerne paa sin Kjole sammen

og kom ikke farende ind i Stuerne paa bare Ben. Den gamle Frue blev opmærksom paa Forandringen. Hun spurgte sig for og fik at vide, hvad hun aldrig vilde have tænkt sig. —

Tøsen stod og skurede sin Oldemoders Kobberkedel. Den gamle Frue stak Hovedet ind ad Bryggersdøren. Hun stod stille og saa paa Arbejdet. Det gik flinkt. Den blev blank, den Kobberkedel. «Det er Dig, der er fra Galgebakken?» sagde den gamle Frue, da hun havde staaet der en Stund. Tøsen blev ildrød i Ansigtet og slog med Nakken. Kunde man kanske være fra et bedre Sted end det? Skulde der være nogen, der havde bedre Fader og Moder, end hun havde?

«Ja, det er mig,» svarede hun. «Og det takker jeg Vorherre for.»

«Det var et godt Ord,» sagde den gamle Frue. «Dig bliver der nok noget af.»

«Det er netop det, der skal,» svarede Tøsen.

«Naa, saa Du vil til Vejrs,» sagde den gamle Frue med et Smil.

«Der er endnu ingen Fugl fløjet op til den Pind, jeg skal sidde paa,» svarede Tøsen.

Men Fruen var borte igen. Hun var en lille tør en, saa vant til at fare om, at hun ikke kunde blive længe paa eet Sted. De sagde om

hende, at hun var som Vinden: hvis hun standsede, var det forbi med hende.

Det var i den gamle Tid i attenhundred og tyverne; og da nu Efteraaret kom, blev der ingen Ende paa Arbejdet. Nat og Dag maatte man arbejde, og hele Tiden skulde der laves Søndagsmad til Brugspatronen. Der var ikke Fred et Øjeblik. Den gamle Frue havde ikke Ro paa sig til at sove. Tjenestefolkene blev næsten slidt op, men hun holdt ud. Hele Tiden kunde den gamle ikke nægte sig den Fornøjelse at holde Øje med Tøsen fra Galgebakken. Hun var stærk, og Hænderne sad godt paa Skafet hos hende. Den gamle kunde sommetider blive staaende et helt Minut og spekulere over den Tøs. Men nogen Beslutning havde hun endnu ikke fattet. Juleaften opdagede man pludselig, at Tøsen var væk. Hun var helt forsvunden. Der blev raabt efter hende, og der blev ledt efter hende i alle Kroge, men hun var ikke til at finde. De ledte efter hende i Bryggerset, de lyste efter hende i Kælderen, og de var med Lygte gennem alle Udhusene. Nej, hun var borte. «Hun er naturligvis dødtræt,» sagde Pigerne. «Enten er hun løben hjem, eller ogsaa er hun falden i Søvn i en Snedrive og ligger der og fryser ihjel.» Det var uhyggeligt at tænke

paa, og ingen kunde faa nogen Juleglæde, før hun var funden.

Da gik den gamle Frue selv ned i Bryggerset med en Tyristikke at lyse sig frem med. Hvad var det for noget mørkt der henne i Krogen? Var der ikke nogen, der hang over Bænken? Og saa fandt hun Tøsen, som havde Karklud og Skurevisk i Haanden; hun hang over Bænken, med Hovedet over Kobberkedlen. «Hvad bestiller Du der?» spurgte den gamle Frue. Hun svarede ikke. Da lyste den gamle med Tyristikken hen over hende. Der var ikke noget i Vejen med hende, men hun sov.

Da stod den gamle stille og faldt i Tanker. Det var det skønneste, hun nogensinde havde set. At slide lige til det sidste, at falde paa sin Post uden at slippe Karkluden og Skurevisken. Saadan kunde hun ønske at dø, bøjet over Gryder og Kedler. Hun kunde ogsaa nok lide at vide sin Plads fyldt af en, der kunde holde Husvæsenet i Gang, og som vilde slide lige til det sidste.

Men hvad hun saa tænkte, vist er det, at Brugspatron Dahlberg handlede lige stik imod hendes Ønsker. Han laa i Underhandling om Ægteskab med den rige Anna Stjernhök, og for at hverken hans gamle Moder eller nogen anden skulde forpurre Partiet, fik ingen noget at vide

derom, før der var lyst for dem i Svartsjö Kirke.

Det skete en Søndag strax efter Jul*). Den gamle Frue blev vred og sagde til sin Søn, at han havde gjort den værste Dumhed i sit Liv. «Har Du i Sinde at blive Din Kones Tjener og Træl i Dit eget Hus,» sagde hun, «siden Du tager Dig en rig Kone?»

Tøsen var som lamslaet. Hun listede sig ned til Kobberkedlen og sad stille hos den hele den Søndag Eftermiddag. Hvad kunde hun nu tro paa, naar hendes Oldemoders Kedel havde løjet for hende?

Det fik en brat Ende med hendes Sorg. Mandagmorgen vidste Folk at fortælle, at Anna Stjernhök havde slaaet op med Brugspatronen og var vendt tilbage til sin forrige Fæstemands Hjem.

Den gamle Frue havde ondt af sin Søn, nu da han var bleven bedraget. Hun opvarmede Ostekagen til ham, den han havde faaet til Middag Dagen før. Den kom nu ind paa Frokostbordet, skinnende af Fløde og Smør, og med Kanelsauce og syltede Brombær til. Men Dahlberg blev vred, da han fik den at se igen. «Man kan blive ked af bedre Mad end Oste-

*) se «Gösta Berlings Saga.»

kage,» sagde han. Saa kastede han Servietten og gik bort fra Frokostbordet.

Men havde han tabt Madlysten, saa havde Annemaja fra Galgebakken saa meget des mere af den Vare. Det var Skik og Brug hos den gamle Frue, at hun lod Tjenestefolkene sulte. Hun mente ikke noget ondt med det; hun troede, det hørte med til en god Husholdning. Det var ogsaa Skik hos hende, aldrig at lade nogen Tigger gaa tomhændet bort. Tøsen havde nu ordnet det saaledes, at hun lod sin Moder gaa op til Gaarden og tigge Mel og Flesk. Alt det, hun fik, gav hun Datteren, og saa kogte denne Nævegrød nede i Bryggerset.

Nu, Dagen efter Lysningen, netop som man troede, at den gamle Frue og Brugspatronen sad i god Ro ved Frokosten, samlede alle Tjenestefolkene sig nede i Bryggerset. Annemaja havde kogt Nævegrød i Kobberkedlen. Det var nok værd at gøre Stads af saadan en Dag, syntes hun.

De sad der nok saa hyggeligt, tog Grød af Gryden, som stod midt paa Gulvet, rullede den mellem Fingrene og dyppede den i smeltet Fedt for hver Mundfuld. Hele Tiden drev de de gamle Løjer med Annemaja. «Fru Dahlberg» og «Brugspatronessen» hed det til hvert andet Ord. Hun

var ikke misfornøjet med det, men hun sagde ingenting.

«Saa for ti Tusind — — —!» Staldkarlen begyndte paa en Ed, der aldrig blev færdig. Pigerne kastede Grødrullerne fra sig og for op fra Bænkene. Brugspatronen selv stod i Døren og saa ud, som om han havde staaet der længe. En af dem stødte Døren op og løb ud forbi ham. Hele Flokken løb efter. Der blev stille og tomt paa et Øjeblik. Tøsen var den eneste, der blev siddende ved Kedlen. Hun spiste med god Appetit. Hvad skulde hun være bange for?

Brugspatronen var led og ked af hele Verden. Han lod Folkene løbe. Hvad der morede ham, var at se Tøsen spise. Hun behøvede ikke fin Mad og fine Stuer og Damaskes Duge. Grødrullerne gled ned af sig selv.

«Smager det godt?» sagde Brugspatron Dahlberg.

«Det smager, som Vorherre har skabt det,» svarede Tøsen.

Ved det Svar tog den lille tykke Dahlberg sig en Nævfuld af den tykke Grød, rullede den mellem Fingrene og dyppede den i Fedtet. Det var ganske underligt, men det smagte ham godt. Han havde ingen Frokost faaet den Dag. Han spiste og blev i bedre Humør.

«Ja saa,» sagde han. «Saa Du skal være Brugspatronesse, Du?»

Tøsen sendte ham et underligt Blik. Vilde han gøre Nar ad hende, saa var hun Mand for at gøre Gengæld.

«Mindre kan ikke gøre det,» sagde hun.

«Det er vel ogsaa højt nok,» genmælede Brugspatronen.

Tøsen svarede: «Værre kunde det være og bedre med, sagde Drengen, de satte ham til at vogte Kongens Svin.»

Men hun var fortvivlet lige ned i Hjerterødderne. Haabet frøs i hende. — —

Brugspatronen havde i Sinde at vise Verden, at han kunde gifte sig, naar han vilde. Men hvad han ikke holdt af at fortælle, var, at han var nødt til at tage en Tjenestepige, hvis han vilde giftes. Han og hans Moder holdt Raad om den Ting. Og saa kaldte de hende ind, Annemaja fra Galgebakkesæteren.

De sagde hende deres Vilkaar. Hun skulde sige op og lade, som om hun vilde rejse til Stokholm for at faa Arbejde der. Men i Virkeligheden skulde hun til en Præstegaard langt nede i Vestergötland for at faa nogen Opdragelse. Naar hun havde været der et Aar, skulde hun blive gift med Brugspatronen. Men naar hun kom tilbage til Dufnäs, skulde hun bære

sig ad som en fremmed. Hun skulde ikke kendes ved nogen, hverken Fader eller Moder. Og ingen skulde heller kendes ved hende. De vilde have, Folk skulde tro, hun var af god Familie.

Tøsen stod længe tavs. Det gærede og sydede i hende. «Ja», sagde hun endelig. Hun gik ind paa alt. Det var hende saa beskikket, og saa kunde det jo ikke nytte at staa imod.

Men da hun var hjemme hos Forældrene at sige Farvel, græd hun saadan, som hun ikke havde gjort, siden hun stod paa Kirkegulvet.

Næste Foraar rejste Brugspatronen ganske rigtig ned og giftede sig med hende. Og da han kom tilbage, sad den unge Frue hos ham i Glaskareten. Hun havde Hat med Fjer, lakerede Sko med Sølvspænder, Silkekjole og Handsker. Hun var saa stiv og snørt, at hun knap kunde røre sig.

Gamle Fru Dahlberg kom ned paa Trappen for at tage imod Svigerdatteren. Hun havde en ternet Bomuldskjole paa, som hun plejede. Ingen kunde vente, hun skulde pynte sig for saadan en Svigerdatter.

Galgebakkeheksens Datterdattersdatter stod ud af Kareten og klappede hende paa Skulderen, da hun gik op af Trappen.

«Goddag, lille Mor!» sagde hun venligt. «Er

det hende, der er Husholderske her? Jeg haaber, hun vil tjene mig ærlig og tro?»

Den gamle blev stiv i Ryggen og trak Hovedet tilbage som en Rovfugl, naar den vil hugge til. Det lod til, at den unge Frue forstod, hun havde sagt noget galt, for hun saa paa sin Mand.

«Herregud, Anna Marie, det er jo Moder,» udbød han, men saa kom han i Tanke om, at her skulde spilles Komedie og gav sig til at le højt.

«Aa,» sagde Fru Anne Marie. «Om Forladelse, men det kunde jeg da aldrig tænke.»

«Nej, de sagde saa, Haletudserne, da de traf paa deres Fader,» brummede den gamle.

Da kunde den unge ikke holde sig længer. Hun gav sig til at le. «Nej, hvor morsomt!» raabte hun til sin Mand, «at jeg kunde antage din Moder for Husholdersken. Tilgiv mig, Svigermoder, men jeg kan ikke andet end synes, at det er frygtelig morsomt!» Og hun lo krampagtigt.

«Jeg skal lære Dig at le, Din - - .» Men Dahlberg fik den gamle under Armen og førte hende ind. Ellers var Hemmeligheden gaaet fløjten med det samme.

Da de var kommen ind, blev den unge Frue roligere. Hun sukkede, som man gør, naar man

har let. Hun kastede et hurtigt Blik paa Tjenestefolkene. Ingen af de gamle saa hun. Aa nej — der var ingen, der holdt ud mere end et Aar her.

Dagen efter de nygiftes Hjemkomst skulde der være stort Gilde paa Dufnäs. Hele Formiddagen løb den gamle Frue omkring og lavede alting til Rette, men Fru Anne Marie laa paa den store Sofa i Salen og hvilede sig. Hun bestilte ingenting selv og var meget bekymret for sin Svigermoder, der jo sled sig rent op. «Sid lidt ned og lad Ro falde paa Dig; Sofaen er stor nok,» sagde hun.

«Jeg synes, Du og jeg har andet at tænke paa end at hvile os,» sagde den gamle Frue.

«Ja, men naar vi nu engang har alle de store, brede, bløde Sofaer. Hvad er Sofaer ellers til, Svigermoder?»

Den Gamle stod og leverede Dækketøj ud til Jomfruen. Hun hørte rolig paa Svigerdatterens Snak, til hun var gaaet.

«Jeg tror, Du er gal, Annemaja,» sagde hun da.

Fru Anne Marie laa og stirrede op i Loftet.

«Jeg tror, Du er bleven gal, Anne Maria!»

Nu saa den unge søvnigt op. «Er det mig, Svigermoder mener? Det er kedeligt, Svigermoder ikke kan glemme, at jeg lo i Gaar.

Svigermoder er vred paa mig og kalder mig ved grimme Navne. Der er aldrig nogen, der har kaldt mig for Annemaja.» Og saa holdt hun Lommetørklædet for Øjnene og gav sig til at græde.

Den Gamle for ud af Døren. Hun havde ikke Tid til mere af den Slags.

Noget efter behagede den unge Frue at begive sig ud i Køkkenet. Hun havde faaet Lyst til at gøre Nytte. Da hun havde været der lidt knækkede hun en Geléskaal med hed Crème.

«Gud forbarme sig, hvad er det for en Kone, min Søn har faaet,» sagde den gamle. «Den Skaal, som jeg har arvet efter mine Forældre!»

«Er det værd at jamre sig for en gammel Skaal,» sagde den unge Frue. «Om hele min Fædrearv sank til Havsens Bund, skulde jeg ikke saa meget som . . .»

I det samme gik Døren op, og Anne Maria drejede sig om paa Hælen. Det var en gammel Kone, der kom, fattig og krumbøjjet, en sølle Stakkel.

Den gamle Frue tog ikke mildt imod hende.

«Se hun til, hun kan holde sig fra mine Døre,» sagde hun. «Tror hun ikke, jeg ved, hvordan hun bar sig ad, dengang hendes Datter tjente mig? Hun tiggede af mig og lod hende æde det op altsammen. Gaa hun sin Vej.»

Den unge Frue faldt ind med skarp Stemme:

«Ud med sig, ud med sig! Vil hun se, hun kan komme afsted.» Og da Kællingen skyndte sig ud igennem Døren, greb hun et Stegeben med meget Kød paa og kastede det over hendes Hoved saa det faldt i Forstuen lige for Fødderne af hende. Tiggerkonen bøjede sig hurtig og stak Benet i sin Pose.

«Skal Du kaste vore Stegeben væk,» sagde den gamle Frue. «Og skal Du bære Dig saadan ad mod din egen»

Der steg noget op i den unges Ansigt, noget saa forventningsfuldt, næsten jublende, at den gamle blev tavs af Forbavselse. «Gaa Du ind,» sagde hun, «læg Dig paa en Sofa, og tag Dig ingenting for.»

Lidt efter mødte Brugspatronen sin Moder i Forstuen.

«Hun er bleven gal af Hovmod, den Galgebakketøs,» sagde den gamle.

«Tys, Moder! Hun er jo, som hun skal være.»

«Hun er den ledeste Trolld,» sagde den gamle. «Men hun skal nok komme til at stikke Piben ind.»

«Moder har selv rodet sig ind i det, og nu maa Hun se til at rede sig ud af det igen. Det gaar ikke an at fortælle, hvem hun er,

netop nu da Familien kommer og skal se paa hende.»

«Det er, ligesom de trak Tænder ud paa mig,» sagde den gamle Frue. «Men jeg skal ikke skrige, saa længe jeg kan holde ud.»

Lige før Gæsterne skulde komme, vidste den unge Frue, at alle havde saa travlt, at de ikke tænkte paa hende. Da listede hun sig ned i Bryggerset til Kobberkedlen. Se om hun nu var kejtet! Hun saa, at Kedlen var bleven mørk og sodet under hendes Fraværelse, og hun begyndte at skure den med Aske og Strandsand. Og da den skinnede, som den skulde skinne, bar hun den op i Hovedbygningen og satte den ind i den store aabne Kamin i Salen mellem Birkeløvet, den var fyldt med nu paa Forsommeren.

Strax efter kom Gæsterne.

Den unge Frue, der havde været saa fin overfor sin Svigermoder, faldt helt ud af Rollen blandt disse mange Mennesker. Nu stak Bonden pigen frem den ene Gang efter den anden.

Inden de satte sig til Bords, kom den gamle Frue hen til sin Søn og hviskede til ham. «Jeg vil sige Dig, Johan Henrik, at det er bedst, vi strax fortæller, hvem hun er. De opdager det saa alligevel snart, og vi bliver bare udlet.»

«Tys, Moder,» svarede Brugspatronen. «Det

er kun i Begyndelsen, det er lidt svært for hende. Jeg ved, hun kan godt skikke sig, bare hun vil.»

Saa gik man til Bords, og Fru Anne Marie skulde spise Bouillon. Hun blev rød og skar slemme Ansigter. Da hendes Nabo saa, hvor ondt hun havde ved det, sagde han:

«Fruen holder maaske ikke af Bouillon.»

Hun slog med Nakken og svarede med Fortvivlelsens Mod:

«Den skal ned, om det saa skal knage i Sidebenene!» og saa arbejdede hun videre i sit Ansigts Sved.

Hun havde talt ganske højt. Der gik en Fnisen rundt om Bordet. Den standsedes, men brød ud igen, netop som man troede, den var kvalt. Til sidst brød den ud i en stormende Latter.

«Se, Svigermoder,» sagde Anne Marie smilende, saa snart der blev stille igen, «nu ler de af mig, ligesom jeg i Gaar lo ad Dig, da jeg tog Dig for Husholdersken.»

Latteren brast ud paa ny. Fru Anne Marie saa paa Gæsterne med blid Taalmodighed.

«Alting er en Overgang, sagde Ræven, de trak Bælgen over Hovedet paa ham.»

Nu var der ingen længer, der prøvede paa at holde Maade med Latteren. Nogle vred sig som i Krampe; andre tørrede deres Øjne. Nogle

lagde sig helt ud over Bordet, andre kastede sig tilbage — men le gjorde de alle. For hvert et Ord, der kom fra den unge Frues Mund, spurgte de hverandre: «Hvad siger hun? Hvad siger hun nu?» Og saa tog Latteren fat paa ny.

Imidlertid bøjede hun sig frem og spurgte, hvem der var Anna Stjernhök. Hun saa lidt paa hende og sagde saa: «Tænkte jeg ikke nok, hun havde gult Haar, siden hun ogsaa skulde have det kruset!»

«Kære Anne Marie,» hviskede Dahlberg advarende.

«Vær du bare rolig. Jeg har da lært at omgaas med Folk, sagde Skødehunden.»

Imidlertid kastede den unge Frue jævnlig urolige Blikke tilbage. Hun kiggede saa tit hen til Kaminen, saa de tilsidst spurgte hende, hvad det var, hun havde der.

«Bare en god gammel Ven,» sagde hun. Men ingen kunde se andet end den blanke Kedel inde mellem Løvet.

«Men Gud fri os vel!» sagde den gamle Frue. «Hvad er det for en Kedel?»

Og Dahlberg udbrød ligeledes: «Det er jo en Kedel fra Bryggerset. Hvor er den kommen her? Har Du sat den ind?» spurgte han Pigen.

Nej, hun vidste ikke noget om den.

«Det er bestemt Galgebakkekællingens Kedel,» sagde Dahlberg. «Trolddommen sidder i den endnu. Den har flyttet sig selv herind.»

«Det er mig, der har baaret den ind.»

De saa op, som om de havde hørt en fremmed Stemme. Det var Fru Anne Marie, som talte, men det lød fornuftigt, dybt alvorligt. Der var ikke et Smil at se paa hendes Ansigt, men hun var meget rød.

«Jeg vil have, at den Kedel skal have en Hædersplads herinde,» sagde hun, «derfor har jeg baaret den herind.»

«Men allerkæreste Anne Marie — — —»

«Er det saa underligt, at jeg vil flytte min Oldemoders Kedel her ind?» sagde hun.

«Du er gal, Du bryder Dit Ord,» sagde Brugspatronen.

«Nej, svarede hun,» og hendes Stemme begyndte at skælve. «Min Fader og min Moder har jeg lovet at fornægte, men ikke Galgebakkekællingens Kedel. Den har været min Trøst i mange tunge Dage.»

Der blev Dødsstilhed i Salen. De fremmede mente nok, at dette var noget, de ikke havde med at gøre, og de saa ned mod Bordet. Den gamle Frue sad i Uvished og Tvivl. Brugspatronen var vred.

Men nu rejste ogsaa den unge Frue sig i Harme. «Hvad er det for en Kone, Du vil have,» sagde hun, «siden Du forlanger, hun skal lyve for alle hæderlige Folk? Troede Du at Du giftede Dig med et Skarn, der vilde fornægte sine egne Forældre? Jeg tænker, Du har nu allerede haft nok af den Kone.»

«Ja, det ved Vorherre,» sagde den gamle Frue.

«Jeg er min Sandten ogsaa led og ked af hele Komedien,» sagde den unge. «Jeg har maattet fylde al den syndige Mad i mig og har maattet gaa i for snevre Sko en hel Uge. Jeg vil nu ligesaa gerne være fri for det hele. Jeg var dum, at jeg nogensinde gik ind paa det, men det var mig nu saa beskikket, at jeg skulde blive Frue her.»

Hun gik hen til den gamle Frue. «Kære Frue,» sagde hun og nejede for hende. «Lad mig være en god Datter for min egen Moder, saa skal jeg ogsaa være det for min Svigermoder.»

Da fik den gamle Frue Taarer i Øjnene. «Herregud, Herregud,» sagde hun og kyssede hende. «Var det over det, du blev saadan, Annemaja?»

Den unge lagde Hovedet paa hendes Skulder og hulkede.

«Nej, Du skal ikke græde,» sagde den gamle. «Jeg holder jo meget mere af Dig for det. Det var bare Johan Henriks Dumheder. Lad ham nu kun gaa en lille Tid og se surt. Hvad gør det, naar vi to blot holder sammen?»

Fru Faste og Peter Nord.

Den lille By staar for min Tanke venlig som et Hjem. Den var saa lille, at jeg kunde lære alle dens Krinkelkroge at kende, kunde blive gode Venner med Børnene og lære Navnene paa alle Hundene. Hvem der gik ned langs ad Gaden, vidste, ved hvilket Vindue han skulde løfte Blikket for at faa et kønt Ansigt at se bag Ruden, og den, der spaserede i «Anlægget», vidste aldeles bestemt, naar han skulde gaa der for at træffe den, han vilde.

De smukke Roser i Naboens Have vakte ens Stolthed, næsten som om de havde staaet i ens egen. Skete der noget, som var simpelt eller smaaligt, skammede man sig, som om det var sket i ens egen Familie; men over den aldermindste Begivenhed, over en Ildebrand eller et Slagsmaal paa Torvedagene, brystede vi os og sagde: «Se dog, hvilket Samfund!» Sker

der mon saadanne Ting andre Steder? Hvilken By! hvilken mærkelig By!»

Det er det herlige ved den, at ingenting forandres der. Naar jeg kommer der igen, vil jeg finde de samme Huller i Stenbroen, de samme Huse, de samme Butikker, de samme klippede Hække, de samme Syrenlysthuse. Den gamle Raadmand, som regerer hele Byen, vil komme ned ad Gaden med sine elefanttunge Trin. Patriark og Forsyn — hvilken Tryghedsfølelse giver det ikke at vide, du vandrer der! Og den døve Halfvorson, han der har udforsket alle Byens Hemmeligheder, gaar og graver i sin Have, mens hans vandblaa Øjne stirre og søge, som om de vilde sige: «Alt, alt har vi gennemskuet; nu, Jord, vil vi bore os ind i dit inderste!»

Men hvad der ikke mere findes der, er den lille trivelige Peter Nord, som stod i Halfvorsøns Krambod og morede Kunderne med sine mekaniske Opfindelser og sine hvide Mus. Om ham er der en hel Historie. Der er for Resten en Historie at fortælle om alt og alle der i Byen. Aa, hvilket Samfund! Ingensteds sker der saa mærkværdige Ting.

Peter Nord var en Bondedreng fra Vermeland. Han var lille og firskaaren, brunøjet

og smilende, hans Haar var lysere end Birkeløv om Høsten, Kinderne var røde og dunede.

Fra det herlige Land deroppe i Nord kom han, udrustet med de bedste af Nationalegenskaberne. Han var rask til Arbejdet, nem paa Fingre, rap i Tungen og klar i Tankerne. Og dertil den mest forfløjne lille Vildkat, man kunde tænke sig, godmodig og vigtig, medgørlig og stridslysten, nysgerrig og sladdervorn, ude af Stand til at vise mere Ærbødighed mod en Borgmester end mod en Tigger, forelsket hver anden Dag og med hele Verden til fortrolige.

Arbejdet i Butikken passede han paa en aldeles overnaturlig Maade. Alt imens han madede sine Mus og satte Hjulene i Gang paa sine smaa Maskiner, blev Kunderne betjent. Han regnede ud og byttede Penge samtidig med, at han fortalte om sin allersidste Forelskelse; og pludselig kunde den beundrende Tilhørerkreds se ham sætte over Disken og fare ud paa Gaden for at faa sig en «Omgang» med en forbidrivende Gadedreng. Men naar Kampen var forbi, kom han ganske rolig ind igen og slog Sejlgarn om Pakken eller maalte Tøjet færdigt, som om der ikke havde været noget paa Færde.

Som rimeligt var, blev han snart hele Byens

Yndling. Vi handlede alle hos Halfvorson, efterat Peter Nord var kommen der. Jeg tror, at selv den gamle Raadmand regnede det for en Ære, naar Peter Nord tog ham med sig ind i en mørk Krog og viste ham Museburene. Der var altid en vis Spænding og Angst forbunden med at vise Musene frem, for Halfvorson havde forbudt at have dem i Butikken.

Men saa skete det en Dag, at Peter Nord var alvorlig og stille og uimodtagelig for alle Gadedrengenes Udfordringer. Man hørte de hvide Mus bide i Staaltraadsburene, saa man kunde mærke, de ikke havde faaet Mad hele Dagen. Han passede sit Arbejde aldeles upaa-klageligt, og saa kunde man jo vide, at der maatte være noget galt fat.

Men ingen kunde faa Drengen til at fortælle, hvad der var i Vejen med ham.

Sagen var den, at han havde fundet en Halvhundredkroneseddel oppe paa en af Hylderne. Han havde tænkt sig, at den maatte være bleven kastet derop sammen med en Rulle Tøj, og han havde ganske ubemærket stukket den ind under en Pakke Kadettøj som ikke var moderne længer og derfor aldrig kom ned fra sin Plads.

Drengen var vred paa Halfvorson, fordi denne havde slaaget en hele Musefamilie ihjel for ham,

og nu vilde han hævne sig. Han saa endnu for sine Øjne den hvide Musemoder midt imellem sine hjælpeløse Unger. Hun havde ikke gjort et eneste Forsøg paa at flygte men ligget stille paa sin Plads i ubevægeligt Heltetmod, stirrende med brændende røde Øjne paa den hjerteløse Morder. Fortjente han saa ikke en lille bitter Angstens Stund. Peter Nord vilde se ham komme dødbleg ud fra Kontoret og begyndte at søge efter Halvhundredkronesedlen. Han vilde se samme Angst i hans vandblaa Øjne som i den hvide Muses granatrøde. Købmanden skulde faa Lov at lede, han skulde blive nødt til at vende op og ned paa hele Butikken, inden Peter Nord lod ham finde Sedlen.

Men Sedlen fik Lov at ligge i sit Skjul hele Dagen, uden at nogen spurgte efter den. Den var helt ny, broget og skinnende, med et stort «50» i hvert Hjørne. Naar Peter Nord var alene i Butikken, satte han en Stige op til Kadettøjet. Saa tog han Sedlen frem, bredte den ud og beundrede dens Skønhed.

Midt under den ivrigste Handel kunde han blive ængstelig for, at noget kunde være hændt Halvhundredkronesedlen. Da lod han, som om han skulde lede efter noget paa Hylden og famlede ind under Tøjrullen til han følte den glatte Seddel knitre under sine Fingre.

Den Seddel havde paa een Gang faaet overnaturlig Magt over ham. Han var bleven et andet Menneske, bare fordi den laa der. Mon der ikke var noget levende i den? De af store Ringe omgivne Tal var som store, sugende Øjne. Drengen kyssede alle Sedlens Øjne og hviskede til den: «Saadan nogle som Dig vil jeg have mange, forfærdelig mange af!»

Han begyndte at gøre sig allehaande Tanker om Sedlen og om det, at Halfvorson ikke havde spurgt efter den. Kanske det slet ikke var Halfvorsons; kanske den havde ligget længe i Butikken; maaske der slet ikke var nogen Ejer til den?

Tanker smitte. Ved Aftensbordet havde Halfvorson begyndt at tale om Penge og Penge-mænd. Han fortalte Peter Nord om alle de fattige Dreng, der havde samlet sig Rigdom; han begyndte med Whittington og sluttede med Astor og Jay Gould. Halfvorson kendte deres Historie allesammen; han vidste, hvordan de havde slidt og savnet, hvad de havde vovet og fundet paa. Han blev veltalende, naar han kom ind paa det Æmne. Han gennemlevede selv de unge Pengemænds Lidelser, deres Arbejde og deres Nød, deres mislykkede Forsøg, deres første Fremgang, deres endelige Sejr. Peter Nord sad aldeles fortryllet og hørte paa.

Halfvorson var fuldstændig døv, men det var ingen Hindring for Samtalen, for han kunde læse alt, hvad man sagde, paa ens Mund. Derimod kunde han ikke høre sin egen Stemme, saa denne kom rullende underlig enstonig, ligesom Bruset af et Vandfald. Alt, hvad han sagde, bed sig fast i Ørene, saa man ikke kunde blive fri for at høre det i mange Dage. Ak, den stakkels Peter Nord!

«Hvad der er absolut nødvendigt for at blive rig,» sagde Halfvorson, «det er Grundkapitalen, den allerførste Skilling. Men den kan man ikke fortjene. Læg Mærke til, at de allesammen har fundet den paa Gaden, eller mellem Foret og Ydertøjet af en Frakke, der var købt paa en Pantelaanerauktion, eller vundet den i Spil, eller faaet den i Almisse af en smuk og barmhjertig Dame. Men har de først vel fundet den velsignede Stilling, saa er alting lykkedes for dem. Af den er Guldstrømmen vældet frem som en Kilde.»

Halfvorsons Stemme lød mere og mere utydelig. Den unge Peter Nord sad som i en Slags Bedøvelse og saa lutter Penge for sig. Dugen paa Spisebordet dækkedes af Dynger af Dukater, Gulvet var hvidt af skinnende Sølv, og de tilrøgede Tapeters forvirrede Mønster forvandlede sig til Pengesedler, saa store som

Lommetørklæder. Men lige for hans Øjne flagrede 50-Tal omgivne af brede Ringe og lokkede ham som de skønneste Øjne. «Hvem kan vide,» lo Øjnene, «hvem kan vide, om ikke Sedlen deroppe paa Hylden er en saadan Lykkeskilling? Noget forhekset er der ved den!»

«Læg nu vel Mærke til,» sagde Halfvorson, «at næst efter Grundkapitalen er der to Ting, som er nødvendige for dem, der vil til Vejrs. Arbejde, jernhaardt Arbejde, Peter Nord, udholdende, uafbrudt Arbejde, og Forsagelse, Peter Nord, Forsagelse af Leg og Kærlighed, af Snak og Pjank, af Morgensøvn og Mørkningsture. Sandelig, sandelig, to Ting er nødvendige for den, som vil naa Lykken. Arbejde hedder den ene og Forsagelse den anden.»

Peter Nord saa ud, som om han vilde græde. Ja naturligvis vilde han blive en rig og mægtig Mand, men aldrig havde han troet, at Lykken skulde komme saadan, saa uhyggelig og saa surt fortjent. Lykken skulde komme ganske af sig selv. Allerbedst som Peter Nord sloges med Gadedrengene, skulde den fornemme Dame stanse med sin Vogn foran Butiksdøren og indbyde Vermlandsdrengen til at tage Plads ved sin Side. Men nu genlød Halfvorsons Røst stadig i hans Øre; hele hans Hjerne blev fuld af den. Han troede ikke andet, vidste ikke andet: Arbejde

og Forsagelse, Arbejde og Forsagelse. Det var Livet og Livets Maal. Han forlangte intet andet, vovede ikke at tro, at han nogensinde havde ønsket andet.

Næste Dag vovede han ikke at kysse Sedlen, han turde ikke engang se paa den. Ligesom Dagen før var han stille og forstemt, ordentlig og flittig. Han fodrede ikke Mus, lavede ikke smaa Maskiner, han ikke saa meget som saa til Gadedrengene. Den gamle Raadmand var bekymret for Drengen og gjorde, hvad han kunde for at trøste ham.

«Har Peter Nord tænkt paa at gaa til Fastelavnsbal i Aften?» spurgte den gamle. «Ikke? Saa inviterer jeg Ham til Fastelavnsbal, og kommer han ikke, saa skal jeg nok fortælle Halfvorson, hvad det er, han har gemt bag Petroleumstønden!»

Peter Nord sukkede og lovede at komme til Ballet, skønt han ikke havde meget Hjerte for Musene den Dag.

Fastelavnsbal — at tænke sig, at Peter Nord skulde paa Fastelavnsbal! Han skulde se alle Byens smukke Damer, fine, hvidklædte, blomstersmykkede. Han skulde høre deres sagte Latter og indbilde sig, at han hørte alle de bedaarende Ord, de hviskede til deres Kavallerer. Men Peter Nord vilde naturligvis ikke komme til at

danse med en eneste af dem. Naa, hvad gjorde saa det? Han var ikke i Humør til at danse.

Paa Ballet stod han og hang i Døren; han satte ikke sin Fod paa Dansegulvet. Der var nok nogle, der havde prøvet at faa ham med i Dansen, men han havde været standhaftig og sagt Nej. Han kunde ikke danse de Danse; der var heller ingen af de fine Damer, der vilde danse med ham. Han var altfor simpel.

Men pludselig, som han stod der, begyndte det at skinne og straale i hans Øjne og han følte, hvorledes Glæden listede sig ind i alle hans Ledemod. Det kom af Dansemusikken, det kom af Blomsterduften, det kom af alle de smukke Ansigter, han saa for sig. Paa eet Øjeblik blev han saa straalende glad, at havde Glæden været Ild, da havde han staaet i brændende Lue. Og havde Kærligheden været det, som mange jo siger, den er, da var det ikke gaaet et Haar bedre. Han var altid forelsket i en eller anden smuk Pige, men hidtil havde det kun været i een ad Gangen. Men da han nu saa alle disse smukke Damer paa een Gang, var det, som om alle Brande blev kastede paa eet Baal. Det var ikke længer en enkelt Lue, der fortærede hans sekstenaarige Hjerter — det var en hel Skovbrand.

Han saa ned paa sine Støvler: det var rigtignok ikke Balfodtøj. Men hvor man kunde stampe Takten med de brede Hæle og snurre rundt paa de tykke Saaler! Der var noget, der rev og sled i ham, det var, som han skulde fare ind paa Gulvet som en pisket Top. Han stod længe imod, skønt Uroen i ham blev stærkere, jo længer det gik ud paa Natten. Han blev stærk, svimmel, livsvarm. Hejda! han var ikke længer den fattige Peter Nord! han var den unge Hvirvelvind, der sætter Havet i Oprør og vælter Træerne i Skoven.

Pludselig begyndte Orkestret at spille en Galop. Bondeknøsen blev ude af sig selv. Han syntes, det lød som en Polska, som Vermlands-polskan.

I et Nu stod Peter Nord paa Dansegulvet. Alle Købstadmanerer var gledne af ham. Han var ikke længer paa Raadstuebal, men hjemme paa Loen til Midsommerdans. Han gik frem med krummede Knæ, Hovedet nede mellem Skuldrene. Uden at byde op slog han Armen om Livet paa en Dame og trak hende med et Ryk op fra Stolen. Og saa begyndte han at danse Polska.

Damen fulgte ham, halvt modstræbende, næsten slæbt med. Hun var ude af Takt, hun vidste ikke, hvad det var for en Dans — men pludselig gik alt af sig selv. Dansens Hemme-

lighed gik op for hende. Polskan bar hende, hendes Fødder fik Vinger, hun blev let som Luft. Hun syntes, der manglede ikke meget i, at dette var at flyve.

Thi Vermlandspolskan er den vidunderligste Dans. Den omskaber Jordens tungfodede Sønner. Lydløst svæve de paa tommetykke Saaler hen over det uhøvlede Logulv. De hvirvle omkring som de lette Løv i Høststormen. Den er smidig, hurtig, lydløs, glidende. De ædle taktfaste Bevægelser frigøre Legemet, saa dette føler sig let, elastisk, svævende.

Mens Peter Nord dansede sin Hjemstavns Dans, blev der ganske stille i Balsalen. I Begyndelsen lo man, men saa gik det op for nogle, at dette var Dans. Denne Svæven hen i jævne, hurtige Hvirvler — om noget var Dans, saa var det dette!

Midt i Svimmelheden mærkede Peter Nord, at der herskede en underlig Stilhed rundt omkring ham. Han standsede pludselig og strøg sig over Panden. Intet sort Logulv, ingen løvklædte Vægge, ingen lyseblaa Sommernat, ingen munter Bondetøs var der i den Virkelighed, han saa for sig. Han blev flov og vilde liste sig bort.

Men han var allerede omringet, bestormet fra alle Sider. De unge Damer flokkede sig

om Butiksdrengen og raabte: «Dans med os, dans med os!»

De vilde lære at danse Polska, alle vilde lære Polska. Ballet kom helt ud af den regelmæssige Gang og lignede nærmest en Danseskole. De sagde alle, at de aldrig før havde vidst, hvad det var at danse. Og Peter Nord blev en stor Mand den Aften.

Han maatte danse med alle de fine Damer, og de var utrolig venlige imod ham. Han var jo bare en Dreng og en munter, fjantet Knægt for Resten. Ingen kunde lade være at forkæle ham.

Saa følte Peter Nord, at dette var Lykken. At være skønne Damers Yndling, at turde tale til disse forklarede Væsener, at være midt i Glansen, i Hvirvlen, at blive feteret, forkælet — ja, se det var Lykken!

Da Ballet var forbi, var han altfor lykkelig til endog at være ked af det. Han trængte til at komme hjem for i Stilhed at kunne tænke paa, hvad han havde oplevet i Aften.

Halfvorson var ugift, men han havde en Broderdatter i Huset, som arbejdede paa hans Kontor. Hun var fattig og afhængig af Halfvorson, men alligevel var hun temmelig fornem i sit Væsen baade mod ham og mod Peter Nord. Hun havde mange Venner blandt de

fine Folk i Byen og blev indbudt til Familier, hvor Halfvorson aldrig kom. Hun og Peter Nord fulgtes ad hjem fra Ballet.

«Nord!» sagde Edith Halfvorson, «ved De noget om, at Halfvorson skal være anklaget for ulovlig Brændevinshandel? De kan gerne fortælle mig, hvordan det hænger sammen dermed.»

«Det er ingenting, slet ingenting, ikke noget at gøre Vrøvl om,» sagde Peter Nord.

Edith sukkede. «Naturligvis er der noget. Og der bliver Rettergang og Bøder og Skam, og — — —! Jeg vilde ønske, jeg vidste rigtig, hvordan det hænger sammen!»

«Det er bedst ikke at vide noget om det,» sagde Peter Nord.

«Jeg vil gerne frem i Verden,» svarede Edith, «og jeg vil saa gerne have min Onkel med, men han falder altid tilbage igen. Og det ender med, at han gør noget, hvorved han drager os ned begge to. Jeg ved godt, at han har noget for. Ved Peter Nord ikke, hvad det er? Jeg vilde saa gerne vide det.»

«Nej,» sagde Peter Nord, og ikke et Ord mere vilde han sige. Hvor kunde han tale om saadant noget, naar han kom fra sit første Bal!

Bag Butikken var der et lille Aflukke, hvor Butiksdrengen sov. Der sad Peter Nord fra i Dag og gik i Rette med Peter Nord fra i Gaar.

Han var bleg og feig, den Slyngel, men han fik ogsaa baade læst og paaskrevet! Den Tyveknægt! Kendte han ikke det syvende Bud? Han burde haft saa mange Prygl, der kunde ligge paa ham.

Gud ske Tak og Lov, at han var kommen paa det Bal og havde faaet et andet Sind. Hu, hvor hans Hjerter havde været fuldt af ondt, men nu var det helt ovre. Som om Rigdom var værd, at man ofrede sin Sjælefred og Samvittighed for dens Skyld! Som om den var saa meget værd som en hvid Mus, naar man ikke kunde være glad ved den! Han slog Hænderne sammen og raabte jublende, at han var fri, fri, fri! Der var ikke det fjerneste Ønske i hans Sjæl om at eje Halvhundredkronesedlen. Hvor det var godt at være lykkelig. Da kunde man aldrig gøre noget ondt.

Da han havde lagt sig, faldt det ham ind, at han vilde vise Halfvorson Sedlen straks den næste Morgen. Saa laa han og blev urolig for, at Købmanden skulde komme ind i Butikken før ham den næste Morgen, lede efter Sedlen og finde den. Saa vilde han vel tro, at Peter Nord havde gemt den for at beholde den. Den Tanke kunde han ikke sove for. Han prøvede paa at jage den bort, men det lykkedes ikke. Han kunde ikke falde i Søvn. Da stod han op,

listede sig ind i Butikken, famlede sig frem og tog Sedlen. Saa faldt han i en dyb Søvn med Sedlen under Hovedpuden.

En Time senere vaagnede han pludselig. Et skarpt Lysskin skar ham i Øjnene, en Haand famlede ved hans Hovedgærde og en snærende Stemme skændte og bandte.

Inden han endnu var rigtig vaagen, havde Halfvorson allerede Sedlen i Haanden og viste den frem for to Kvinder, som stod i Døren ind til Aflukket. «Ser I, at jeg havde Ret,» sagde Halfvorson, «ser I nu, at jeg havde Grund til at faa jer op, at jeg kunde have Vidne paa ham? Ser I nu, at han er en Tyv?»

«Nej, nej, nej!» skreg den stakkels Peter Nord. «Jeg vilde ikke stjæle. Jeg gemte blot Sedlen!»

Halfvorson hørte ingenting. De to Kvinder stod med Ryggen til Aflukket, som om de hverken vilde se eller høre, hvad der gik for sig.

Peter Nord sad op i Sengen. Han var paa een Gang bleven en ussel, lille, hjælpeløs Stakkel at se til. Taarerne strømmede ned ad hans Kinder. Han jamrede sig højt.

«Onkel,» sagde Edith, «han græder.»

«Lad ham det,» sagde Halfvorson, «lad ham det.» Og han gik hen og saa paa Drengen.

«Ja, tud du bare,» sagde han, «det hjælper dig ingenting.»

«Aa—aa!» raabte Peter Nord, «jeg er ingen Tyv. Jeg gemte Sedlen — for Morskab — for at drille Halfvorson. Jeg var vred over Musene. Jeg er ingen Tyv. Kan da ingen høre mig. Jeg er ingen Tyv.»

«Onkel,» sagde Edith,» har du pint ham nok nu, saa kan vi vel faa Lov at gaa hen og lægge os?»

«Jeg kan nok tænke, at han tuder fælt,» sagde Halfvorson, «men det hjælper ikke.» Han var selv munter, rigtig overgiven. «Jeg har længe holdt Øje med dig,» sagde han til Drengen. «Altid havde du noget, du stak til Side, naar jeg kom ud i Butikken. Men nu har jeg dig, du! Jeg har Vidner paa dig, og nu gaar jeg efter Fiskalen.»

Drengen satte i med et frygteligt Skrig. «Kan ingen hjælpe mig, kan ingen hjælpe mig!» raabte han. Men Halfvorson var borte, og Madamen, som passede Husvæsenet, kom ind til ham.

«Op og faa Tøjet paa, Peter Nord! Halfvorson er gaaet efter Fiskalen, og imens kan han løbe sin Vej. Frøkenen er gaaet ud i Køkkenet at smøre ham lidt Mad, han kan faa med. Jeg skal nok samle hans Ting sammen.»

Den voldsomme Graad standsede som ved et Trylleslag. Efter et Øjeblik's Travlhed var Drengen færdig. Han kyssede de to Kvinder paa Haanden ydmyg som en Hund, der har faaet Bank. Og saa løb han.

De stod i Døren og saa efter ham. Da han var borte, drog de et Lettelsens Suk.

«Hvad vil Halfvorson nu sige?» sagde Edith.

«Han bliver nok fornøjet,» sagde Husholdersken. «Han har vel selv lagt Pengene paa Drengens Vej, tænker jeg. Han vilde bare af med ham.»

«Hvorfor det? Den Dreng var jo den flinkeste, vi har haft i Butikken i mange Aar.»

«Han vilde sagtens ikke have ham til at vidne i Brændevinssagen.»

Edith stod tavs og trak Vejret heftigt. «Det er nederdrægtigt, nederdrægtigt!» mumlede hun. Hun knyttede Haanden imod Kontoret og mod den lille Rude, gennem hvilken Halfvorson kunde se ind i Butikken. Hvis Købmanden havde været der nu, havde hun maaske brudt Aaget, sagt sig løs fra alle hans Velgerninger og var draget ud i den vide Verden ligesom den stakkels Peter Nord.

Hun hørte en Lyd inde i Butikken. Hun lyttede, gik nærmere efter Lyden og fandt ende-

lig bag ved Petroleumsfadet Buret med Peter Nords hvide Mus.

Hun tog det op, satte det paa Disken og aabnede Laagen. Mus efter Mus fór ud og forsvandt bag Baller og Tønder. «Former Jer, udbred Jer,» sagde Edith, «gnav og ødelæg alt. I skal være Jeres Ejermands Hævnere!»

II.

Den lille By laa glad og fornøjet under det røde Bjerg. Den var saa indhyllt i Grønt, at Kirkespiret lige netop kunde naa at kigge ud af det. Have ved Have trængte sig sammen paa smalle Terrasser op ad Skrænterne, og da de ikke kunde komme højere, styrtede de sig med Buske og Træer tværs over den lange Gade og udbredte sig mellem de adspredte Gaarde og paa den smalle Jordstrimmel hinsides Byen, til de standsedes af den brede Elv.

Der var tyst og stille i Byen. Der saas ikke et Menneske, kun Træer og Buske og hist og her et Hus. Det eneste, man hørte, var Kuglens Rullen paa Keglebanen, og det var som en fjern Torden paa en Sommerdag. Det hørte med til Stilheden.

Men nu gnistrede Gadens Brolægning under jernbeslaaede Støvlhæle, grove Stemmer drø-

nede imod Kirkens og Raadhusets Væg, kastedes tilbage fra Bjerget og for uhindret ned ad den lange Gade. Fire Vandringsmænd forstyrrede Formiddagens Ro.

Ak, denne velsignede Tavshed, den aarslange Helligdagsfred! Hvor de opskræmmedes, hvor de forfærdedes! Man kunde formelig se dem kiltre deres hvide Toga op og flygte op ad Bjergstierne.

En af de Bulderbasser, der brød ind i den lille By, var Peter Nord, Vermlandsdrengen, som for seks Aar siden var løben bort fra Byen, anklaget for Tyveri. De, han fulgtes med, var tre Sjovere fra den store Handelsstad, der ligger nogle Mil fra den lille By.

Hvordan var det gaaet den lille Peter Nord? Godt var det gaaet ham. Han havde faaet Fru Faste til Ledsager og Raadgiver.

Da han løb bort fra den lille By hin mørke regntunge Morgen, summede og brusede Polska-melodierne i hans Øren. Og en af dem var mere haardnakket end alle de andre. Det var den, de alle havde sunget under den store Ringdans:

Nu har vi Jul igen,
Nu har vi Jul igen,
Og efter Julen kommer Paasken.

Nej, det er ikke sandt,
Nej, det er ikke sandt,
For derimellem har vi Fasten.

Det hørte den lille Flygtning saa tydelig, saa tydelig. Og den Visdom, som laa gemt i den gamle Dansevise, listede sig ind i den lille nydelseslystne Vermlandsdreng, trængte ind i hver en Fiber af hans Legeme, blandedes i hver en Blodsdraabe, sugedes ind i Hjerne og Marv. Saadan er det; det er Sandhed. Mellem Jul og Paaske, mellem Fødsdens og Dødens Fester kommer Livets lange Faste. Af Livet skal man ingenting forlange; det er en stakkels fattig Faste. Selv om det forstiller sig aldrig saa godt — man skal ikke tro det. Næste Øjeblik er det igen graat og grimt. Det kan ikke gøre ved det, Stakkel. Det er nu engang ikke anderledes.

Og Peter Nord følte sig ganske stolt over at have afluret Livet dets dybeste Hemmelighed.

Nu syntes han rigtig, han kunde se den graa Fru *Faste* liste sig frem over Jorden i Tigger-skikkelse med Fastelavnsriset i Haanden. Han hørte, hvordan hun skar Tænder ad ham. «Du har villet fejre Glædens og det gode Humørs Fest midt i den Fastetid, som kaldes Livet. Derfor skal Skam og Skændsel komme over Dig, indtil Du bedrer Dig.»

Men han havde bedret sig, og Fru *Faste* havde beskyttet ham. Han havde ikke behøvet at løbe længer bort end til den store Handelsby, thi han var aldrig bleven eftersporet. Han var bleven Arbejder paa et mekanisk Værksted, han var bleven stærk og energisk, han var bleven alvorlig og sparsommelig. Han havde fine Søndagsklæder, han skaffede sig lidt Kundskaber, laante Bøger og gik til Foredrag. Egentlig var der ikke andet tilbage af den trivelige Peter Nord end det hvide Haar og de brune Øjne.

Den Nat havde revet noget itu inden i ham, og det tunge Arbejde paa Værkstedet havde gjort Revnen større og større, saa at den fjantede Vermelandsdreng var krøbet helt ud og bort igennem den. Han snakkede ikke op mere, thi paa Værkstedet var det forbudt at tale, og derved fik han Vane til at holde sin Mund godt i. Han gjorde ingen Opfindelser mere, thi efter at han for Alvor var kommen til at passe Fjedre og Hjul, var der ingen Morskab ved det længer. Han forelskede sig ikke, thi Arbejds-kvarterets Kvinder tiltalte ham ikke, siden han havde lært den lille By's fintklædte Skønheder at kende. Han holdt ingen Mus, ingen Egern, havde i det hele intet at lege med. Han havde ingen Tid; han indsaa, at sligt var kun til

Unytte, og han tænkte med Skam paa den Tid, da han havde ligget i Slagsmaal med Gadedrengene.

Peter Nord var ikke med i Socialistforeningen, for han troede ikke paa Fremtiden. Han troede, at Livet ikke kunde være andet end graat, graat, graat. Peter Nord kedede sig altid, men han var saa vant dertil, at han ikke selv mærkede det. Peter Nord var stolt af sig selv, fordi han var bleven saa dydig. Han regnede selv sin Opkomst fra den Nat, da Glæden havde svigtet ham, og Fru Faste var bleven hans Ledsagerske og Støtte.

Men hvorledes kunde nu denne dydige Peter Nord komme op til den lille By midt paa en Arbejdsdag, i Ledtog med tre Sjovere, der var baade lurvede og fordrukne?

Han havde dog altid været en skikkelig Dreng, den stakkels Peter Nord. Og disse tre Sjovere havde han søgt at hjælpe paa, saa godt han kunde, skønt han havde foragtet dem. Da Vinteren var paa det strengeste, var han kommen med Brænde til det usle Hul, de boede i, og han havde lappet og stoppet paa deres Klæder. De holdt sammen som Brødre, de Fyre, fordi de hed Peter alle tre. Og nu fandt de sig i, for dette samme Navns Skyld, at Knøsen viste dem Vennetjenester, og naar de

om Aftenen havde faaet deres Kaffepunch lavet til og indtaget magelige Stillinger paa Træstolene, trakterede de ham, der sad og stoppede de mest gabende Huller paa deres Strømper, med Galgenhumor og Skipperløgne. Peter Nord holdt af det, skønt han ikke vilde erkende det for sig selv.

Saa traf det sig, at disse Sjovere havde faaet opsnappet nogle gamle Historier deroppe fra den lille By. Efter seks Aars Forløb naaede saaledes endelig den Efterretning Peter Nord, at Halfvorson havde lagt Halvhundredkrone-sedlen ud som en Snare for ham for at skræmme ham til at løbe bort. Og deres Mening var, at Peter Nord burde gaa til den lille By og give Halfvorson en Dragt Prygl.

Men Peter Nord var klog og besindig og fuld af denne Verdens Visdom. Han vilde aldeles ikke indlade sig paa de Dele.

De tre Petere sørgede for, at Historien kom ud i hele Arbejderkvarteret. Alle Mennesker sagde til Peter Nord:

«Gaa du derop, og giv Købmanden en Dragt Prygl; saa bliver du arresteret, og det kommer for Retten, og saa kommer hele Historien i Aviserne, og Fyren bliver til Skamme hele Landet over.»

Men Peter Nord vilde ikke. Det kunde være

morsomt nok, men Hævn er en dyr Fornøjelse, og Peter Nord vidste, at Livet er fattigt. Livet har ikke Raad til den Slags Forlystelser.

Da var de tre Sjøvere kommen til ham tidlig en Morgenstund og havde sagt, at nu vilde de gaa til den lille By og paa hans Vegne give Halfvorson Klø. «For at Retfærdigheden kan faa sin Gang her paa Jorden,» sagde de.

Og saa havde Peter Nord lovet at slaa dem ihjel alle tre, hvis de gik eet Skridt henimod den lille By.

Da holdt den ene af dem, som var en lille stumpet en og hed Lange Peter, en Tale for Peter Nord.

«Denne Jord,» sagde han, «er et Æble, som hænger i en Traad over en Ild for at blive stegt. Med Ilden mener jeg det ondes Rige, Peter Nord, og Æblet skal hænge tæt ved Ilden for at blive rigtig mørt og sødt; men hvis Traaden brister, og Æblet falder ned i Ilden, saa bliver det hele ødelagt. Derfor er det meget vigtigt, at Traaden holder, Peter Nord. Ved du nu, hvad jeg mener med Traaden?»

«Skal jeg gætte?» sagde Peter Nord.

«Med Traaden mener jeg Retfærdigheden, Peter Nord, og hvis Retfærdigheden ikke sker her paa Jorden, saa braser det hele ned i Ilden. Derfor maa den, der har noget at hævne, ikke

liste sig fra det; og vil han ikke straffe, saa maa andre gøre det.»

«Det er sidste Gang, jeg skal traktere nogen af Jer med Kaffepunch,» sagde Peter Nord, aldeles uberørt af Talen.

«Ja, det kan ikke hjælpe,» sagde Lange Peter. «Retfærdigheden maa have sin Gang.»

«Vi gør det ikke for at faa Tak af Dig, men for det ærlige Peternavns Skyld, for at det ikke skal komme i Vanrygte,» sagde den, som hed Rulle-Peter, og som var lang og ranglet.

«Naa, saa det Navn er saa fornemt af sig,» sagde Peter Nord og saa meget haanlig ud.

«Ja, det kreperer os, at de nu begynder paa Kroerne at snakke om, at du nok alligevel har haft i Sinde at stjæle Halvhundredsedlen, siden du ikke vil have Straf over Købmanden.»

Det Ord bed. Peter Nord for op og sagde, at nu vilde han banke Halfvorson.

«Ja, vi følger da med og hjælper til,» sagde Sjoerne.

Og saa drog de, fire Mand høj, afsted til den lille By. I Begyndelsen var Peter Nord mut og tvær og meget mere vred paa sine Venner end paa sin Fjende. Men da han kom til Broen over Elven og fik Byen at se, blev han helt forvandlet. Det var, som om han her havde mødt en lille grædende Flygtning og var

krøben ind i ham igen. Og jo mere han følte sig hjemme i den gamle Peter Nords Skikkelse, jo stærkere følte han, hvilken blodig Uret Købmanden havde gjort imod ham. Ikke nok med, at han havde villet friste ham og ødelægge ham; men det værste var, at han havde drevet ham ud af denne By, hvor Peter Nord vilde være bleven ved at være Peter Nord alle sit Livs Dage. Aa, hvor han havde haft det godt i de Dage, hvor han havde været glad og fornøjet, hvor Hjertet havde staaet aabent, og hvor Verden havde været smuk! Aa Herregud, havde han dog blot kunnet blive her! Og han tænkte paa sig selv, der var tavs og kedelig og alvorlig og flittig, som paa et fortabt Menneske.

Vreden imod Halfvorson kogte nu op i ham, og i Stedet for som hidtil at gaa bag efter Kammeraterne, ilede han forbi dem.

Sjoverne, der var komne hertil, ikke bare for at straffe Halfvorson, men for at udtømme deres Vrede over dette Uretfærdighedens Sted, vidste knap, hvad de skulde tage sig for. Her var ikke noget at gøre for en vred Mand. Ikke saa meget som en Hund at jage efter, ikke en Gadefejer at yppe Slagsmaal med, ikke en fin Herre at dænge til med Skældsord.

Det var ikke ret langt hen paa Aaret endnu;

Foraaret var lige paa Nippet til at gaa over til Sommer. Det var i Kirsebærblomsternes og Hæggebærblomsternes hvide Tid, da Syrenklaserne begyndte at folde sig ud, og Æbletræerne stod med deres yndige Knopper. Disse Mænd, der fra Gade og Havn var kommen lige ind i Blomsternes Rige, gjorde det en besynderlig Virkning paa. Tre Par Næver, der hidtil havde været resolut knyttede, løsnede lidt efter lidt deres vrede Knude, og tre Par Hæle dundrede lidt mindre karakterfast paa Stenbroen.

Fra Torvet saa de en Sti, der slyngede sig op ad Bjerget. Langs med den voksede der en Mængde Kirsebærtræer, der med deres hvide Kroner dannede Buer og Hvælvinger. Hvælvingerne var svævende lette og Grenene utrolig svage; alt var spædt, fint og barnligt.

Denne Kirsebærsti drog med tvingende Magt alles Blik til sig. Den gjorde et stærkt Indtryk paa Mændene. Thi hvad var det for et upraktisk Fæ, der plantede Kirsebær der, hvor enhver, der vilde, kunde plukke dem? De havde, før de kom, betragtet Byen som Uretfærdighedens faste Borg, fuld af Grusomhed og Tyranni; nu begyndte de at le ad den og saa smaat at foragte den.

Men den fjerde i Laget, han lo ikke. Hans

Hævnlyst flammede op vildere og vildere, thi han følte, at det var denne By, han burde have levet og virket i. Dette var hans tabte Paradis. Og uden at bryde sig om de andre ilede han forbi dem op ad Gaden.

De fulgte efter ham; og da de mærkede, at her kun var een Gade, og de langs med den ikke saa andet end Blomster, Blomster, Blomster, voksede deres Foragt og deres fredelige Sindelag. Det var maaske første Gang i deres Liv, de havde lagt Mærke til Blomster, men her kunde de ikke andet, thi Syrenklaserne fejede Huerne af dem, og Kirsebærblomsterne regnede ned over dem.

«Hvad Slags Folk tror I egentlig der bor i disse her Huse?» spurgte Lange Peter.

«Bier,» svarede Træsko-Peter uden at blinke. Naturligvis fik de nu ogsaa Mennesker at se. I Vinduer bag blanke Ruder og hvide Gardiner viste der sig nogle kønne unge Ansigter. De saa Børn lege paa Terrasserne højt oppe paa Bjergvæggen, men de var saa tavse og stiltfærdige, at de var nærvæd at tro, de var maledede.

Hvad skulde de gøre med en saadan By, med denne skønne Synderinde, der sov paa selve Dommens Dag?

De var inde i en Butik og købte Øl. Der

rettede de med uhyggelig Stemme nogle Spørgsmaal til Købmanden. De spurgte, om han troede, at Brandmajoren havde sine Sprøjter i Orden, om han var sikker paa, der var Knebel i Kirkeklokken, for hvis det skulde blive nødvendigt at klemte med den.

De gik derefter ud paa Gaden, tømte Ølflaskerne og kastede dem fra sig, alle Flaskerne imod det samme Hjørne med Larm og Støj, saa Skaarene fløj dem om Ørene. De syntes, det gjorde godt at faa lidt Spektakel.

De hørte Skridt bag sig, rigtige Skridt, haarde, lydelige Stemmer, Latter, megen Latter, og derhos en Klingren som af Metal. De studsede og trak sig tilbage til en Port. Det lød som et helt Kompagni.

Det var det ogsaa, men af unge Piger. Byens Tjenestepiger drog i samlet Flok ud til Fælleden for at malke. Dette gjorde det alledybeste Indtryk paa disse Storstadsmænd, disse Verdensborgere. Alle Byens Piger med Mælkespande! Det var næsten rørende.

De traadte pludselig frem af Porten og raabte: «Bu!»

Hele Skaren spredtes i et Øjeblik. Pigerne skreg og løb hver til sin Side. Kjolerne flagrede, Hovedtørklæderne fløj af, Mælkespandene trillede langs ad Gaden.

Og samtidig hørte man, langs ned ad hele Gaden, dumpe Lyd af Døre og Porte, der blev slaaet i, af Kroge og Klinker og Slaaer.

Længere nede paa Gaden stod en stor Lind, og under den sad der en gammel Kone ved et Bord og solgte Brystsukker og Kager. Hun rørte sig ikke, hun saa sig ikke om, hun sad bare ganske stille. Sove gjorde hun heller ikke.

«Hun er af Træ,» sagde han, der hed Træsko-Peter, og som havde faaet sit Navn deraf, at han en Gang havde boet hos en Træskomand.

«Nej, af Sten,» sagde Rulle-Peter.

De gik ved Siden af hinanden alle tre; da de kom udfor Konen, begyndte de at dingle. De dinglede over mod hende, Bordet fik et Skub, og Konen gav sig til at skænde.

«Hun er sgu hverken af Træ eller Sten,» sagde de, «men af Edder og Forgift.»

Hele Tiden havde Peter Nord ilet afsted uden at bryde sig om dem, men nu var de endelig naaet til Halfvorsons Butik, og der stod han og ventede paa dem.

«Jeg skulde vel mene, at denne Sag ikke kommer andre ved end mig,» sagde han. «Og nu vil jeg gaa alene ind og afgøre den. Gaar det saa ikke for mig, kan I jo altid prøve.»

De nikkede: «Gaa du bare, Peter Nord, vi skal nok vente her udenfor.»

Peter Nord gik ind, traf et ungt Menneske alene i Butikken og spurgte efter Halfvorson. Han fik straks at vide, at denne ikke var hjemme. Han gav sig i Snak med Butikssvenden og fik en hel Del at vide om hans Husbond.

Halfvorson var aldrig bleven tiltalt for Brændevinshandelen. Hvordan han havde baaret sig ad mod Peter Nord, vidste Gud og Hvermand, men ingen talte nu længer om de gamle Historier. Halfvorson havde slaaet sig op, og han var nu ikke saa slem længer. Han var ikke mere ubarmhjertig mod Debitorerne og gik ikke længer og lurede paa Butikssvendene. I den allersidste Tid havde han slaaet sig paa Havebrug. Han havde anlagt en Have rundt om Huset og holdt sig en Køkkenhave ude ved Bomhuset. Nu arbejdede han saa ivrigt i sine Haver, at han næsten ikke længer tænkte paa at samle Penge.

Peter Nord følte et Stik i Hjertet. Naturligvis var Manden god. Han var jo ikke bleven jaget ud af Paradiset. Naturligvis blev man god af at bo her.

Edith Halfvorson var endnu hos Farbroderen, men hun var syg for Tiden. Hendes Bryst var

svagt, siden hun i Vinter havde haft Lungebetændelse.

Medens Peter Nord fik dette at vide og mere endnu, stod hans tre Kammerater udenfor og ventede paa ham.

I Halfvorsons skyggeløse Have var der blevet lavet en Løvhytte af Birkegrene, for at Edith kunde sidde derude i disse smukke varme Foraarsdage. Det gik langsomt for hende at komme til Kræfter, men der var ikke længer nogen Fare for hendes Liv.

Det er saa med nogle Mennesker, at man skulde tro, de manglede Evnen til at leve. Ved den første Sygdom, der rammer dem, lægger de sig til at dø.

Og Halfvorsons Broderdatter var for længe siden træt af alt, af Kontoret, af den lille mørke Butik, af Sliddet for at tjene Penge. Da hun var sytten Aar, havde det været hende en Spore, at hun vilde tilkæmpe sig en ordentlig Omgang og en god Vennekreds; derefter havde hun sat sig til Opgave at forsøge paa at holde Halfvorson paa Dydens Vej, men nu var alt opnaaet. Hun kunde nu gerne dø.

Hun var en elastisk Natur, en rigtig Staal-fjedernatur. Lutter Nerver og Liv, saa længe noget trykkede og pinte hende. Hvor hun havde arbejdet, med List og Forstillelse, med

kvindelig Blidhed og kvindelig Trods, inden hun havde faaet sin Farbroder bragt dertil, at han indsaa, at Historier som den med Peter Nord aldrig maatte ske mere! Men nu var han bleven tam og kuert, og hun havde intet mere, der interesserede hende. Ja — og nu skulde hun jo dog alligevel ikke dø!

Hun laa og spekulerede over, hvad hun skulde finde paa, naar hun blev rask. Pludselig for hun sammen ved at høre en lydeligt erklære, at han vilde gaa ind alene og opgøre sin Regning med Halfvorson. Og saa svarede en anden: «Gaa du bare, Peter Nord!»

Men Peter Nord var jo det forfærdeligste, det usaligste Navn. Det betød jo en Genopvaagnen af alt det gamle skrækkelige. Edith rejste sig skælvende, og i det samme kom der tre skrækkeligt udseende Mandfolk om Hjørnet af Huset, stillede sig op og stirrede paa hende. Der var ikke andet end et lavt Stakit og en tynd Hæk mellem hende og Gaden.

Edith var alene. Pigerne var gaaet ud at malke, og Halfvorson arbejdede i sin Have ude ved Bomhuset, skønt han havde bedt Butiksvenden sige, at han var bortrejst, thi han generede sig over sit Sværmeri for Gartneriet. Hun blev forfærdelig bange for de tre Mænd saavel som for ham, der allerede var inde i

Butiken. Hun var vis paa, de vilde gøre hende Fortræd. Og saa begyndte hun at løbe saa hurtigt hun kunde, ikke ind i Huset, men op ad Bjerget til, ad de stejle glatte Gange og de smaa Trætrapper, som førte fra den ene Terrasse til den anden.

De fremmede Mænd fandt det uendelig morsomt, at hun løb for dem. De kunde ikke lade være at lade, som om de vilde efter hende. En af dem sprang op paa Stakittet, og de andre hujede ad hende med vældig Stemme.

Edith løb, som man løber i Drømme, aandeløs, snublende, i Dødsens Angst, med en rædselsfuld Fornemmelse af, at man egentlig ikke kommer af Pletten. Alle mulige Følelser stormede ind paa hende og rystede hende saaledes, at hun syntes, hun maatte dø. Ja, hvis en af disse Mænd naaede hende og lagde sin Haand paa hende, da vidste hun, at hun vilde dø. Da hun var naaet til den øverste Terrasse og vovede at se sig om, mærkede hun, at de stod ganske rolige nede paa Gaden og ikke engang saa efter hende. Da kastede hun sig aldeles udmattet ned paa Jorden. Men Anstrængelsen og Angsten havde været mere end hun kunde taale. Hun følte, at der var noget, der ligesom brast i hende, og straks efter strømmede Blodet over hendes Læber.

Hun blev funden næsten døende af Pigerne, da de kom hjem fra at malke. Hun kom til Live igen for denne Gang, men derefter vovede ingen at haabe paa, at hun skulde leve længe iblandt os.

Det blev ikke straks bekendt, at hun var bleven skræmmet. Hun talte ikke om, at hun havde set de fremmede Mænd. Havde hun gjort det, er det ikke sikkert, at de var sluppet levende ud af Byen. Det gik dem ilde nok endda.

Thi da Peter Nord igen kom ud til dem og fortalte, at Halfvorson ikke var hjemme, gik de alle fire Arm i Arm ud af Byen gennem Toldbodporten og opsøgte sig en solbeskinnet Bakke, hvor de kunde sove Tiden bort, til Købmanden kom hjem. Men ud paa Eftermiddagen, da Byens Mænd og Karle, der havde arbejdet ude paa Marken, kom hjem, fortalte Kvinderne dem om Sjoernes Optog og om deres truende Spørgsmaal i Butiken, hvor de havde købt Øl, og om hele deres udfordrende Opførsel. Og Kvinderne overdrev Tingene ikke saa lidt i deres store Forskrækkelse. Mændene, som antog, at Hus og Hjem var truet, blev harmfulde og besluttede at fange Fredsforstyrrelserne. De fik en modig Mand til Anfører, tog nogle ordentlige Knipler med og begav sig af Sted.

Nu var der sandelig Liv nok i Byen. Kvin-

derne kom ud paa Stentrapperne og forskrækkede hverandre efter Evne. Det var baade uhyggeligt og spændende.

Det varede ikke længe, før Hæren vendte tilbage med sit Bytte. De havde dem alle fire. De havde omringet dem sovende og fanget dem.

Nu kom de med dem; de drev dem, som de var Dyr. De stødte og slog til dem.

Sejrherrerne var som gale af Hæventørst. De slog blot af Lyst til at slaa. Naar en af Fangerne i Fortvivlelse knyttede Næven ad dem, fik han et Slag i Hovedet, der kastede ham omkuld, og derpaa haglede der Slag over ham, til han rejste sig og gik videre.

De fire Mænd var Døden nær.

Det er saa smukt i de gamle Digte. Den overvundne Helt maa stundum vandre i Lænker i sin sejrende Fjendes Triumftog. Men han er stolt og skøn selv i Modgangen. Og Tilskuernes Øjne søge ham lige saa fuldt som den lykkelige, der har besejret ham. Skønhedens Taarer og Kranse tilhøre den selv i Ulykken misundelsesværdige.

Men hvem vilde sværme for den stakkels Peter Nord? Hans Arbejderbluse var reven itu, og hans hvide Haar var klæbet sammen af Blod. Hans Kammerater var som Ranker i Høstvinden, uden Styrke og Saft. Han var den

stærke, og han fik de fleste Slag. Han saa fæl ud, som han gik der. Han brølede uden at vide af det. Drengene og unge Karle hængte sig fast i ham, og han slæbte dem med sig lange Stykker af Vejen. Een Gang stansede han og slængte det Smaakryb i Gaden. Lige som han var færdig til at flygte, fik han et Slag i Hovedet af en Knippel og styrtede. Han for op igen, halvt bedøvet, vaklede fremad, overdænget af Slag, med Drengene hængende som Igler ved Arme og Ben.

Det var som et helt Vanvidsanfald. Efter at disse fredelige Arbejdere først var kommen til at slaa, aabenbarede de en Grumhed og Vildhed, som de aldrig havde troet sig selv i Stand til.

Saa mødte de den gamle Raadmand, som havde spillet sin Eftermiddagswhist i Gæstgivergaardens Have. «Ja saa,» sagde han, «saa I bringer dem op i Arresthuset?»

Og han stillede sig i Spidsen for Toget, raabte og ordnede, og inden eet Sekund saa alting ordentligt og fornuftigt ud. Fanger og Fangevogtere drog afsted i al Fredsommelighed, men Byfolkenes Kinder blussede; nogle stødte i Stenbroen med Kniplerne, andre lagde dem paa Skuldren som Geværer. Og saaledes blev Sta-

dens Fanger overgivet til Politiets Forvaring og saf ind i Arresthuset paa Torvet.

De, der havde reddet Byen, stod længe udenfor og talte om deres Mod og den store Bedrift. Og siden hen, om Nætterne, i Gæstgivergaardens lille Stue, naar Røgen staar som en tæt Sky, og myndige Mænd blande sig deres Midnatstoddy, da gaar Bedriften forstørret igen. Da vokse de i Gyngestolene, da hæve de sig i Sofahjørnerne, da ere de alle Helte. O, hvilken Daadskraft der slumrer i de store Minders lille By! O, du frygtelige Arv, du gamle Vikingeblood!

Men den gamle Raadmand var ikke glad ved Sagen. Den gamle Løvetæmmer kunde ikke rigtig forlige sig med, at Vikingebloodet atter var brust op. Og mens hans Tanker drejede sig herom, kunde han ikke sove, men han gik atter ud paa Gaden og vandrede langsomt ned mod Torvet.

Byen laa i Foraarsnattens milde Lys. Taarnuhrets ensomme Viser pegede paa elleve. Kuglen paa Keglebanen rullede ikke længer. Gardinerne var nedrullede; det var, som om Husene sov med lukkede Øjenlaag. De lodret opstigende Bjergskraaninger stod sorte som i Sorg. Men midt i al denne Død var der eet, som vaagede; Blomsterduften sov ikke. Den listede sig over

Lindehækkerne, kom farende ud af Haverne, jog op og ned ad Gaden, klatrede op til hvert et Vindue, der stod paa Klem, hver en Træk-rude, der indsugede frisk Luft. Og hver og en, som Blomsterduften naaede til, saa straks hele den lille By for sig, skønt Mørket nu lagde sig over den. Han saa den som Blomsternes By, hvor ikke Hus laa ved Hus, men Have ved Have. Han saa disse Kirsebærtræer, der slog deres hvide Hvælvinger over den stejle Skovsti, disse Syrenklasser, disse svulmende Rosenknopper, disse stolte Pæoner, disse Snedriver af Blomsterblade paa Marken under Hæggebærtræerne.

Den gamle Raadmand gik i dybe Tanker. Han var saa vis og saa gammel. Halvfjerdsindstyve Aar var han nu, og i fyrretyve havde han styret Byen. Men i Nat spurgte han sig selv, om det havde været ret at dæmpe og kue, som han havde gjort. Maaske han burde have taget det anderledes, ikke tilladt dem at have Fred og gode Dage, men tvunget dem, jaget dem, pisket dem fremad.

«Jeg har haft Byen i min Haand,» tænkte han, «men jeg har ikke gjort den til noget stort.» Og han tænkte paa Byens store Fortid og blev mere og mere uvis, om han havde gjort ret.

Han stod nu ved Torvet, hvor Udsigten aabner sig over Elven. En Baad kom roende, En Flok søvnige unge Mennesker kom hjem fra en Udflugt. Lysklædte unge Piger sad ved Aarerne. De styrede under Brohvælvingen, men der gik Strømmen strid, og de blev drevet tilbage. Det blev en heftig Kamp. Deres slanke Legemer bøjede sig tilbage, saa de laa langs Baadkanten. Bløde Armmuskler spændtes, Aarerne krummede sig som Buer. Luften fyldtes af Larm, af Latter og Tilraab. Gang efter Gang sejrede Strømmen, de blev ynkelig drevet tilbage. Og da de endelig overvundne maatte gaa i Land ved Torvebroen og overlade Mændene at føre Baaden hjem, hvor var de da røde og ærgerlige, og hvor de lo! Hvor deres Latter klang langt ned ad Gaden! Hvor deres bredskyggede lyse Hatte, deres lette flagrende Sommerkjoler frydede den melankolske Nat!

Da saa den gamle Raadmand med sin Sjæls Øjne — thi med de legemlige kunde han ikke se dem i Mørket — alle deres unge Ansigter, deres smukke klare Øjne og hvide Pander og røde Læber. Da rettede han sig i Stolthed. Den lille By var ikke uden Glans. Andre Byer havde andet at rose sig af, men ikke kendte han nogen, der var rigere paa Blomster og paa den Kvindeskønhed, der fryder Menneskenes Øjne.

Og den gamle tænkte med fornyet Mod paa sin dæmpende og tæmmende Virksomhed. Og saa forbarmede han sig over de stakkels Fanger.

Han gik hen og vækkede Fiskalen og talte med ham. «Kan nogen,» sagde han, «have Ret til at stænge et Menneske ude fra Nattens Skønhed, fra denne hellige Stilhed, fra denne Luft, fra denne Blomsterduft, fra disse unges Latter og Spøg?»

Og Fiskalen tænkte som han, at ifølge Byens gamle Lov kunde ingen holdes i Fængsel en saadan velsignet Nat.

Hvorpaa de gik til Fængslet og lukkede op for Peter Nord og hans Kammerater.

«Thi,» sagde de, «denne By er som den meliske Afrodite. Den har dragende Skønhed, og den mangler de fastholdende Arme. Vale!»

III.

Det er næsten, som om jeg var nødt til at forlade Virkeligheden og flygte ud til Eventyrets og Urimelighedens Verden for at kunne fortælle, hvad der nu skete. Havde den unge Peter Nord været en Per Svinedreng med Guld kronen under Hatten, da vilde alt være faldet simpelt og naturligt. Men nu er der vel ingen, der vil tro

mig. Ingen kan vide, hvor mange mærkelige Ting der altid sker deroppe i den lille By. Ingen kan vide, hvor mange fortryllede Prinsesser der gaar og venter paa Eventyrets Svinedreng.

Først saa det ud til, at der ikke skulde blive noget videre Eventyr af. Thi da Peter Nord var bleven befriet af den gamle Raadmand og for anden Gang maatte flygte fra Byen med Skam og Skændsel, kom de samme Tanker over ham, som da han forrige Gang flygtede. Og pludselig lød Polskans Toner i hans Øre, og højest blandt dem alle lød den gamle Ringdans:

Nu er det Jul igen,
Nu er det Jul igen,
Og efter Julen kommer Paasken.
Og det er ikke sandt,
Og det er ikke sandt,
Thi derimellem kommer Fasten.»

Og han saa tydelig den gulblege Fru *Faste* komme listende hen over Jorden med sit Ris i Armen. Og hun raabte efter ham: «Ødeland, Ødeland! Du har villet fejre Hævnens og Oprejsningens Fest i den Fastetid, som kaldes Livet. Har Du Raad til saadanne Udgifter, Dumrian?»

Derpaa havde han paany svoret hende Lydig-

hed og var atter bleven den stilfærdige, sparsommelige Arbejder. Han stod igen fredelig og fornuftig ved sit Arbejde. Ingen skulde tro, at det var ham, der havde brølt i Vildskab og slængt Smaadrene i Gaden, som det forfulgte Elsdyr ryster Hundene af sig. Ingen kunde se det mindste Glimt af Guld kronen i det hvidgule Haar.

Men nogle Uger senere kom Halfvorson ind til ham paa Fabriken. Han havde opsøgt ham efter sin Broderdatters Ønske: hun vilde, om muligt, tale med ham endnu i Dag.

Peter Nord begyndte at ryste og bæve, da han fik Halfvorson at se. Det var, som om han havde faaet Øje paa en slimet Slange. Han vidste ikke, hvad han havde mest Lyst til: at slaa ham eller løbe sin Vej for ham, men saa opdagede han, at der var noget alvorligt paa Færde med Halfvorson.

Købmanden havde det gnavne Udseende, som man faar af at gaa i stærk Blæst. Ansigtsmusklerne var spændte, Munden sammenkneben, Øjnene røde og taarefyldte. Han kæmpede øjensynlig med en Lidelse, som bestandig gnavede og pirrede.

Det eneste hos ham, der var uforandret, var Stemmen. Den var stadig lige umenneskelig udtryksløs.

«Du behøver ikke at være bange for den gamle Historie og heller ikke for den ny,» sagde Halfvorson, da han saa, at Peter Nord betænkte sig. «Det er nok blevet bekendt, at Du var med blandt de Sjøvere, der gjorde Optøjer hjemme hos os forleden, og da vi nok antog, at de var herfra, fik jeg dig opspurgt. Edith er lige ved at dø,» vedblev han, og det trak i hele Ansigtet, som om det skulde gaa itu. «Hun vil tale med dig, inden hun dør. Men vi vil dig ikke noget ondt.»

«Jeg skal nok komme,» sagde Peter Nord.

Snart sad de begge paa Dampskibet. Peter Nord sad der pyntet med sine fine Søndagsklæder. Og under Hatten legede og lo alle hans Drengedrømme — de slog en Kongekrone om hans hvide Haar. Det Bud fra Edith gjorde ham ganske svimmel. Havde han ikke altid tænkt, at de fine Damer vilde elske ham? Og nu var der en af dem, der vilde se ham, inden hun døde. Det vidunderligste af alt vidunderligt! Nu sad han og tænkte paa, hvordan hun havde været. Hvor stolt, hvor livsfrisk! Og nu skulde hun dø. Han blev saa bedrøvet for hendes Skyld. Men at hun havde gaaet og tænkt paa ham i alle disse Aar! Der kom som en varm, mild Vemod over ham.

Han var nu helt sig selv igen, den gamle,

gale Peter Nord. Saa snart han nærmede sig den lille By, veg Fru Faste og al hendes Magt bort fra ham.

Halfvorson kunde ikke holde sig stille et eneste Øjeblik. Den voldsomme Storm, som kun han følte, drev ham frem og tilbage paa Dækket.

Hver Gang han kom forbi Peter Nord, mumlede han et Par Ord, saa denne kunde mærke, ad hvilke Veje hans bedrøvede Tanker vandrede.

«De fandt hende paa Marken, halvdød — der var fuldt af Blod omkring hende,» sagde han en Gang. Og en anden Gang: «Var hun ikke god? Var hun ikke smuk? Hvorfor skulde det gaa hende saadan?» Og en anden Gang: «Hun har ogsaa gjort mig til et skikkeligt Meneske. Jeg kunde ikke holde ud at se hende sidde der, saa lang som Dagen var, og ødelægge Kassebogen med sine Taarer.» Saa kom dette: «Listig var hun for Resten. Forstod at indsmigre sig hos mig, gjorde det hyggeligt for mig derhjemme. Skaffede mig Omgang med de fine. Jeg forstod nok, hvor hun vilde hen, men kunde ikke modstaa hende.» Han gik helt ud i Forenden af Skibet. Da han kom igen, sagde han: «Jeg kan ikke taale at tænke paa, at hun skal dø.»

Og alt dette kom med denne hjælpeløse

Stemme, som han hverken kunde hæve eller dæmpe. Peter Nord havde en stolt Fornemmelse af, at en saa højtbenaaet Mand som han, der bar Kongeringen om sin Pande, ikke havde Ret til at være vred paa Halfvorson. Han var skilt fra andre Mennesker ved sin Døvhed og kunde ikke vinde deres Kærlighed; derfor maatte han behandle dem alle som Fjender. Man kunde ikke maale ham med samme Maal som andre.

Men saa sank Peter Nord atter hen i sine Drømme. Hun havde altsaa ikke glemt ham i alle disse Aar, og nu kunde hun ikke dø, før hun havde set ham igen. Aa — at tænke sig, at en ung Pige i alle disse Aar havde gaaet og tænkt paa ham, elsket ham, savnet ham!

Saa snart de var kommen i Land og op til Købmandens Hus, blev han ført til Edith, som ventede ham i Lysthuset. Den lykkelige Peter Nord behøvede ikke at vaagne af sine Drømme, da han saa hende. Et fagert Drømmesyn var hun, denne unge Pige, der visnede bort om Kap med de rodløse Birketræer omkring hende. Hendes store Øjne var blevne mørkere og klarere. Hendes Hænder var saa tynde og gennemsigtige, at man var som bange for at røre ved dette aandeliggjorte Legeme.

Og hende var det, der elskede ham. Naturligvis maatte han straks elske hende igen, højt,

brændende! Det var Salighed, efter saa mange Aar atter at føle sit Hjerte blive varmt ved Synet af et Menneske.

Han var bleven staaende ved Indgangen til Lysthuset, medens Øjne, Hjerte og Hjerne arbejdede paa det ivrigste. Da hun saa, at han blev staaende og stirrede paa hende, begyndte hun at smile med det mest fortvivlede Smil i Verden, dette de syges Smil, som siger: «Se, saadan er jeg bleven, bryd dig ikke om mig. Jeg kan ikke være smuk eller tiltalende længer. Jeg skal snart dø.»

Det førte ham tilbage til Virkeligheden. Han saa, at han ikke havde med et Drømmesyn at gøre, men med en Aand, der var i Færd med at flygte, og som derfor havde gjort sit Fængsels Vægge saa skøre og gennemsigtige. Nu saas det saa tydeligt paa hans Ansigt og paa den Maade, hvorpaa han greb Ediths Haand, at han paa een Gang led alle hendes Lidelser, at han havde glemt alt andet i Sorg over, at hun skulde dø, saa den syge kom til at føle den dybeste Medynk med sig selv og fik Taarer i Øjnene.

Ak, hvilken Medfølelse han havde med hende fra det første Øjeblik! Han forstod straks, at hun ikke havde Lyst at græde. Naturligvis greb det hende at se ham, hun havde savnet saa længe, men det var hendes Svaghed nu,

der gjorde, at hun forraadte sig selv. Hun vilde naturligvis ikke have, at han skulde lægge Mærke dertil. Og saa greb han til et uskyldigt Samtaleæmne.

«Ved De noget om, hvordan det gik mine hvide Mus?» spurgte han.

Hun saa paa ham med Beundring. Det var, som om han vilde lette hende Vejen. «Jeg slap dem ud i Butikken,» svarede hun. «Det er gaaet dem godt.»

«Aa nej, da! Er der endnu nogen tilbage af dem?»

«Halfvorson siger, at han aldrig bliver af med Peter Nords Mus.»

«Det var en brillant Race,» sagde Peter Nord stolt.

Samtalen standsede for en Stund. Edith lukkede Øjnene som for at hvile, og han tav ærbødig. Hans sidste Ord forstod hun ikke. Han havde slet ikke berørt det om Hævn. Da han begyndte at tale om Musene, havde hun troet, at han forstod, hvad det var, hun vilde ham. Hun havde jo forstaaet, at han for et Par Uger siden var kommen hertil for at hævne sig. Den stakkels Peter Nord! Mange Gange havde hun tænkt paa, hvordan det vel var gaaet ham. Mange Nætter havde den skrækslagne Drengs Angstgraad gaaet igen i

hendes Drømme. Det var til Dels for hans Skyld, fordi hun ikke mere vilde opleve en saadan Nat, at hun havde sat sig for at gøre sin Onkel bedre, havde gjort Hjemmet til et Hjem for ham, ladet den ensomme føle Værdien af at have en deltagende Ven om sig. Nu var hendes Skæbne forbunden med Peter Nords. Hans Hævntog havde skræmt hende til Døde. Saa snart hun var kommen lidt til Kræfter efter det svære Anfald, havde hun bedt Halfvorson om at opsøge ham.

Og nu sad Peter Nord der og troede, at det var af Kærlighed til ham, hun havde ladet ham kalde; han kunde jo ikke vide, at hun antog ham for at være hævnlysten, raa, forfalden, en Dranker og Slagsbroder. Han, der var et Forsyn for hele Ungdommen i Arbejderkvarteret, hvor kunde han ane, at hun havde kaldt ham hid for at præke Dyd og gode Sæder for ham? for hvis ikke andet kunde hjælpe — da at sige til ham: «Se paa mig, Peter Nord. Det er din Ubetænkksomhed, din Hævnlyst, der er Aarsag i min Død. Tænk paa det og begynd et nyt Liv.»

Han var kommen smykket med Livslyst og Drømme for at fejre Kærlighedens Fest, og hun laa der og tænkte paa at sænke ham ned i Angerens sorte Dyb.

Men det var vel noget af Glansen fra Kongekronen, der straaledede hende i Møde, som gjorde hende betænkelig, saa hun besluttede først at forhøre ham.

«Men Peter Nord, var det virkelig Dem, der var her med de tre skrækkelige Mennesker?»

Han rødmede og saa til Jorden. Saa maatte han fortælle hende hele Historien om Hævntogtet med hele sin Skam og Skændsel. Først, hvor umandig sen han havde været til at kræve Retfærdighed, og at han kun var gaaet tvungen, og saa, at han var bleven slaaet og ydmyget i Steden for selv at slaa. Han turde ikke se op, mens han talte, han turde ikke vente, at selv disse milde Øjne skulde se paa ham med Overbærenhed. Han følte, at han sad der og afklædte sig al den Glans, hun maatte have omgivet ham med i sine Drømme.

«Men, Peter Nord, hvordan skulde det være gaaet, hvis I havde truffet Halfvorson?» spurgte Edith, da han var færdig.

Han hang med Hovedet mer og mer. «Jeg saa ham,» sagde han. «Han var ikke rejst bort. Han arbejdede i sin Have nede ved Toldboden. Svendene i Butiken fortalte mig det altsammen.»

«Og hvorfor hævnedes De Dem saa ikke?» sagde Edith.

Han skulde altsaa ikke spares for noget af

det altsammen. Men han følte hendes spejdende Blik hvile paa sig, og han begyndte lydigt.

«Da de tre andre havde lagt sig til at sove paa Bakken, gik jeg ud og ledte efter Halfvorson. Han gik i Haven og satte Ris i et Ærtebed. Det maatte have øsregnet Dagen før, for Ærteplanterne var slaaede til Jorden; nogle Blade var piskede itu, andre overstænkede af Jord. Det var som et Sygehus, og Halfvorson gik og var Doktor. Han løftede dem op saa forsigtigt og hjalp de smaa Stakler at hage sig fast i Risene. Jeg stod og saa paa det. Han kunde jo ikke høre mig, og han havde ikke Tid at se op. Jeg prøvede paa at holde min Vrede lige stærk, men hvad skulde jeg gøre? Jeg kunde ikke fare løs paa ham, saa længe han syslede med Ærterne. Min Tid kommer vel, tænkte jeg. Men saa for han op og slog sig for Panden, og for hen til Mistbænken. Der lettede han paa Vinduerne og saa ind, og jeg kiggede med, for han saa ud, som om han var i den største Fortvivelse. Ja, det var ogsaa et slemt Syn. Han havde glemt at skygge for Solen, og der maa have været gruelig hedt under Glasset. Agurkerne laa som halvdøde og gispede efter Vejret, nogle Blade var visnede og andre hang slappe. Jeg blev ogsaa saa betaget, at jeg ikke tog mig i Agt, saa Halfvorson fik min Skygge

at se. «Aa, hør! tag Vandkanden, som staar ved Asparagusbedene, og løb ned til Elven efter Vand,» sagde han uden at se op. Han troede vel, at jeg var Havekarlen. Og saa løb jeg.»

«Løb, Peter Nord?»

«Ja, for Agurkerne skulde da ikke lide for min Skyld. Jeg syntes nok, at det var karakterløst og dumt, men jeg kunde ikke lade være. Jeg vilde se, om de kunde rejse sig igen. Da jeg kom igen, havde han løftet Vinduerne af og stod og stirrede lige fortvivlet. Jeg stak Kanden i Haanden paa ham, og han begyndte at vande. Ja, det var næsten, som man kunde se, hvor godt det blev optaget der nede i Drivbænken. Jeg syntes næsten, de begyndte at rejse sig, og det syntes han vist med, for han begyndte at le. Saa løb jeg.»

«Løb De, Peter Nord? løb?» Edith rejste sig i Lænestolen.

«Jeg kunde ikke slaa ham,» sagde Peter Nord.

Da fik Edith et endnu stærkere Indtryk af Glansen om den stakkels Peter Nord. Hun saa, det ikke behøvedes at sænke ham i Angerens Dyb med Syndens tunge Byrde om Halsen; hun saa, hvad han var for en Mand, saa blødhjertet, saa fintfølende. Hun sank tilbage, lukkede Øjnene og tænkte. Hun behøvede altsaa ikke at sige det til ham. Hun blev forundret ved

at føle det som en Lettelse, at hun slap for at gøre ham Sorg.

«Jeg er saa glad over, at De har opgivet Hævntankerne, Peter Nord,» begyndte hun venligt. «Det var det, jeg vilde bede Dem om. Det er mit Fribrev. Nu kan jeg dø rolig.»

Han trak Vejret dybt. Hun var ikke uvenlig. Hun viste ikke, hvor hun havde taget fejl af ham. Hun maatte holde meget af ham, naar hun kunde undskylde al denne Fejghed. Ti naar hun sagde, at hun havde ladet ham kalde for at bede ham afstaa fra Hævntankerne, saa var det vel kun af Undseelse, fordi hun ikke kunde tilstaa den rette Grund. Det var jo saa rigtigt af hende. Ham, som var en Mand, tilkom det at sige det første Ord.

«Hvor kan de lade Dem dø?» udbrød han. «Halfvorson og alle de andre, hvor kan de? Var jeg blot her, saa skulde De ikke faa Lov at dø. Jeg skulde give Dem al min Kraft; jeg skulde tage al Deres Lidelse.»

«Jeg lider ikke ret meget,» sagde hun, smilende ad hans store Løfter.

«Jeg sidder og tænker paa, at jeg vilde bære Dem hjem, som jeg plejede at gøre, naar jeg fandt en forfrossen Fugl eller en Egernunge, som jeg lagde varmt indenfor Trøjen. Hvor det vilde være let at arbejde, om man havde

noget saa varmt og blødt ventende paa en der hjemme. Men, hvis De var rask, var der vel saa mange —?»

Hun saa paa ham i træt Forbavselse, rede til at vise ham tilbage til hans rette Plads. Men hun maatte vel atter have set noget af Drømmenes Tryllekrone om Ungersvendens Hoved, ti hun bar over med ham. Han mente vel ingenting; han maatte vel tale, som han gjorde. Han var ikke som andre.

«Aa,» sagde hun ligegyldigt, «der er ikke saa mange, Peter Nord. «Der har vist aldrig været nogen for Alvor.»

Men nu skete der atter en Vending til Gunst for ham. I hendes Hjerte vaagnede pludselig den syges glubske Hunger efter Medlidenhed. Hun vilde have den Ømhed, den Medynk, som den fattige Arbejder kunde skænke hende. Hun trængte til at sidde længe i Nærheden af denne dybe, uegennyttige Deltagelse. Syge Mennesker kan ikke faa nok af sligt. Hun vilde læse det i hans Blik og i hele hans Væsen. Ordene var hende ligegyldige.

«Jeg holder af at se Dem her,» sagde hun. «Bliv siddende lidt endnu og fortæl mig, hvordan De har haft det i disse seks Aar.»

Mens han talte, laa hun og indsugede dette unævnelige, som strømmede fra den ene til den

anden. Hun hørte og hørte ikke. Men hun følte sig styrket og oplivet af en underlig, ubegribelig Sympathi.

Hun fik imidlertid dog et Indtryk af hans Fortællinger. Hun kom til at se ind i en ny Verden, fuld af gærende Haab, af stormende Kræfter. Hvor de dernede længtes og troede! Hvor de hadede og led!

«De undertrykte har det godt,» sagde hun.

I et Anfald af Levelyst faldt det hende ind, at dette kunde være noget for hende, hun som altid trængte til Tryk og Tvang for at finde Livet værd at leve.

«Var jeg rask,» sagde hun, «da havde jeg maaske fulgt med til den store By. Det kunde være morsomt at arbejde sig op sammen med en, man holdt af.»

Det gav et Sæt i Peter Nord. Her var jo nu den Bekendelse, han havde ventet paa hele Tiden. «Aa, kan De ikke leve?» bad han. Og han var aldeles straalende af Lykke.

Hun blev opmærksom. «Men dette er jo Kærlighed!» sagde hun til sig selv. «Og nu tror han, jeg er forelsket. Han er ikke rigtig klog, den Vermlandsdreng!»

Hun vilde straks bringe ham til Fornuft igen, men der var noget over Peter Nord paa denne Sejrens Dag, som hindrede hende deri. Hun

undsaa sig ved at ødelægge hans lyse Stemning. Hun følte Barmhjertighed med hans Daarskab og lod ham blive deri. «Det gør jo ikke noget, naar jeg dog snart skal dø,» sagde hun til sig selv.

Men hun sagde dog Farvel til ham straks efter, og da han spurgte, om han maatte komme igen, sagde hun bestemt Nej. «Men,» sagde hun, «De husker vor Kirkegaard her oppe paa Bjerget, Peter Nord? Der kan De gaa hen om et Par Uger og takke Døden for denne Dag.»

Da Peter Nord gik ud af Haven, mødte han Halfvorson. Han gik der i sin Fortvivlelse og fandt sin eneste Trøst i Tanken om, at Edith nu lagde al Angerens Byrde paa Forbryderen. For at se ham overvældet af Samvittighedsnag, ene og alene af den Grund havde han hentet ham. Men da den unge Arbejder kom ud, saa han, at Edith ikke havde sagt ham alt. Vel saa han alvorlig ud, men tillige som om han var svimlende lykkelig.

«Har Edith nu sagt dig, hvem der er Skyld i hendes Død?» spurgte Halfvorson.

«Nej,» svarede Peter Nord.

Halfvorson lagde Haanden paa hans Skulder, som for at han ikke skulde løbe sin Vej.

«Det er din Skyld, hun dør, dine fordømte Optøjers Skyld. Hun var nok lidt syg før, men

det var ingenting; ingen troede, at hun skulde dø; men saa kom du med de tre Skarns Mennesker, og de skræmte næsten Livet af hende, mens du var inde i Butikken. De jog efter hende, og hun løb for dem, løb saadan, at hun fik Blodstyrting. Aa, det var det, du vilde; du vilde hævne dig paa mig ved at dræbe hende, ved at gøre mig ensom og ulykkelig, uden eet Menneske om mig, der holder af mig. Al min Glæde vilde du tage fra mig, al min Glæde.»

Han vilde blive ved længer endnu, overvælde ham med Bebrejdelser, myrde ham med Forbandelser; men Peter Nord løb, som om et Jordskælv pludselig havde rystet Byen, saa alle Husene var ved at styrte sammen.

IV.

Bagved Byen staar Bjergets Vægge lodret op, men naar man — ad stejle Stentrapper og ad Stier, der er glatte af Grantræernes Naale — er klatret op ad dem, finder man, at Bjerget breder sig ud til et stort bølgeformigt Tag. Og deroppe finder man en fortryllet Skov.

Over hele Bjergvidden strækker der sig en Skov af Naaletræer uden Naale, en brun Skov, der dør om Foraaret og grønnes ved Efteraars-

tide, en livløs Skov, som flammer op i en sidste Livsglæde, naar andre Træer lægger Livets grønne Dragt af, en Skov, der vokser, uden at nogen begriber hvordan, som staar grøn under Rimfrost og brun under Dug.

Det er plantet Skov. Unge Fyrretræer ere blevne tvungne til at slaa Rod i Granitens Revner. Deres sejge Rødder have som hvasse Kiler boret sig ind i Revner og Sprækker. Det gik godt en Tidlang; de unge Træer voksede ranke op, og Rødderne borede sig fast ind i Kampestenen. Men endelig kunde de ikke komme længer, og da blev Skoven greben af en slet skjult Gnavenhed. Den vilde højt op, men ogsaa dybt ned, og da Vejen nedad var bleven stængt for den, syntes den ikke, at Livet var synderlig værd at leve. Hvert Foraar var den lige ved i Mismod at kaste Livets Byrde af. Hele den Sommer, mens Edith var Døden nær, stod Skoven ganske brun. Højt oppe over Blomsterbyen saa man langs Bjergkanten en mørk Bort af døende Træer.

Men ikke alt deroppe paa Bjerget er Uhygge og Dødskamp. Allerbedst som man gaar der mellem de brune Træer og føler sig saa nedtrykt, at man gerne kunde dø, ser man grønne Træer kigge frem. Blomsterduft slaar en i Møde, Fuglesang jubler og lokker. Da tænker man

paa Slottet østen for Sol og vesten for Maane, og paa Eventyrets Paradis, som er omgivet af stikkende Tjørnekrat. Og naar man saa naar hen til det grønne, til Blomsterduften og til Fuglesangen, ser man, at man er paa Kirkegaarden, paa den lille Bys Kirkegaard.

De dødes Hjem ligger i en Fordybning i Bjerget, som er fyldt med Jord. Indenfor den graa Stenmur ophører al Henvisnen, al Livslede. Ved Indgangen staar Syringer og bøjer sig under de tunge Blomsterklaser. Ahorn og Lindetræer spænder i frodig Vækst en skyhøj Hvælving over hele Pladsen. Jasminer og Roser blomstrer venligt op af den indviede Jord, og Ranker af Vedbend og Vintergrønt slynger sig om store gamle Gravstene.

Her findes en lille Plet, hvor Granerne vokser til Mastetræers Højde. Er det ikke, som om Ungskoven derude skammede sig ved at se paa dem? Ak, her findes Hækker, der fuldstændig er vokset ud af Hænderne paa den, der skulde pleje dem, som blomstrer og vokser uden Tanke om Saks eller Kniv.

Byen har nu ogsaa en anden Begravelsesplads, hvor de Døde kan komme hen uden synderligt Besvær. Det var tungt for dem at skulle herop om Vinteren, naar de stejle Skovstier og Trapper var islagte eller tilfygede.

Kisten knagede, Bærerne stønnede, den gamle Provst støttede sig tungt paa Klokkeren eller Graveren. Nu behøver man ikke at begrave andre deroppe end dem, der selv ønsker det.

Gravene deroppe er ikke smukke. Kun faa forstaar at berede de døde en skøn Bolig. Men det friske, bølgende Græs breder sin Fred og Skønhed over dem alle. Underlig højtideligt er det at vide, at de, som hviler der, vil gerne hvile der.

Den levende, som tyr derop efter en Dag varm af Arbejde, gaar der som blandt Venner. De, som sover, har jo ogsaa elsket de høje Træer og Stilheden.

Kommer en fremmed derop, saa fortæller man ham ikke om Død og Savn, men paa de store Stenkister, paa de brede Borgmestergrave sidder man og fortæller ham om Peter Nord, Drengen fra Vermland, og hans Kærlighed. Det er, som om det passede at fortælle den Historie heroppe, hvor Døden har mistet sin Brod, det er, som om den indviede Jord vilde juble over en Gang at have været Skuepladsen for vaagnende Lykke og genvakt Liv.

For det fjede sig saadan, at da Peter Nord var flygtet for Halfvorson, søgte han sin Tilflugt oppe paa Kirkegaarden.

Først løb han ned til Broen over Elven og

slog ind paa Vejen til den store Arbejderby. Men paa Broen blev den stakkels Flygtning staaende. Da var det helt forbi med Kongekronen om hans Pande. Den var forsvunden, som om den havde været spunden af Solstraaler. Sorgen havde ramt ham haardt, hele hans Legeme skjalv, hans Hjerter smertede, Hjernen laa i Dødskamp.

Da syntes han, han saa Fru *Faste* komme ham i Møde, for tredje Gang. Hun var meget venligere, meget mere huldsalig end før, men hun forekom ham blot saa meget mere ubehagelig.

«Naa, din Stakkel,» sagde hun, «nu maa det være forbi med dine Spilopper. Du har villet fejre Kærlighedens Fest i denne Fastetid, som kaldes Livet, men du ser, hvordan det gaar dig. Kom nu og vær mig tro; nu har du prøvet alt og har kun mig tilbage at holde dig til.»

Men han gjorde en Bevægelse, som vilde han støde hende fra sig. «Jeg ved, hvad du vil mig. Du vil føre mig ned til Arbejdet og Forsagelsen, men jeg kan ikke. Ikke nu, Fru Faste, ikke nu.»

Den gulblege Fru Faste smilede blidere og blidere. «Du er jo uskyldig, Peter Nord. Græm dig ikke saadan over noget, du ikke har forvoldt. Var Edith ikke god imod dig? Saa du

ikke, at hun havde tilgivet dig? Kom med til Arbejdet. Lev, som du har levet!»

Men Peter Nord blev heftigere og heftigere: «Synes du, det er bedre for mig, at jeg har dræbt netop hende, som har været god imod mig, hende, som holdt af mig. Havde det ikke været bedre, om jeg havde myrdet en, som jeg vilde myrde? Jeg maa gøre det godt. Jeg maa frelse hendes Liv. Nu kan jeg ikke tænke paa Arbejdet.»

«Aa, din Galning,» sagde Fru Faste, «den Forsoningsfest, som du vil fejre, er det dum-dristigste af det altsammen.»

Da gjorde Peter Nord fuldstændig Oprør mod sin mangeaarige Ven. Han haanlo ligefrem. «Hvad har du indbildt mig?» sagde han. «At du var en kedelig, gnaven gammel Kone med Favnen fuld af smaa Ris. Men du er en Troldkvinde, Liv. Du er et Vidunder. Du er skøn, og du er forfærdelig. Du selv kender ikke til Maal eller Grænse, hvorfor skulde jeg da kende det? Hvor kan du prædike Faste, du, som vil udøse en saadan Strøm af Sorg over mig? Hvad er de Fester, jeg har fejret, mod dem, som du stadig bereder. Gaa du med dit gulblege Maadehold. Nu vil jeg være gal, ligesom du selv.»

Han kunde ikke gaa et Skridt ned imod den

store Arbejderby. Og han kunde heller ikke vende lige om igen og gaa ned ad den lange Gade ind i den lille By. Men han gik opad Bjerget, ind i den fortryllede Naaleskov og vankede om blandt de stive stikkende unge Træer, til en venlig Sti førte ham til Kirkegaarden. Der opsøgte han den Krog, hvor Granerne var blevne saa høje som Mastetræer, og der kastede han sig dødtræt paa Jorden.

Han vidste ikke af sig selv, vidste ikke, om Tiden gik, eller om alt stod stille. Men da der var gaaet en Stund, hørte han Skridt og vaagnede op til en svag Bevidsthed. Det var, som om han længe, længe havde været borte fra sig selv. Nu saa han et Ligtog nærme sig, og straks dæmrede en forvirret Tanke i ham. Hvor længe havde han ligget her? Var Edith allerede død? Opsøgte hun ham her? Var den døde i Kisten ude paa Jagt efter sin Morder? Han skjælv og svedte Angstens Sved. Han laa godt gemt i den mørke Granlund, men han skælvede for, hvad der kunde være sket, dersom Liget havde fundet ham. Han bøjede et Par Grene til Side og saa ud; en forfulgt Rønningsmand kan ikke spejde mere vildt efter sine Forfølgere.

Det var en fattig Mands Ligtog. Følget var tarveligt og lidet talrigt. Uden Kranse sank Kisten i Graven. Ingen Ansigter bar Spor af

Taarer. Peter Nord havde endnu Forstand nok tilbage til at indse, at dette ikke kunde være Edith Halfvorsons Ligfærd.

Men om det end ikke var hende selv, hvem ved, om det saa dog ikke var en Hilsen fra hende. Peter Nord følte, at han ikke havde Lov til at flygte. Hun havde sagt, at han skulde komme op paa Kirkegaarden. Hun mente vel, at han skulde vente paa hende der, saa at hun kunde komme til at give ham hans Straf. Ligtoget var en Hilsen, et Tegn. Hun vilde, at han skulde vente paa hende der.

For hans dødssyge Hjerne hævede nu den lave Kirkegaardsmur sig saa høj som en Fæstningsvold. Han stirrede ængstelig paa den spinkle Gitterport, den var som den stærkeste Egetræs Dør. Han var fangen deroppe. Aldrig kunde han komme herfra, før hun selv kom herop og hentede ham til hans Straf.

Hvad vilde hun saa gøre med ham? Det vidste han ikke. Kun een Ting var tydelig og klar: at han maatte vente her, til hun kom og hentede ham. Maaske vilde hun tage ham med sig i Graven, maaske vilde hun befale ham at styrte sig ned fra Bjerget. Han kunde ikke vide det; men saa længe maatte han vente.

Men hans Fornuft kæmpede en fortvivlet Kamp: «Du er jo uskyldig, Peter Nord. Græm

dig ikke over det, du ikke har forvoldt. Hun har ikke sendt dig noget Bud. Gaa ned til Arbejdet. Løft din Fod, saa er du over Muren, rør en Finger, saa er Porten aaben.»

Nej, han kunde ikke. Som oftest gik han som i Taage, i Dvale. Hans Tanker var uklare, som naar man er ved at falde i Søvn. Kun een Ting vidste han: at han maatte blive, hvor han var.

Hun, som laa og visnede om Kap med de rodløse Birketræer, fik nu Nyt at høre. «Peter Nord, som du legede med en Sommerdag, gaar nu oppe paa Kirkegaarden og venter paa dig. Peter Nord, som din Farbroder har skræmt fra Vid og Sans, kan ikke gaa bort fra Kirkegaarden, før din blomstersmykkede Kiste kommer og henter ham.»

Den unge Pige slog Øjnene op, som for at se Verden endnu en Gang. Hun sendte Bud efter Peter Nord. Hun blev vred over disse Taabeligheder. Hvorfor kunde hun ikke faa Lov at dø i Ro? Hun ønskede ikke at bringe Samvittighedsnag over den Stakkel.

Budet kom tilbage uden Peter Nord. Han kunde ikke komme. Muren var for høj og Porten for stærk. Der var blot een, som kunde faa ham bort derfra.

I de Dage tænkte de ikke paa andet i den

lille By. «Han gaar der, han gaar der endnu,» fortalte de hinanden hver Dag. «Er han gal?» spurgte de som oftest, og en eller anden, der havde talt med ham, svarede, at han blev det ganske sikkert, naar «hun» kom. Men de var i høj Grad stolte af denne Kærlighedens Martyr, som gav deres By Glans. Fattige Folk bragte ham Mad; de rige listede sig op paa Bjerget for at opsnappe et Glimt af ham.

Men Edith, som ikke kunde komme af Pletten, som laa der saa magtesløs og skulde dø, hun, som havde saa god Tid til at tænke, hvad syslede hun med, hvad drejede hendes Tanker sig om Dag og Nat? Aa, Peter Nord, Peter Nord. Saa hun ikke bestandig for sig den Mand, som elskede hende, som var ved at miste Forstanden for hendes Skyld, som virkelig, virkelig gik oppe paa Kirkegaarden og ventede paa hendes Kiste.

Se, det var noget for Staal fjedernaturen i hende. Det var noget for Fantasien at suge Interesse af, for sløvede Følelser at kredse om. Aa, at tænke paa, hvad han vilde gøre, naar hun kom derop. At tænke paa, hvad han vilde gøre, hvis hun ikke kom derop som død.

De talte om dette hele Byen over, om dette og ikke om andet. Som Oldtidens Byer elskede deres Søjlehelgener, saaledes elskede den lille

By den stakkels Peter Nord. Men ingen holdt af at gaa ind paa Kirkegaarden og tale med ham. Han kom til at se mere og mere vild ud. Vanviddet sænkede sig over ham med tættere og tættere Mørke. «Hvorfor skynder hun sig ikke at blive rask?» sagde de om Edith. «Nu har hun noget, der kalder paa hende. Hun har noget, som fængsler hendes Indbildningskraft, nu maa hun kunne leve. Det vilde være uretfærdigt af hende at dø.»

Edith var næsten vred. Skulde hun, som var saa færdig med Livet, nu atter tvinges til at tage den tunge Byrde paa sig? Men i al Fald begyndte hun en ærlig Stræben. Inde i hendes Legeme blev der i disse Uger bødet og lappet med brændende Iver. Og der blev ikke sparet paa Materiale, der blev forbrugt uhørte Masser af alt hvad der giver Livskraft, med hvad Navn nævnes kan, Maltextrakt eller Tran eller frisk Luft, eller Drømme eller Solskin eller Kærlighed.

Aa, hvad var det dog for dejlige Dage, lange, varme skyfri Dage!

Endelig fik hun Doktorens Tilladelse til at lade sig bære derop. Hele Byen var i Spænding, da hun begav sig paa Vej. Man saa ikke et Menneske smile, mens hun var deroppe paa Bjerget. Blot hun ikke kom ned igen med en afsindig. Kunde disse Ugers Elendighed ud-

slettes af en Hjerne? Vilde det vise sig, at den overmenneskelige Anstrængelse, hun havde gjort for at begynde Livet igen, var til ingen Nytte?

De, som saa hende drage afsted, bleg, men dog opfyldt af Haab, var ikke mindre bekymrede for den Skæbne, der ventede hende selv. Peter Nord var kommen til at indtage en altfor stor Plads i hendes Fantasi. Alle Skranker imellem dem var faldne ved Tanken om, hvormeget han led for hendes Skyld. Men hvad vilde der blive af hendes Sværmeri, naar hun fik ham at se? Der er ikke noget romantisk ved en afsindig.

Da Edith var bleven baaret op til Kirkegaardsporten, forlod hun dem, der havde baaret hende, og gik alene ind i den grønne Lund. Hun gik sagte opad Midtergangen, men hun saa ingen. Endelig hørte hun en let Raslen fra den Kant, hvor Grantræerne var. Hun kastede et Blik derhen og saa et vildt fordrejet Ansigt titte frem imellem nogle Grene. Aldrig havde hun set den dybeste Rædsel saaledes præget i et Menneskes Træk. Og i det samme blev hun selv angst, dødsensangst. Hun følte en uimodstaaelig Lyst til at flygte.

Men saa flammede en stor og hellig Følelse op i hendes Sind. Der var ikke længer Tale om Kærlighed og Sværmeri, der var kun Angst

for, at en Sjæl, et Menneske, en af vore Lige, som sammen med os vandrer gennem Jammerdalen, skulde gaa fortabt.

Hun veg ikke et Skridt tilbage, men blev staaende stille i Gangen for at give ham Tid til at vænne sig til Synet af hende. Og al den Magt, der var i hendes Sind, lagde hun i sit Blik. Hun drog ham til sig med den samme stærke Vilje, som havde overvundet Sygdommen i hende selv.

Han kom ogsaa frem af sin Krog, bleg, forvildet, forpjusket. Han gik sagte hen imod hende, men Angsten veg ikke fra hans Ansigt. Det var, som om han følte sig magtstjaalen og nødt til at nærme sig et vildt Dyr, som kom for at sønderrive ham.

Hun lod ham komme, og da han var hende ganske nær, smilede hun til ham og lagde begge sine Hænder paa hans Skuldre.

«Naa, Peter Nord», sagde hun myndigt, «hvad er der i Vejen med Dem? Nu maa De være fornuftig og gaa med ned blandt Menneskene.»

Hun følte, at han var i hendes Viljes Magt. Han skælvede og sank sammen under hendes Berøring. Men hendes Ord syntes ikke at have den ringeste Indflydelse paa ham.

Saa talte hun med et andet Tonefald og føjede sine Ord paa en anden Maade:

«Kære Peter Nord, jeg er ikke død. Jeg dør ikke. Jeg er bleven rask for at gaa herop og frelse dig.»

Han var stadig kun sløv af Rædsel. Hun maatte endnu en Gang anslaa en ny Tone.

«Du har ikke givet mig Døden», sagde hun inderligt, «Du har reddet mit Liv.»

Hun gentog det den ene Gang efter den anden, og for hver Gang skælvede Stemmen af dybere og dybere Fortvivlelse.

«Du har frelst mit Liv, og jeg elsker dig,» udbrød hun tilsidst. Saa tav hun stille lidt; hvad mere skulde hun sige?

Hun var fortvivlet. Hun saa, at der ikke var mere at udrette med ham. Der var ikke andet tilbage end at faa ham med ned til Byen og se, hvad Tid og Pleje kunde gøre. Men det er ikke godt at sige, med hvilke Drømme hun var gaaet til dette Møde, og hvad hun havde ventet sig af Gensynet med ham, der elskede hende. Da hun nu saa, at hun maatte opgive alt dette, blev hun saa bedrøvet, at hun følte al sin Livskraft svinde bort. Hun tænkte ogsaa paa den frygtelige Forskel, der var imellem denne sløve Peter Nord, som stod skælvende foran

hende, og den glade Ungersvend, hun havde set for nogle Uger siden. Det var saa forfærdelig Synd for ham.

Og i denne blide Vemod over, at hun maatte opgive alt det bedste, hun havde ventet sig af Livet, bøjede hun sig ned og kyssede ham ganske let og flygtigt.

Det var blot ment som et Farvel, et Farvel til Kærlighed, til Livsglæde, til Livet selv; men pludselig mærkede hun hos ham det første Glimt af Opvaagnen. Han kom til at skælve stærkere, det trak i hans Ansigtsmuskler, Øjnene fik Liv, og pludselig begyndte han at hulke.

Da foregik det samme med ham, som sker, naar man vaagner af en styg Drøm. Lidt efter lidt blev alt klart. Jeg drømte kun, sagde han til sig selv; dette er Virkelighed. Jeg er vaagen. Hvor det er taabeligt at græde over en Drøm. Jeg har ikke dræbt hende. Men jeg trænger saa meget til at græde.

Hun havde sat sig paa en af Gravstenene, og fik ham til at lægge sig ned foran hende. Hun sad og strøg ham henover Haaret, mens han græd.

Hans første Ord var disse: «Er det nu Paaske?»

«Hvad mener du?» spurgte hun. Det var underlig trøstende at høre ham udtrykke sig med denne gaadefulde Højtidelighed, som han altid havde elsket. Hun følte, at hun vilde faa den rigtige Peter Nord tilbage.

«Det maa vel være Paaske, siden de døde staar op», sagde han.

Og ganske som om de var mangeaarige fortrolige fortalte han hende om, hvordan Fru *Faste* havde hersket over ham. Men at han havde gjort Oprør imod hende midt i sin dybeste Sønderknuselse. «Og derved har jeg vundet alt, alt, alt,» sagde han.

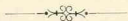
Hun trak pludselig sine Hænder bort fra hans Haar.

Han støttede Hovedet i Haanden. «Jeg drømte,» sagde han, «at du sagde noget derhenne, at du gjorde noget, som fik mig til at græde. Jeg tror, jeg kunde græde endnu mere, dersom jeg vidste, at det var Sandhed. Jeg trænger saa meget til at græde.»

Hun rødmede over sig selv og lagde stille Armen om hans Hals. «Du drømte ikke», sagde hun. «Du maa græde saa meget du vil. Men hvorfor trænger du til at græde?»

«Det er al Isen, som smelter inden i mig,» sagde han højtideligt. «Det er Mistroen til Livet, til at det ikke er skønt og herligt og

lykkeligt nok. Den smelter, naar du lægger din Arm om min Hals. Og nu kan Fru *Faste* aldrig mere komme til Magten. Længer end til Paaske kan hun ikke have Lov at regere. Og nu er det jo Paaske.»

INDHOLD

	Side
En falden Konge	1
Legenden om Fuglereden	39
Skovgangsmænd	53
Stendyssen	87
Moders Portræt	121
Morbroder Ruben	131
Lille Ruster	146
Kobberkedlen	160
Fru Faste og Peter Nord	185

